Сабрана дела
Змаја Јована Јовановића

IV

Издавачка Књижарница Геце Кона

ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ

ПЕСМЕ

БЕОГРАД
Издавачка књижарница Геце Кона
1. Кнез Михаилова 1.
1933

ПРИРЕДИО

ЈАША М. ПРОДАНОВИЋ

Сабрана дела

Јована Јовановића Змаја

на дигитални свет донео

Золтан Чала
zcsala@pm.me

VI

»Свети Сава«

На сводови' неба плава
Тужан седи свети Сава,
Како не би био тужан,
Јер на много, много места
Народ му је и сад сужан,
Ал' му нешто ведри бригу,
Та у руци држи књигу,
Књига с' зове »Свети Сава«
Па му мила бити мора
Од владике ј' Никанора.
Проговара свети Сава:
Нашто мени нова слава,
Али нека народ чита,
Нек се народ просвештава,
А просто вам моје име,
Кад просвета иде с њиме.
А владика онај који
Моје име роду поји,
Шат растера ноћне таме,
Шат с' угледа и он на ме!
Тако вели свети Сава:
У светоме за род жару, —
Па сад пусти поглед ниже

Старом граду Темишвару —
Гле, и тамо нешто ново,
Златна слова, нова слава,
Златни слови написано
Стоји име »Свети Сава«.
Светитељу сијну лице,
Разведри се она брига:
Можда ј' опет какав завод,
Каква школа, каква књига, —
А просто вам моје име
Кад просвета иде с њиме!
Али она златна слова
Нису гнездо соколића,
Кроза њих се вере, гмиже
Црно јато ђаволића.
Па ђаволи песму ричу,
(Ао јада, аој бола!)
»Није ово завод, није,
Нит' је књига, нит' је школа«.
То је башта за весеље
И за друге пусте жеље,
А нужна је, нужна здраво,
Јер је скоро стекла право
За точење пива, вина —
Таман срећа за Србина,
Зато ј' народ новац дао
Ту ј' хиљаде спурдисао.
Нека, Срби нису лоши;
Нека народ на то троши.

Гладан народ, троши злато
Хиљадама даје на то,
То је наше поуздање,
Бар ће школи бити мање,
Позориште бар ће пасти,
Ао сласти, врашке сласти!
»Свети Сава!« то баш ваља,
Нек се име то окаља,
Хај, добро је што је тако,
Јер то име мрзи пакô!«

Кад то чуо свети Сава
Зеница му с' заблистала,
А из ока светитељска
Једна тешка суза пала,
— О та суза — Боже свети —
Може л' среће ком донети.

Совершиша сја

Само кад смо дочекали,
Милом Богу хвала!
Дочекасмо за чим нам се
Душа колебала.

Кад нас мину и та брига
Што нас давно кињи,
Кад нам паде с брижна срца
Овај камен сињи.

Што нас тишта од вајкаде
У сну и на јави,
Са које нас многе ноћи
Проби зној крвави.

Кад решисмо овај узао
Извор љутих рана,
И то тако срећно, брзо,
За неколʼко дана.

Са чега је многа мајка
Уздахнула љуто
Гледајући чедо своје
Сузом обасуто.

Са чега је много Српче
Засузило јадом
Кад је тужно у будућност
Погледало крадом.

Само кад смо рашчистили,
И то тако брзо,
Овај вопрос који нам је
Утробу растрзô,

Што бејаше најглавнији
И први на реду —
Те сад многе брижне прси
Одахнути смеду.

Само кад смо дочекали
— Милом Богу хвала! —
Сад је с душе сваког Срба
Цента бриге спала.

У радости засузиће
Срце у јунака — —
Јер **водица** има таксу,
Такса ј' два шестака.

Наше бабе

Који вели да смо лоши,
Рђаво нас суде —
Јер кад заспе мушке **главе**,
Тад се жене буде.

Ко то вели да је од нас
Ушур узô даба!
Де да видим који народ
Има бољих баба!

На Божић су Фабричани
Словенски појали,
Дични роде, на тој срећи
Бабама захвали.

И досад је Србин имô
Поноснога свраба;
И право је, нек се дичи, —
Има својих баба.

Грцали смо поред страже
Неких мушких губа;
Ево сада православљу
Четир' нова стуба.

Четир' бабе, славо наша,
Тако, тако само, —
Заслужне сте да вам свакој
Једну митру дамо.

Ви мрзите на неправду,
Те вас мржње красе,
Не мећете њих на страну,
А корист преда се.

Schlumre ruhig, schlumre ruhig!
Штоно вели Шваба —
Ми можемо мирно спати
Поред наших баба.

Који неће баш да спава
Може лепо зеват;
А ко спава може дично
Родољубље сневат!

А ко хоће што да ради
Не треба да лупа —
За бабама! — бабе вама
Прокрчују пута!

Архијерејство

Ваше да помјанет Господ Бог во царстији својем!

Певај, музо, не закасни!
Кад би нешто (там' у Босни)
'Вако рекô турски паша:
»Ој владике, дико наша,
Познајете нашу рају,
Кол'ко могу, јадни, дају,
Завирите тамо доле,
У ђаурске мале школе, —
(Не верујем да ће моћи),
Ал' отвор'те добро очи,
Па нам рец'те, рец'те живо,
Би ли рађи било криво,
Да и турски језик тамо
Полагано утрпамо,
Реците нам, да л' се може,
Ал' не силом, с'храни Боже!
Већ са вашом добром вољом,
И светим вам благословом.

На то кад' би (там' у Босни)
Свети оци митроносци
Одговора 'вако дали:
»Хвала паши, хвала! Али —
И Турчину сваком слава
Кад се у нас поуздава.
Што нас пита милост Ваша,
То је давно жеља наша,
Не да може, већ баш треба;
Та ни гладним кора хлеба
Није тако нужна јако,
Као што је свима нама
Турски језик у школама.

Кад би тако (там' у Босни)
Рекли оци митроносци,
Канула би суза наша,
Па би рекли: »Није паша,
Нису Турци — ми смо вуци!
Пропаст твојаниј' од силе,
Са тебе је, Израиле!«

Ал' куд оде, моја музо?
Што сам Босну певат узô?
Wozu in die Ferne schweifen,
Sieh' das Gute liegt so nah;

Гимназији новосадској

Ликуј, певај, гимназијо,
Професори пијте,
Красно вас је закрилио
Forum rei sitae.

Та ко такав има forum
Томе цвета цвеће,
In secula seculorum
Тај пропасти неће.

Анђелићи, ђаволићи,
Све птићи на гласу,
Здружили се, пружили се,
Да ти име спасу.

Сад се може напретковат
И живети стално,
И бесчадно (као свеци)
И патријархално.

Неком попи

Неки попа који саме
Сплеткарије диже,
Процесује, полемеше
И изјаве пише.

(А све зато: »јербо нема
Паметније теме,
Па већ не зна како пусто
Да прекрати време.«)
Тужио ми с' да га људи
Свуд попреко гледе,
Па сад не зна шта да чини,
Да с' опрости беде.
Срамота га бити попа,
А немати части, —
Ево, попо, ако хоћеш,
Ја ти могу каз'ти.
Ви'ш, у твоме селу има
Свакојаких чуда,
Пириветра, смутљиваца,
Голих сакалуда;
А у теби ваља да је
Пуно мудрих речи,
Кад си попа, буди попа,
Па та чуда лечи!
Сваке службе предичица,
Својска и ваљана —
Та пуно је село кућа,
Пуне куће мана.
Та бар у вас има јада
Свакојаке феле:
Људи пију, деца псују,
Жене вам се беле;
У кућама ђубретина

(Убила је тама!)
Ма да ниче око куће
Метлурина сама.
У Чивута свиле доста,
Па сте му у власти,
А девојке, куку, леле,
Срамота ми каз'ти.
Чивути вас крком трују,
Домин људе гњави, —
Ти им реци шта да чине,
Кад си д'овник прави.
Слободно је и на славу,
А и по свечари',
И ту с' може много рећи
О поштеној ствари.
Многи не би душу своју
Ђаволу продавô,
Кад би чуо шта је човек
И шта му је право.
Многи би се захукао
Да ради и штеди,
Кад би попа пример дао
Кол'ко човек вреди.
Да од тебе људи чују
Шта је понос прави,
Мање б' било блудна света
И глава крвави',
Свако јутро, свако вече
Са људима лепо,

Отварај им оба ока,
Да не иду слепо.
Пак ти, попо, неће бити
Никад дуго време,
Нећеш имат за парнице
И изјаве теме.
Пак ћеш бити лепо виђен,
А баш и на гласу,
Макар да си и у плавом
Преклањском појасу.
Па се нећеш никад тужит:
»На попове вичу!«
Јер ћеш знати да се тебе
Те вике не тичу.
А биће ти лепо име
И вазда у части.
Ако си ме саслушао,
То тих хтедох каз'ти.

Архијеврејима

Откако је шајке и шајкаша,
Није било луђег капетана
ит.д.

Ви велите да је у нас
Веру стрло умље —
Та ја имам доста вере,
Ал' имам и сумње!

Везасте ми вери очи
Да не има вида,
То се вери додијало
Пак мараму скида —
Па још нешто зло мирише
Ваше свето миро,
Откад вам је на синоду,
Шокац президирô.
Ви сте били свуда свачи,
А народ нек цвили;
Ко год дође да нас тлачи,
Његови сте били.
Чим се дигô који соко
Да нам право брани,
На њега сте хајку дигли
С ваши каравани.
Мени нешто зло мирише
Ваше свето миро,
Откад вам је на синоду
Шокац президирô.
Где можете ту бацате
Намет на вилает, —
А кад народ руку пружи —
А ви ни мукает.
Да се нисмо за просветом
Отимали сами,
По вама би кô Цигани
Трунули у тами.

Мени нешто зло мирише
В а ш е свето миро,
Откад вам је на синоду
Шокац президирô.
Ја се не бих Змајем звао
Кад би вам прећутô
Да ме, поред целе вере,
Сумња мори љуто; —
Така сумња није с горег,
Та веру не квари,
Вера хоће и да заспи,
Ал' сумња стражари.
Мени нешто зло мирише
В а ш е свето миро,
Откад вам је на синоду
Шокац президирô.

Та ни онај Викентије
С ког је Петар страдô,
Та ни тај се за свог доба
Није горе владô.
Мени вера тврдо каже
Да сте ви у тами,
А сумња ми шапће: да сте
У н и ј а т и сами.
Јест тако ми бар мирише
В а ш е свето миро,
Откад вам је на синоду
Шокац президирô.

Sub rosa

Долетела тица креставица
У светињу, к намастиру белу,
То не беше тица креставица,
Већем књига од високог лица,
Она паде па се умиљава,
На химелбет где архиман спава
Моли књигу да му пробеседи.
Књига вели речи одабране:
»Архимане, мој бијели Дане!
Сутра зором кад запоје петли,
Доћи ће ти у госте пресветли,
На кочија, на четир' дорина,
Кâ што иде така господштина;
Ал' пресветли још се с неким воза,
Зато нека све буде sub rosa!

Кад то чуо архимане седи,
Поцрвени па онда побледи:
Куку мени до Бога милога,
Да ја немам код себе никога
Ко ће мени сад да протумачи,
Протумачи шта sub rosa! значи!

Тако старац кука, јеца, плаче,
Ал' ето ти самоуче ђаче:
»Утри сузе, ти старино седа,
Утри сузе, са лица блиједа,

Није право што си с' тако препô,
Све ћу теби растумачит лепо.
Јер ја знадем шта се госи пачи,
И ја знадем шта sub rosa значи.
То ће рећи да се на глас даде,
Па да буде помпе и параде,
Свја тјашкаја и прангије силне,
Многе госте и части обилне«.

Архимане од радости скаче,
Грли, љуби самоуче ђаче,
Шаље књиге и шаље штафете:
»Да ми, децо, госте доведете!
Чанколизу само треба мига,
Где год кога нађеш, доведи га!«

Кад ујутру чуше с' први петли,
(Сад ће ваљда доћи и пресветли)
Стигли гости да га дочекаду,
А архиман само глади браду,
Ни Прњавор није имô мира,
Данас мора да се парадира.

Други петли, ал' ево ти пресветли,
Четир' коња као четир' хале,
Звона звоне, прангије се пале,
Старац гура, деца вичу «Ура!«

Већ кочије стадоше код двора —
Ево, ево сад се сиђи мора!
Баш су трећи запојали петли
И ево се силази пресветли.
Силази се, и хоће и неће,
Усне гризе а очима сече,
Јер са њиме још се неко воза
— — — — — — — — — — — —

Аој старче, зар је то sub rosa!
— То ј' кроника богме, шкандалозна.

Клерикални венац

Кад су оно лане били
Карловачки бурни данци,
Велики су венац свили
Наши слатки клерикалци

У њем' беше разна цвећа,
(Јер је башта изобилна)
Беше цвећа и духовна,
Милитарна и цивилна.

То је грдан венац био,
На чију је главу пао,
Том је тако тежак био,
Да га није издржао.

Тај је венац мирисао
Чудним миром од сујета,
Мислио је да ће трајат
Док је века, док је света.

Тај је венац силом хтео
Импонират нама свима, —
Ал' и није имô пара
Чак до Кине, чак до Рима.

Зима прође, данак дође
Ком се венац надô није;
Дан запева: вени, венче, —
Вени, венче, време ти је!

И ено га, тамо виси,
Сане, вене, гине, бледи —
Ао коби, лоша коби,
Што га мало не поштеди!

Тамо виси, тамо с' суши,
Чека конац своме крају...
Ветар дува... лишће круни...
А Цветићи опадају.

Сабор пазовски перви

Подигли се свети оци
Свог позива жаром,
Састали се са свих страна
У Пазову старом.

У њима је чврста воља
И одважност јака —
И већаше о напретку
Свог милог — стомака.

Оживела мила нада
Њиних старих снова,
И већаше о потреби
Дубоких џепова.

Угледаше с' на зидаре
Вавилонске куле,
А уз ово подигоше
И духовно ђуле,

Да оборе брата свога
И несаслушана,
И да даду своме стаду
Примера ваљана.

Пазовчани скупили се
К'ô на митраљезе,
Нису знали или грми
Ил' се земља тресе.

Хука, бука, — врева, плева, —
Камо Еуропе,
Нека види како сева,
Кад зборишу попе!

Тако прође овај сабор
Духовних јунака,
А прошô је, nota bene,
Срећно, без ћушака.

Зар ни једне ћушке не би
У толиком једу!?
Свети оци то ј' неправо,
То није у реду!

За срећна пута

Анђелићу, враже мали,
Ко те створи, од чега ли,
Да л' од злата ил' од сребра,
Ил' Вуковог левог ребра.

Л. К.

Ветар, зима, пути клети —
Куд ћеш на пут, оче »свети«?
Куд по ветру, снегу, блату! —
Каква ј' нужда, каква сила —
Сад је свакoм кућа мила,
Свака ј' тица у свом јату.

Шта те гони пртит пута
Где ни вучја нема трага?
Снег kô покров презирања
Завејô је вучје стопе.
Некадањег маширања.
Та каква је нужда љута
Да се сада лаћаш пута?
Зар те није страх од ветра,
Оштра ветра који брије?
Та још може бити чуда
И ћораве Анђелије!

Ветар, зима, пути клети —
Куд ћеш на пут, оче »свети«?
— Ил' је можда нужда прека —
Народ стигле ране љуте,
Те је упрô очи у те
Па од твоје руке чека
Тешком болу брза лека?
Онда иди, онда лети,
Иди, лети, оче »свети« —
Шта су снези? шта су смети,
Шта ј' беснило врага клети'?
Ти им мораш одолети.
Иди, оче, — иди, мати,
Благослов те српства прати,
Он ће теби снаге дати,
Иди брзо, па се врати —
Ми ћемо те спасом звати.

* * *

Али, »оче«, »свештениче«,
»Достојниче«, »праведниче«,
»Један Божји угодниче«,
Заклетниче, — самртниче,
Народ нешто друкче виче...
Ако ј' тако кô што веле
(Куку, леле!)
Пре нег' пођеш на пут криви
И на савет нечастиви,
Пре нег' пођеш међ' Мађаре
Скини свете адиђаре:
Камилавку с р у с е главе,
И одело светог Саве,
Распетије скини с груди...
Међ' Мађар'ма има људи,
Који само туђе газе,
Ал' свој образ брижно пазе,
Радо јашу туђе кљусе,
Ал' издајства — гнушају се.
Па кад виде шта си, ко си,
Шта те води, шта те носи
— Српска клетва, српски јади —
Може когод
Да се згади.
Па би била љага чину
И срамота за хаљину,

Стид би било руву светом,
Спаситељу разапетом,
Да се каква бол̂а душа
На издајство твоје згнуша,
Да са места свога скочи,
Па ти пљуне међу очи.

У место илустрације

Стигла Ж и ж а до тринêсте
Своје штације;
Па је брижна, рада ј' дати
Илустрације.
Обећања њу терете
И обвезују,
А резачи позива јој
Не зарезују.
Отворена Каменкова,
Широм капија —
Ал' никако не долази
Литографија.
Брижна Ж и ж а све се боји
Демонстрације,
Није шала, не доноси
Илустрације!
»Ал' баш да је све на мети«
— Змај продужује —

»Кога ћемо илустрират?
Ко заслужује« ?
Хуче Жижа канда су је
Врази стјажали —
То мађарска влада виде
Па се ражали.
Ражали се слатка влада,
Ненадвисима,
Па јој пружи Анђелића
„Илустрисима“.

* * *

Слатки даре слатке владе,
Ненадвисиме,
Мађароне и Германе
Илустрисиме!
Тебе нису омекшали,
Већ — потврдили,
Ми би били права деца
Кад би с' срдили.
Видели су како умеш
Лепо летити,
Зато ће те, голубана,
И посветити,
Видели су како умеш
Лепо служити,

Зато ће ти русој глави
Круну пружити.
Али ево — Турци звоне
Већ на јацију —
А ја морам да направим
Илустрацију....

Илустрација

*

На пустари стоји дрво
Автономије,
Бесан олуј упео се
Да га сломије.
Један чувар православља
Пузи као црв,
У корен се угризао
Па му сиса крв.
А дрво се већем љуља,
Сад ће с' срушити, —
Кад се сруши, под њим ће се
Црв угушити.
А на грани кукавица
Кука, говори:
»Куку роду, ком су своја
Деца злотвори!«

Балада

Свађала се в Христје браћа;
Архимандрит из Помрача
И игуман пустогорски,
Слушали их гôсти морски.
Препирка је била стара:
Који чини више квара,
Ко намастир боље ара!
Игумани готовани,
Ил' несити арх'мандрити?
Уз дишпут се лепо лоче,
Тад игуман 'вако поче:
»Прежде свега треба знати,
Да ј' манастир стара мати,
Архимандрит, црна зверка, —
Он је ћерка.
Јаој мајци, јаој кући,
Кад дочека тешка чуда,
Кад тој ћерци време дође,
Време дође да се уда!
Тад се шије дању, ноћу,
Мајка виче: куд ћу, што ћу?
Тад се руби, мерка, везе,
Шлингује се, штикује се,
Залуд, говор не помаже
Што је боље то се слаже.
Збијај перје у јастуке,
Пуни орман и сандуке;

Вуци вино разне феле,
Продај краву, продај теле;
Скидај врата са магаза,
Хоће ћерка свог мираза.
А шта мајци?
Њој ће остат празна мира,
Кад се ћерка аусштафира!«
Архимандрит главом клима,
Кô да вели: право има,
Па питајућ трбу глади:
»А игуман — шта он ради?«

— »Игуман је друга чина,
У њем' мати има сина,
Дала му је своје кључе,
Он у кућу носи, вуче — —«
Архимандрит кад то чуо,
Он од смеја — пуче.

* * *

Страшна сцена, — пукô, пукô, —
Ал' ја не бих баш јаукô,
Само ми је једно жао,
Што се дишпут пресекао...
Архимандрит мртав лежи,
Те не чуше људи,
Како опет архимандрит
О игумну суди.

Врбовна песма

(За врбовање свештеника у бој против народа)

Који не зна кад треба
Српству јад нанети,
Није Герман, већ је изрод,
Тог ће Мађар клети.

Хазур-ала, чето мала!
Бојне трубе трубе,
Зову, зову, п а з о в у
П а з о в с к е голубе.
Народ треба зајести
Богу се молећи —
Купите се »Олујине«
»Штуке« и »Гргечи«.
Нек се створи млада
Германска армада;
Поп Никола п и о н е р,
А поп Васа к а н о н е р —
Ао лепа друштва!

Хазур-ала, чето мала,
Не губите наде!
Још имаде банака
У мађарске владе.
Народ даје у Пешту
Своје милионе,
То се враћа кô благослов

На наше каноне,
Да се дигне млада
Германска армада;
Поп Никола пионер,
А поп Васа канонер —
Ао лепа друштва!

Хазур-ала, чето мала,
Народ није шала,
То је љута аждаја
Са милион глава.
Који није пријатељ
Тога љутог звера,
Нек се купи у округ
Око калуђера,
Да се створи млада
Германска армада;
Поп Никола пионер,
А поп Васа канонер —
Ао лепа друштва!

Хазур-ала, чето мала,
Држимо се лепо,
Крв на очи наилази,
Ударајмо слепо.
На оружје, делије,
Ко би сада дремô,
Бог ће нама помоћи
Да народ сатремо.

Ево ниче млада
Германска армада —
Поп Никола п и о н е р
А поп Васа к а н о н е р, —
О да дивна друштва!

Као нека интерпелација

Чујем, читам (то јест сричем)
Сад сте добри с А... лићем,
И ви к њему и он к вама,
Е па лепо, благо нама!
Свак ће рећи Бож' помози!
Ко год није душман слози
Ни ја нисам душман слози
И ја велим: Бож' помози!
Ал' не могу бити миран,
Док вас не интерпелирам:
Чим је опрô? — Чим је стекô? —
(Ако рекô, не посекô) —
Којим актом, којим фактом?
Руком? — ногом? — или лактом?
Бичем? — клетвом? — или крстом?
Палцем? — или малим прстом?
Ил' молитвом или постом
Или покајањем
Ил' (код неких) добрим костом
И добрим шампањем?

— Чим вас тако разоружа?
Чим потури стару бруку
Под покривање?
Да ли само тим што пружа
Милостиво своју руку
На — целивање?

За већ видим, јест, тако је
Мене нико не превари:
Он је моро̂ каквим дичним делом
Осветлати образ стари.

Али онда то не ваља
Од наше партаје:
Кад се греси трубит знали,
Што се добра дела таје!!
Што с' не труби на сва уста
Да и ми чујемо,
Да му с' и ми поклонимо
И да с' радујемо!

Друго и друкче путешествије

Један доле, други горе,
Један гнусан, други драг,
Једног шиље ведро небо,
Другог гони црни враг.

Куд ћеш опет, црни чоче?
Жеља твојих у нестиг?
Куд год крочиш, ту остаје
Од копите паклен жиг.

И за тобом уздах носи
Из срдашца наших глас:
Откако си, благовô си, —
Све за себе — ништ' за нас!

Зар ти мрзиш своје коло?
Зар ти волиш бити сам?
Зар ти прија наша клетва?
— Љубљен бити — зар ти срам?!

Зар ти ниси наше крви?
Зар ти немаш мајчин гроб?
Зар ти за то круну дасмо,
Да...... будеш роб?

Шта је теби до нас стало,
Шта до среће рода свог!
Та теби је увек мило
Јербо ти је демон бог.

Иди, иди, својим путем, —
Ал' пролазећ' кроз наш круг,
Како ће ти наши јади
Да одуже стари дуг?

Дочекајте како знате,
Срби, браћо, његов »вход« —
Само децу клон'те с пута,
— У деци нам живи род.

Куд год дође, куд год прође,
Уклањајте пород свој,
Отрују л' се наша деца,
Тешко нама, — Боже мој!

»Беж'те децо, сакрите се,
»Куда које бегат зна,
»Молите се вишњем Богу,
Да вас спасе ода зла!

«Од безумља, пустоловља,
»Саможивља (пуст му траг)
»Од издајства, светотајства, —
«Све то сеје клети враг.

»Мол'те Бога, да вас слога
»Обасине — то је спас!
»Склоп'те руке, склоп'те очи, —
»Бог ће чути дечји глас!«

Уклањајте децу с пута,
Кô да сикће кужан плам, —
Да с' у њине чисте душе
Не удуби српства срам!

Циркумдедерунт те

Сад већ могу гласно рећи,
Да сам до сад зебô много:
Завешће нам слабе људе, —
И завô би — то је могô.
Има људи лаковерних,
Виде митру, — митра лепа,
Крст на груди веру буди, —
А вера је често слепа.

* * *

Ал' сад ћемо с тобом лако,
Лако ћемо, вера, Бог!
Само кад је »русу главу«
Унијатски издô рог!
Бојасмо се танка леда,
Ал' за тобом даба шеће;
Куц овамо, куц онамо,
Док не изби клин из вреће.
Твоја врећа — наша срећа
Превари те, — клин се јавља,
Тешко беше рвати се
И са маском православља.

* * *

Ал' сад ћемо с тобом лако,
Лако ћемо, вера, Бог!
Само кад је »русу главу»
Унијатски издô рог!

Само, само, кад се знамо
Куд се шиба, куд се јаше,
Кад и бабе, оне слабе
Кад и слепци напипаше, —
Само кад је маска спала,
Кад се авет гола клиби,
Сад већ хала није хала,
— Сад нас више не заглиби!

* * *

Сад можемо и смејањем
Разоружат врага свог; —
Само кад је »русу главу«
Унијатски издô рог!

Француски лек

Шуњали се око цркве,
Тумарали уздуж, преко,
Бога хвалећ', народ кварећ'
Плели мреже надалеко,
Онде свади оца с сином;
Ту замути бистро врело;
Онде посеј мало кавге;
Онде раздвој цело село!
Све бајаги да су света
Њина дела, њини пути,
Сејали су врашко семе
Сејали су отров љути;

Шта ће народ? нек издире,
Само нек се они шире,
Само нек су они сити, —
То јест Језуити!

Ал' ма да је име свето,
Вешто окопревртање,
Макар да је препечено
Лицемерство и лагање,
Макар да их тамјан кружи
И о врату крст им виси,
Продера се њина мрежа,
Долијаше црни лиси.
Само воља, само слога,
Па су чини ваши слаби, —
Подиже се Француз баћа,
Па велику метлу зграби,
Па увреда стара, љута,
Ману метлом два три пута
Па очисти те несите, —
То јест Језуите!

Одлетеше црне птице
Проклињући од пакости,
А Европа виче, кличе:
»Тако, тако, Бог да прости!«
Благо оном ко се не да
Уловити лажном речи, —
Благо оном који уме

Сам од шуге да с' излечи.
Ој Французи, ви сте шугу
Са свог тела збрисат знали,
Ви сте нашли прека лека,
— Би ли нама рецепт дали?!
И нас дави отров гадни, —
Јер имамо и ми јадни
Једну халу никад ситу —
То јест Језуиту!

Вонмен

У Русији синод држи веће
Он потреса сад црквене свеће.
(И право је синод да разбира
Пуном вољом, неуморним жаром,
Каква светлост треба да се бира,
Да засија пред Божјим олтаром).

И нашли су (на дику им служи)
Да је свећа по изгледу фина,
Ал' је њена унутрашњост ружи,
— Те су свеће пуне парафина.

Чиста воска наша црква тражи;
Пред олтаром све нека је свето.
Зато ј' синод против парафина
(Евала му!) Изрекао вето!

Бог да живи старатеље таке,
Ал' владике нису свуд једнаке;
Воље разне, — подвизи су разни, —
Неки трпе и веће саблазни.

Поред њине бриге и старања
Доћи ћемо још до тога стања,
Да ће палит иноверна тама
Пред олтарем нашег светог храма,
(Јер већ има утрвених стаза)
Да ће палит чудновате свеће,
Чудне свеће, — не од парафина,
Већ од бркомаза.
А наш синод тако ми се слути —
Он ће, — он ће — и на то да ћути.

Божић

Иде Божић, празник мира,
Колибица свака спрема,
Да прослави данак ови,
— Али мира, мира нема.

Нит' је мира у висини,
Где се кpxa, где се влада,
Нит' је мира у дубини,
Где је место — барем нада.

Покрила се нека куга,
Покривалом својим прети, —
Бог се рађа — а ти свете,
Сутра ћеш га разапети.

Ти би тамо, ти би амо, —
Кô да има да се бира, —
Идеш цркви, идеш школи,
Свуд ћеш чути: »Немам мира!«

Нит' је мира у мирноћи,
Ни у гробу, ни у санку,
— Мени с' чини кô да ј' ђаво
Натакнуо камилавку.

Па уместо да се јави
С копитама и рогови,
Он ће вама сутра доћи
Да, бајаги, благослови.

Хај, та сви смо доста грешни,
Има греха ком се прашта,
Али шта ћеш с оним грехом
Ког ће унук да испашта!

Пал'те, браћо, чистом руком
Воштанице на свом столу,
Јер заиста мрак је густи
И на брегу и у долу.

Љубимо се, — не устима,
Него патњом освештаном!
Рукујмо се, — не рукама,
Него душом постојаном.

Куцнимо се, — ал' не вином,
Него горку чашу пи̑мо,
А горчина што нас учи,
Срцима се разуми̑мо!

Прославимо празник мира,
За борбу се крепећ' нову, —
Ваљда неће и Бог пристат
Уз ордију сатанову!

Па кад нигде нема мира
На пучини света ширна,
Нек је барем једно мирно, —
Нек је савест наша мирна!!!

Јавно на тајно

Давно знамо да сте лоши,
„Ешпереши,“ „плебаноши“,
И да тонеш у мочару,
Ти „лелкису“, „алдизару“!
Давно знамо где сте момци,
Где се студен ваша жари:

По пирови' и сватови'
На даћама и свечари'
Давно знамо да сте беда,
Увек жедна, никад сита,
Да сте плесан здрава хлеба,
Да сте кукољ чиста жита.
Давно знамо ону тмину
Ваших груди, ваших глава;
Давно знамо помрчину
Што вас свугде окружава.

То ј' проклетство наше љуто
— И зато је свако ћутô.

То је срамак и наш био
— Зато вас је свако крио.

Ал' да ћете тако пасти
Не веровах у мом веку:
Да секира од вас буде
Којом српско стабло секу.
Да ће руке ваше мукло
Бушит темељ нашем граду.
За који је прах већ готов,
Па у ваздух да га даду.
И да ћете с' тако сагнут
И без срца и без душе,
Да с' на ваша леђа попну
Који живу цркву руше,
То је грозно, то је ново
— Пакô ј' само то веровô.

Гнушајућ' се свр̂ћем лице
Од те кужне бољетице.
— Но стрела се често враћа
Кад не стигне свога циља,
— Вас је народ сада позно̂
Па нека вас благосиља!

Свр̂ћем главу од вас, лоши
„Ешпереши", „плебаноши!"
А мој поглед иде, тражи,
Жељан видет лепших слика;
Моја душа иде, пита:
Има л' јоште свештеника?

Има л' јоште свештеника
На путањи свести праве?
Има л' јоште свештеника
С искром духа светог Саве?
Што су срасли својим родом,
Који знају дужност своју
Кад се бура титра с бродом?
Има л' јоште достојника
На амвону свога рода,
Има л' јоште охотника
Са **требником** разних гада
Има л' жреца и столпника
Са појасом несавлада?
Има л' јоште службеника
С петрахиљем српског нада?

Има л' јоште одеждника
Што не клече сваком јачем,
Има л' јоште поборника
С архангелским пламен-мачем?
Та има ли још пастира
Међ' тим стадом мученика?
Има л' јоште —
Свештеника?..

Ако има, онда где су
Кад се пакô на нас спрема,
Где су оци, где пастири —
— Ил' можда их више нема!
Јест, можда их нема више
Кад их треба понајвише,
Те је стадо вуку дато,
Поклоњено ил' — продато;
Јесте, можда никог нема
Ко би рани мелем кан'о!
Можда ј' већем све чемером
Окужено, отровано — — —

Цео народ чека, пита
Болом тешка паћеника:
Има л' јоште родозваних,
Богоданих свештеника?

Да л' их има? — Ох, та сумња
Већ је доста да нас пати,
Да л' их има или нема?
Е сад ће се и то знати.

Хоџа и врачара

(Турско оријентална балада)

На западу сунце седа
  — А хоџа га гледа;
Штрецнуше га неке мисли,
  Душине протисли.

Мрки поглед забавља се,
  Бес би знао чиме!
— Наједанред ту се створи
  Врачара пред њиме.

Хајде, хоџа, длан ми пружи!
  Сад сведока нема;
Из твог длана читаћу ти
  Шта ти судба спрема.

Море, хоџа, турски хоџа,
  Моја седа брадо,
Ти ћеш нешто дочекати,
  Чему с' ниси надô.

Дочекаћеш, Алах ићмет,
  У твом брзом лету,
Што ни један оџа није
  Дочекô на свету.

Ти ћеш ићи с русом косом
  И с том брадом седом,
Од бербера до бербера
  Ти ћеш ићи редом.

Ти ћеш викат: »Јаој, муке
Спават ми не даду!«
Па ћеш кумит све бербере
Да ти скину браду.

Ти ћеш молит: »Обријте ме,
Шат би стекô мира!«
А бербери бегаћеду
Као од вампира.

Из даљине викаће ти:
»На оваквом лицу,
Ми не смемо, не можемо
Окаљати брицу --«

Ти ћеш онда осетити
Неки задах труо....
— У хоци се крвца следи
Даље није чуо. —

Неком попи у Европи

Хоћеш да ме исповедиш,
— Ја се кријем.
Хоћеш причест да ми дадеш,
Ја се смијем

Хтео би ставит руку на ме
— Не подносим;
А ти хоћеш да ме тешиш,
— Ја се згрозим.

Ти ми велиш: »Чедо моје!«
— Ја се јежим;
Хоћеш да ме благословиш,
— А ја бежим.

Заглушујем уши своје
Твојим реч'ма.
Ти се чудиш чуду томе,
— Ја још већма.

Велиш: »Христос слогу љуби!«
— Шкрипим зуби.
Питаш где је вера моја,
— Ти је уби!

Три топа

Пукоше три топа,
У знак весеља,
Што с' није могла испунит
Народна жеља.

Пукоше до три топа,
Весници мира.
И народ срце стеже,
И даље бира.

Пукоше до три топа,
Тутњава јака.
Ал' у три ова топа
Ја видим до три знака.

I топ

Први се тебе тиче,
Арсеније, дико наша,
Тако пуца ојађено
Срце наше, душа наша.

Ти се прашташ, идеш дома,
— Топ је пукô на растанку
А нама је, као чеду,
Кад испраћа оца, мајку.

Хај, догод је српска кута,
Српска срца и спомена,
Чистим сјајем блистаће се
Златна слова твог имена.

Хај, твојим ће старим дан'ма
Савест твоја мира дати.
Ал' из срца нашег тебе
Нико неће избрисати.

На растанку ј' горка туга
Све нас листом што обузе.
Топ је пукô, — дим се проли,
Да покрије наше сузе.

II топ

Други топ се тебе тиче,
Теофане, нови наде,
Што је сузна радост наша,
Не замери Србу саде.

У Србина има душе,
  У тој души има жара,
Ни у тузи ни у срећи,
  Срб се никад не претвара.

Срб се диже на висину
  Престолнога кршног стења,
С пуном снагом поуздања,
  С пуном снагом поверења.

Ми врлине твоје знамо,
  Твоја љубав к роду сјаје.
Топ је пукô, — јербо радост
  Наша треба тиха да је.

Сада тиха, а што даље
  Нека буде све то већа,
Ти учини нека буде
  Наша срећа твоја срећа.

Велика је љубав наша,
  Ал' је само мутно доба.
Љубав што те сада срета,
  Нек те прати све до гроба.

III топ

Трећи топ се тебе тиче,
  Ал' не, — није тебе само,
Да се у нас црв залегô,
  На што тајит, кад сви знамо.

Трећи топ је пукô јако, —
  Чусте ли га, браћо, људи?
Њим је ваљда сам Бог хтео
  Слогу нашу да разбуди.

Да од тутња овог топа
  Спадне труло лишће с грана,
Зеленило и једрило
  Да са свију сине страна.

Ко је пошô стазом кривом
  Да с' на праву стазу врати;
У ког има јоште душе
  Братски ће се дочекати.

Топ је пукô, — и тај трећи,
  Будите се од сна, срама, —
Па да буде слоге, мира
  Благослова међу нама

* * *

Ето тако ја тумачим
  Та три тутња баљемезна,
Моја песма добропутна
  Тумачит их боље не зна.

Овако Му пева

његов придворни појета, кад се добро накреше па постане искрен.

Да тешким ногам' на тонућег брода
Изјахаш крму, — присташе господа,
Видећ' да на њих твој облет срља
Баш као крља.

Ногам' и рукам' ушима и носом
И русом главом, сваком на њој косом,
Ти си се упô из петиних жила.
Дођ до крмила.

Сад си на крми, где ћеш славу стећи
Бродећи, бродећи, крмећи, крмећи,
Како си дошô до тога дичан,
Ја већ свуда причам.

Сад гладну, жедну позивај браћу,
Зови их на пир, зови на даћу,
Ал' да ти дођу у помоћ сви врази,
Нас не зајази.

Зар мислиш да је некако начело
Нас, блудне синке за тобом повело?
Ако с' икад могô веровати у то,
Вараш се љуто!

Ми појимо Богу за готове новце,
Трговина ј' 'в а к а, за 'в а к е трговце!
Обећања твоја ако су тек шала,
— Биће шкандала.

Сад на тебе иде, сад на тебе срља,
На једну крљу стотина крља,
Јер ми нисмо душу грамжљивој хали
Залуд продали!

Ми знамо шта смо скривили роду
Бушећи јаме на народном броду,
Па кад ће душа вечно да нам пати,
Бар нек нам се плати

Пишућ' ти оде сами се смејемо,
Ал' ми и друкче зборити умемо,
А тиква она коју сеје пакô,
Та пуца лако.

У тој смо тикви радили слошке;
Пузили по њој четвороношке.
Тиква је зрела, — даба је кљуца,
— Тиква већ пуца.

На подлост неких шајкашких српских учитеља

Међер ту смо, на врхунцу
Ништавила подлога,
Српска школо, сад уздахни
Да се чује до Бога!

Учитељи српске школе
Мећу образ под ноге;
Утичу се да што ниже
Постанеду подлоге.

»Најсветија дужност« им је:
Ширит језик — ал' не свој.
Видиш ли их, свети Саво,
Видиш ли их, Боже мој!

»Најсветија дужност« им је
Обарати онај град,
У који се цигло узда
Сваки Србин, стар и млад.

»Најсветија дужност« им је
Заборавит позив драг, —
Туђим рухом одевати
Српски трпеж го и наг.

Шта да рекнем на то чудо,
Шта да рекнем на тај глас,
На ту »дужност најсветију«.
Шта да рекнем, у зô час!

Кака светост у Карловци
Где се крми српски брод,
Такав појам о светињи
— Труле сетве ето плод!

Господи владикама

синодално скупљеним у Сремским Карловцима.

Ви велите: »Нека, милом Богу хвала,
Нова нам је ера ипак нешто дала!

Сад како је да је, — али ево дара:
Ми држимо синод, — а без комесара.«

Не слажем се с вама, ако то велите,
Ви сте здраво близо, зато не видите.

Оваких дарова Бог вам више не дô!
Досад је комесар кроз прозор вас гледô,

А од кад сте стекли ова нова права,
Он се прерушио — па вам претседава.

Песма о раду

Ма да често искрсне
  Гозба и бакљада,
То се брзо угаси
  Знојем нашег рада.

Осим неких дембела
  Што с' не боје глади,
Сви остали мучимо се,
  Свак мора да ради.

Ратар зором урани,
  Оре, сеје, влачи,
А горчило бележи
  Где ће жетве наћи.

Лађар весла, не мари
  Што је време бурно,
А чивутин дукате
  Обрезује журно.

Шваља седи до зоре
  Да заради пара,
А birташи претачу
  Пиће из бунара.

Кириџија тера коње,
  Каткад чак до Ниша;
Бербер брије,ваздан брије,
  А адвокат шиша.

Шпијун цуња по селу,
  С ким се који друже,
Ко се на што мргоди;
  Ужар плете уже.

Машинисте при ватри,
  Лица им све букте,
А попови читају
  Турски народ мукте.

Милостива са шлепом
  Пречишћа сокаке;
Дротар крпи шерпење,
  А учитељ ђаке.

Ловац чак у Африци
  Лови љута звера;
Волар тера волове,
  А бекрија кера.

Писмоноша хитно, хитно
  Каса неуступно;
Слагач слаже ситно, ситно,
  А новинар крупно.

Прља пере кошуље
  Па пева кô луда;
Калуђер се Богу моли
  Па стење од труда.

Копач млата мотиком
  Па сади кромпире,
А госпође зноје се
  Око фрише-фире.

Ковач кује, ткач снује,
  Доктор тражи лека,
Месар сече, пекар пече —
  Ецетера река.

Осим неких дембела
  Што с' не боје глади,
Сви остали мучимо се,
  Свак мора да ради.

* * *

А Анђелић? — Питате ме
  Чим ли се он бави?
И он ради, дабогме,
  Ради нам о — глави.

Прва отсланица на прву посланицу

> Cur te (или боље рећи: Куртала те) pastorem esse facis, cum sis ovis? (Quinisextum concilium oecumenicum in suo LXIV canone de relatione inter hierachiam et fideles).

Пуно речи и пуно цитата, —
Од довратка не виде се врата;
Од бусија не види се шумља;
Од мудрања не види се умља;

Од трзања не види се мира;
Од блејања не чујем пастира.
Бог би знао откуд све не црпи, —
А хартија све то лепо трпи.

Ко прочита види празна дата.
Стари посô млада адвоката:
Види да су ти »разлози тврди«
С оног краја откуд риба смрди,
Види трулеж, ал' не види лека
— Само црне копце врх себека.

Посланица »племенита« Рада! —
Али кака — ен' о н а к а р а д а;
Н а к а р а д а, то је име право, —
Емиљане, боље да си спавô!
Крепио би с' можда где у трави, —
'Вако си се подерô на јави.

Богослове, издају те труди,
Протосинче, провиде те људи,
Брзоплете, кидљиве ти нити,
Стрмолете, знамо куд ти с' хити.
Мреже плетеш, у њих си се сплео, —
Сујетниче, ти би митру хтео.
Зато тражиш у софизма блесак;
Зато цркву намичеш на песак;
Зато стазе унатрашке путиш;
Зато бистри извор силом мутиш.
Ти би жезал и палицу, Раде,
Па ма откуд, само нек се даде.

Стани мало с твојом канонадом,
(Ма да волиш играти се с брадом)
Да ти кажем шта си с ума смео,
(Ма да мислиш мудрост си појео)
Пастир прави влада се по души,
Цркву диже ко народу служи.

Наша црква — или ће без штапа,
Или ће је прогутати папа.
Олтарници ил' ће пример дават,
Ил' ће свето за клето продават,
Својој страсти зидзукати дворе,
На зло наше — ал' на своје горе.

Завуц'те се у свој калеж худи,
Изврћите каноне по ћуди, —
Али црква није ваша само,
Ваша ј' тол'ко, кол'ко вам је дамо,
Та нас ради Христос је сагради;
Стуб је вера, ма без калуђера.

У своју одбрану

Ко сме мене потварењем
Бедити злобрзим?
Ко сме рећи да ја сталеж
Калуђерски мрзим?

Та ја многе међу њима
  Волем тако јако,
Јест, многе би као пишкот
  У вино умакô.

Да сам лечник, очи бих им
  Отварао слепе;
Да сам песник, певô бих им
  Сатирице лепе.

Да сам богат, не бих њима
  Оставио трунке;
Да сам лопов, не бих покрô
  Баш све њине шунке.

Да сам султан, многима бих
  Приден'о колајне;
Да сам зидар, зидô бих им
  Све брашнаре вајне.

Да сам сова, ја бих с њима
  Једну песму хукô;
Да сам пчела, све бих њима
  Стојô за клобуком.

Да сам качар, дао бих им
  За опрање каду;
Да сам бербер, брио бих им
  Unentgeltlich браду.

Ако који, пресит мрака,
Зажели се брака, —
Нек не пази што сам стидљив
И невешт и везан,
  Нек ме зове
  У сватове, —
Играћу кô бесан.

Шта је, шта је

Шта је образ без поштења,
Ништ', мрцина трула, лења.
Шта је глава без памети,
Кад ће с' јаје само снети.
Шта је ружа без мириса,
Шта би Монтбланк без свог виса.
Шта би славуј без свог гласа,
У детлића ј' више краса.
Шта је небо без очију
Ил' облаци кад га крију.
Шта је вера без доказа,
Шта је доказ код мамлаза.
Каква ј' светлост, што с' не види,
Од које се и мрак стиди.
Каква ј' светлост која греши
И од које народ бежи.
Шта би јунак без мејдана,
Оста снага закопана.

Шта је народ без слободе,
Где је море још без воде.
Шта је Србин у туђини
Кад у српству покор чини.
Залуд Пешти много вреди,
Кад га народ и не гледи,
Ма да седи међ' нама у среди.

Ко другом јаму копа

Ко је Прокопију ископао јаму,
И седога старца гурнуо у таму?
Ко ј' рушио бедем законских препона,
Ко је утрô пута (и преко канона)
Ко се вијô, мотô, бушећи кô шило;
Те се деси што још нигда није било?
Чија л' оно рука, бесом завитлана,
Са свог права врже старца изабрана.

Одговора нећу на питање моје;
Свако живи прстом показаће ко је.
И сенке из гроба казаћеду: ти си!
— Па реци да ниси!

У слепилу своме грдник даље лу̑та,
И све даље, даље од правога пута!
И што ј' мрачна душа само снити смела,
У бунилу ј' своме и извршит хтела;

Заврже се магла од његова даха,
И он по њој јаха без Божијег страха, —
Удар за ударом, — ране боле љуто,
— А народ је стојô, замишљено ћутô;
Јер кô да је гласе чуо одозгора!
Пустите га, та он и сам пасти мора!

Хоће л' народ јоште ћутат крај свог гроба?
Ил' ће дићи гласа, — и у које доба,
Моћним својим гласом правду да заштити,
То сам народ знаде, — не знам ни ја ни ти.

Ал' мене се чини, ти си на амбизу;
Судбинина рука над тобом је близу.
Којим путем стиже Немезида љута,
Није нико други, сам си утрô пута.
Она иста јама, она провалија,
Што си другом копô, сад на тебе зија.
И 'нако не стојиш на темељу права, —
Под ногама твојим пепелна је лава.
Неколико речи, — ал' из општег грла,
И црна се авет срушила, затрла...

Колера

Са правдом се титрају
Који су у власти;
Слабијима светињу
Примичу пропасти.

Новине све гамижу
  Од проданих пера,
После тога, богме,
  Долази колера.

Децу нашу заводе
  Да се од свог туђе,
И да њиних намера
  Постану оруђе;
Да с' богаљи стварају
  Место карактера, —
После тога, дабогме,
  Долази колера.

Анђелић се одао
  Неком бесу кивном,
Попови се вежбају
  У духу противном.
Манастирска богатства
  Гута трбух ждера, —
После тога, дабогме,
  Долази колера.

Сузе раје кукавне
  Ни сад се не суше
У Србији кукају
  Све поштене душе,
Настала је најгора
  И најцрња ера,
После тога, дабогме,
  Долази колера.

Ох колеро, колеро,
  Не било ти трага,
Не желим те у кући
  Ни најгорег врага.
— Ал' баш ако мораш доћ,
  Бар имај системе,
После тебе да сване
  Поштеније време.

Ој облаци

Ој облаци сиви, бели,
Камо сте се залетели,
Кам' летите, шта носите,
Шта хоћете, шта мислите,
Носите ли Божји дар,
Или клицу тек за квар?

Путујете из далека,
Путујете целог века,
Пролазите горе, воде,
Пролазите све народе,
А сад хајте у мој кут,
Срећан вама желим пут.

На Дунаву мало ј' место,
Црквени је у њем' престо,
Кога Србин штује, брани,
Јер му златну прошлост храни,
Ох, диван је оно крај,
Мог детињства слатки рај.

Па орос'те поља, њиве,
Винограде, људе живе,
Али оног на висини,
Што народу пакост чини,
Ох, његовом смеру злом
Обрните муњу, гром.

Божићна

Лепо ти је када сване
Тај божићни празник мили,
Па на софру изнесемо
Што смо трудом задобили.

Када прасе испечено
Замирише после поста — —
Ко се само телу брине,
Могло би му бити доста.

Ал' и душа наша пости,
Пости дивно, пости строго,
Ох, када би и њој њених
Ђаконија изнет могô!

Где је она сјајна звезда
Да нам опет лепо сине,
Зло би било да нам Божић
Без утехе какве мине.

Ја бих хтео тешити вас
Ублажит вам јад големи, —
Ох божићни свети часи,
Науч'те ме, помоз'те ми!

Науч'те ме, помоз'те ми
Да се отмем слуту вражêм;
Помоз'те ми, науч'те ме,
Да утехе роду кажем!

Ја се мољах топло, крепко,
А божићни свети часи
На молбу се смиловаше —
Зачуше се мили гласи.

Они мени, а ја вама
Блаже чемер горког бића:
Не клоните, Срби браћо,
— Бог не слуша Анђелића!

И ово је добро знати — пред сабор

Свака сила овог света,
  Велика ил' мала,
Према својем достојанству
  Нађе и телала.

Турски Марод, он је труба
(Ма и зар'ђана),
Труба срца, труба душе
Анђелић - Германа.

Зато кашто и гнушање
Одбацим на страну,
Кад год хоћу да у душу
Завирим Герману. —

Кад год хоћу да у душу
Завирим Герману,
Ја прислухнем ову трубу
Гадом зар'ђану.

И јуче ми Турски Марод
Дође однекуде,
И ја рекох: дај да видим
Како сада гуде?

Из тог броја поздрави ме
Енберт гроф Белкреди, —
Он нас учи шта »апоштол«
Ћирил, »Метход« вреди.

Гроф нас зове у Велеград,
У чистом хесапу
Да љубнемо у папучу
— Кога? — Лава папу.

Гроф већ знаде где се јаје
То може излећи —
И тај позив »Туркос« прима
Без пропратних речи.

»Туркос« прима con amore
Овај позив лепи...
Е на то би прогледали
Да смо трипут слепи.

По том путу у Велеград
Посуто је цвеће...
Па хоће ли Герман ићи?
Сад још можда неће.

Можда ће се искобељат
Из ове дилеме,
Помишљајућ' е је рано,
Е још није време.

Да се збуде (што одавно
Наша сумња гуди)
Што рим-папа »толи вруће
И одлучно жуди.«

Очајање

Он. Шта се пише по новинам'
Ја не могу да их читам,
А баш много и не марим —
Тек онако само питам.

Роб. Новине су чудни створи,
Вашу свјатост гоне реч'ма,
И све јаче и све љуће,
И све жешће и све већма.

Он. Нека, нека! шта ми бриге!
Не бојим се ја горчина
Али, робе, сиђи доле,
Донеси ми слатка вина!

Он. Чујем неки жагор тмули,
Нешто с' витла и колеба;
Ја не питам откуда је,
Ал' канда је из Загреба.

Роб. Јесте, свјатост, у Загребу
Јако с' диже на вас вика,
То су Срби стари, млади,
А има и свештеника.

Он. Не тиче ме с' нико, ништа,
Не буни ме вика њина.
Иди, робе, иди брзо,
Донеси ми јоште вина.

Он. Опет чујем нешто тутњи,
Као да се ломи гора,
Ја не питам ко је, шта је,
Ал' канда је из Сомбора.

Роб. Јесте, свјатост, јест, тамо је,
Збор се стекô недогледан,
Једнодушно, једногласно
Опиру вам с' сви кô један.

Он. Ја се смејем, — смеј се и ти,
Зар се смејат' ми не знамо!
Ух, ала је то врућина!
Вина носи, вина амо!

Он. Још никако да се стиша,
Још никако да се смири.
Као да се нешто љуља,
Као да се бура шири.

Роб. Јесте, свјатост, опростите,
Ал' ми томе нисмо криви.
Цео народ гневом гори
И куне вас свако живи.

Он. Какав народ?! каква клетва?!
Нек се виче, нек се пише, —
Умем ваљда и ја клети,
Само вина дај што више!

Он. Вина, робе, вина амо!
Ал' куда си пошô, стани!
Има л' кога да ме штити?
Има л' кога да ме брани?

Роб. Ко вас штити, тај се стиди.
Ко вас теши, тај се смеши.
Ко вас брани, речи трати,
Чисто б' волô руке прати.

Он. Ала ми тај мозак кипи, —
У грудима пакô прави —
Вина амо, много вина,
Да ме смири ил' — удави.

* * *

Па нос'те му, нос'те вина,
Друкче не мож' бес да спава,
Ето, роде, грех се дави,
Издајица очајава...

Шта је сад опет урадио

Из најгнушњег блуда
Из содомских сфера
Извукао блудна
Нестор — калуђера.

Не гади се на то
Нечовечно дело,
Метн'о му петрахиљ
На то зверско тело.

Цркву му отвара,
  У олтар га мет'о,
Допушта му читат
  Еванђеље свето.

Вратио му путир
  У нечисту руку --
Да га из олтара
  У тамницу вуку.

Та ту мора признат
  И Циганин црни:
»Герман хоће да нам цркву
  И светињу скврни«.

Адреса

Да је сада оно време
  За које су стари знали,
Анђелића по сто пута
  Већ би каменали.

То би онда брзо
  Учинио свако;
Историја б' рекла:
  Морали су тако.

Ал' камење данас
Много више вреди;
И народ је милостив
Па камење штеди.

Камење нам треба
И горе и доле,
Да зидамо цркве
Да дижемо школе.

Да дижемо оно
Што нам годи души,
Да зидамо оно
Што Анђелић руши.

Нова се времена
Другим средством служе;
Друкчија времена,
Друкчије оруже.

Данаске се види
— Сад ће свако знати,
Да се и с адресом
Може каменати.

Грешни путник

Санка тражи, санка нема,
Немирна му душа грешна:
Судбина му казну спрема,
Коб га чека неизбежна.

Теке што је очи свео,
Тек да грехе заборави,
Прошлости се диже вео,
Ње се грози у тој страви.

Грешна му се диже рука
И ножа се оштра лаћа,
Да га спасе грозних мука
— Ал' огрезност још је јача.

Цео свет га давно куне,
Клетвом куне старо, младо,
Ал' њему се груди пуне,
Освете би он још радо.

Сустигли га греси стари,
Савест му се стреса, дрема,
Будећи се сан му квари
Санка тражи, санка нема...

Лажу лаже пријатељи.
Харамбашу свога теше,
Па блажећи бол му вељи —
Руке тару, мукло с' смеше.

Ал' већ су му додијали,
Од себе их даље шаље,
Лисичићи долијали,
А он бежи даље, даље...

Лутао је, тумарô је
»Од немила до недрага«
У невољи дошло му је
Да збратими црног врага.

Славољубљем занео се,
Осветом му срце гори — —
Кад одједном, али он се
Пред пештером неком створи.

И у њу је унишао,
Да одмори кости трудне,
И тек што је на тле пао
А он зачу гласе чудне:

»У пештери тражиш спаса
Презирући савест, Бога;
Ал' народњег бој се гласа,
Осветника, дива тога!«

Причтеј и пророчанства чтеније

Телал, Јесте л' чули шта ј' Анђелић
Сасвим тазе испланирô
Ту сам новост из новина
»Просвећених« профитирô.

Ево чујте и будите
Барем мало на опрезу:
Хтео б' Наку да доведе
На вршачку дијецезу.

Синод. Је л' истина, патријару?
То се можда само гата.
Анђелић. Ко још мене сме да пита
Donner Wetter! Erdegatta!

Синод. Ал' за Бога, Нака давно
У Швајцарској дане траје.
Он за српство не разбира;
Већ нас можда не познаје.

Њему српство није ништа:
Одрекô се наших ствари;
Можда већем не зна српски
Анђелић. Хахаха! Ларифари!

Синод. Да му ј' наша црква мила,
Грлио б' је обадвема.
Да он љуби православље,
Не би бегô где га нема.

Кад би дошô, он би био
Међ народом лутак худи
Поверења не би стекô
Анђелић. Та баш то су моји људи.

Синод. Било б' кавге, било б' трења.
Анђелић. У мутној се лови води.
Синод. Не би било измирења.
Анђелић. То је оно што ми годи.

Синод ћути па се мисли —
Чудно стање, срамно стање.
А Анђелић перовођи:
»Забележи: изабран је!«

Post festum

»То је била права слава;
Не видесмо јоште таке. —
Какво сунце?! — То је сунце,
Које згрева и стомаке.
Здравицама ширно поље,
Чашицама не би броја.«
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Такав пастир нама треба,
(Ја ко велим барем мени)
Па да ми се часно лице
До врх носа зарумени.
Анђелић је понос, дика
И потпора, — то јест моја«.
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Ко не виче: хура! хура!
У вину се неће купат,
А ко рекне Анђалбанди,
Таки ћу му нос разлупат
Дај му, Боже, још три Даља;
На подруму врата двоја!«
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Само треба умет с њиме
— Око руке, — око џепа —
Мажи, лажи, глади, мути,
Па ћеш стећи права лепа,
И неће ти помањкати
Јело, пиће, појас, чоја.«
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Народ фрчи, што му с' крати
Патријарха бират' свога;
Па да ј' бирô триста пута
Не би нашô овакога, —
Не би нашô таквог кроја
Не би нашô таквог соја.«
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Ја ћу бранит Анђелића
Мојим целим арсеналом:
Грдњом, дреком, чашом, флашом,
Натегачом и бокалом.

Л о ј а л а н ћу остати му
До последње капи л о ј а«
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

»Слава теби ненадмашни!
Слава теби, недогледни!
Слава теби, неустрашни!
Слава теби, непобедни!
Из дна груди, из трбуха,
Нек те прати хвала моја!»
Тако вели поп Никола,
Тако вели и поп Јоја.

Тако ј' певô поп Никола,
И поп Јоја ј' тако певô, —
Један овде, други онде, —
Један десно, други лево.

И ко чује песме њине,
Од почетка па до краја.
Мислио би: та два брата
Једнодушна љубав спаја.
Али да их зрачак правде
У брашнару скупа свали,
Ту би браћа један другом
Часне браде ишчупали.

Процедура

Што чекамо тако дуго
Није нама на срамоту;
Али ипак, једва једном
Изабрасмо себи проту.

И комесар ту је стојô
Прегледао, пипô, бројô,
И резултат беше красан:
Избор био једногласан.

Честитасмо, — зашто не би? ...
Честитасмо сами себи,
Честитасмо својој слози
И рекосмо »Бож' помози «

А проти ће, мнидијасмо,
Честитање пасти слађе
Кад се мало у дужности
Новој снађе.

Све у реду, — ништа ромо, —
У јајету нема длаке.
Ни владика неће рамат,
Та за ото има штаке.

Ал' и јаје најједрије
Немилице кад се тресе,
Неочински кад се зграби
Разбије се.

Ко га тресе, брадом миче,
— У бради је длâка сила,
Падне л' која седа, лака,
Тад се каже: »Та је длака
У јајету била«.

На ту длаку надовезат
Може свашта ко ј' у власти,
И онда се, чуј Стармали!
Преподобно може каз'ти:

»Једногласност то је спрдња,
То је варка, то су трице.
Потруд'те се још једаред,
Ми требамо цедуљице«.

Е па добро, цедуљице!
Што ко не би на то пристô?!
Нек вам буде по закеру
— Ал' ће бити ипак исто.

Једнодушност кад је мало,
Једногласност кад не вреди,
Кад кроз протак прота мора,
Е па добро, нек се цеди.

Е па добро, цедуљице;
Љубимо вам свету штаку.
Ал' ви ћете у јајету
Онда наћи другу длаку

Нек се праве нове сметње,
Дангубице и параде; —
(На тај посô смешкају се
Бискупи без браде).

По други пут

По други пут избор проте,
Са расцепним апаратом, —
Не би ли се раздвојио
Брат са братом.
Сада знамо ко неслогу
Силом тражи,
Коме ј' мио посô клети,
Посô вражи̑.
Знамо ко у здраву ногу
Воли киван трн забости
(И то својски, подубоко,
Чак до кости)
Сада знамо чија ј' рука
Квару вична, —
Ал' већина ипак оста
Непомична.
Само дванêст сецедента
Реву видно, —
То до душе није много,
(Ал' је стидно)
Победа се тим не квари,
Тим не пречи — —

Ал' из »светих« уста чујем
Ове речи:
Кад већ нисам више могô,
(А то ми је врло жао)
Ал ипак сам српску слогу
Барем мало рашчачкао.

* * *

А јадна му така слава,
  Тако дело!
А јадан му таки образ,
  Тако чело!!

Две три речи у Карловце

Кад бих знао да ти људи
За савете добре маре,
Световô бих понизњејше
Наше српске патријаре.

Рекô бих: Ево ви'те,
Створили сте праву берзу,
На висину пењете се
По ужету — по **реверсу**.

И ко стигне на висину,
Види где је ногом стао, —
Не нађете чврсти престо
Већ Тарписку стену, јао!

Вијате се, гибате се,
А они вам само прете;
Трудите се, угађате, —
Ал' угодит не можете.

Не можете угодити,
Јер су страшне жеље њине, —
Пре ил' после часак куцне
И вас гурну са висине.

И ја опет морам каз'ти
Понизњејше моје мњење:
Да је страшно с таква виса
Пасти доле — на камење.

Друкчије би, мекше пали
— Српски зборим, чујете л' ме? —
Да сте доле што прострли
Кад је томе било време.

А шта бисте прострт могли?
— Треба л' и то да се дода?!
Та прострти ви сте могли
Само љубав свога рода.

Па се не би раздрузгали
На камењу, на голоме,
На меке би руке пали
— Роду своме.

Давно очекиваном госту

О мили госте, добро ћеш нам доћи,
Из Виндабоне умног оног града.
(Хајд само, хајде, приправ'те му ручак,
Није баш згорег кад се човек нада. Уредн.)

Ти ћеш нам синут као јарко сунце,
Награда бићеш верном срцу сад.
(Синути! — Сунце! — Награда! — Верност! —
О старе речи — отрцани јад! Уредн.)

Ширимо руке, надежда нас поји, —
Пијемо слатко радовање то.
(На свако пиће ферцерунг се плаћа,
Не пијте много, да вам буде зло! Уредн.)

Чујемо да си родио се већем —
Камо те? Јеси л' пунан, румен, чист?
(Можда су многе бабице му криве,
Ил' можда нема још ни путни лист! Уредн.)

С чим ћемо тебе угостити, драги,
Да будеш весô, да нас мине жеља?
(Преправ'те свашта, ако што имате,
Можда ће дете најволети кеља! Уредн.)

Ево га! Ево! — Још га нема! — Сад ће!
Крен'о се већем! — Шитрите му пут!
(Немојте, људи, говорити тако,
Од многог »ево!« доћи ће вам љут. Уредн.)

О благо роду кад ти чује име,
Срећан ће бити онда млад и стар,
(Радуј се само имену шареном, —
А шта ј' те бриге, каква ј' сама ствар!
Уредн.)

Је л' ти си српска духа и одела
По српској жељи Срб'ма носиш дар?
(Зар може отуд што несрпско доћи —
Српско ће бити — тас ис ајмол клар!
Уредн.)

Птићу

(шапће на уво Змај)

Ао птићу крилатићу,
Част ти и поштење,
Показујеш лепу слогу
И лепо стрпење.
Лепо умеш певат соло,
(Да је бар у кору!)
У дуjету и терцету
Слава ј' твом тенору;
Буднији си него многи
И онда кад дремаш
Ал' бадава, морам рећи,
Мајсторије немаш.

Ко год има здраве очи
Знаде што је бело,
Та и они кратковиди
Знаду то зацело;
Ал' то јоште није доста
Што сви листом знаду —
Још се иште ин корпоре
Листом да признаду.
Е ал', богме, кад ти кажеш
Да је штогод бело
Они ћеду таки рећи:
»Црно је!« зацело.
Зато, птићу крилатићу,
Мајсторије ради,
Без ње могу наше козе
Скапати од глади.
Кад је штогод здраво бело,
Реци да је црно,
Па за часак сва си славна
Мненија обрно;
Сви ће рећи да је бело,
И остаће бело;
Ако сумњаш а ти пробај
— Ја бар знам зацело.

Та ево ти, сад ћеш имат
Приликицу лепу:
Кад дође позориште
Вама на тапету,

А ти вичи, ружи, црни,
И грди га само,
И доказуј да те ствари
Не спадају амо
Шта ће нама комедије,
Кир Јање и Срете,
Кажи да се за ту лудост
Заузет не смете.
Па да видиш препорука,
Да виш мецената,
Па да видиш бранитеља
Сложних без ината.
А друкчије залуд доказ,
Залуд вељи труди,
Данас ти је тако време —
Мајсторија суди.

Негдашњем пријатељу
Ђ. П.

(приликом кад је добио (годишњу) награду од сто дуката)

Да ти Бог да много лета,
А што више с отим боље,
И дуката, пуста злата,
Да те пуно задовоље.

———

Ал' ја видим једног старца
У дубини даљних дана,
Седа коса, борно чело,
Прошлост му је пуна рана.

На штапићу иде, клеца,
Јад га тишти, јад големи,
За њим трче мала деца,
Он их моли: опрос'те ми!

Очи су му пуне суза,
Речи су му пуне јада,
Он се сећа доба снаге,
Он се сећа доба млада.

Он се сећа доба рада,
Што га грешно, подло страти,
Што се више никад, никад,
Никад — не поврати.

Обилази цркве, порте,
Гробља стара, гробља нова,
Иште сенка опроштења
Од пепела, од гробова.

Куд год иде, злато даје
За листове неке старе,
Дркћућом их руком дере,
Очи му се разажаре.

»Мила децо, мили Срби,
Ох, идите путем правим, —
Младост моју, клетву моју
Не могу да заборавим!«

»Сан Краљевића Марка«

Запиштао дели — Марко
(То Змај само знаде)
А од чуда што га већем
И с а њ а л о м граде.

»Та ја нисам никад био
Сањалица млака,
Ја сам био човек дела,
Пријатељ јунака.

Па и да сам што год снио
— О каквом мегдану,
То зацело не бих причô
Матијици Бану.

А јамачно нисам сањô
Да ће кадгод Змале
Морат рећи Чика Јови:
Забасô си брале.

Ако немам друга посла,
А ја бих почивô, —
Бан нек ређа шта је султан
И Вук шта је снивô.

Није Марко имô каде
Сневотати туде,
Па да с' после бабе купе,
Па да о сну суде

»Јер је Марко морô бити
У сваком русвају,
Где је само могô бранит
Сиротињу рају«.

Па зато се ман'те Марка
И Маркових »с н о в а«,
Већ гледајте има л' браће,
»Н а ј а в и« робова.

Док ви тамо на даскама
Правите парада,
Моја сабља све се дубље
У стену забада!«

Напредна песма

Ми смо били Панслављани,
Турци, Руси, Чивутани,
Ала, Боже, чудне ствари,
Зашто не би и Мађари —
Зашто не! —
Само дај субвенције!

Пљували смо на Мађаре,
Пружали смо на ханџаре,
Терали смо сваку пизму —
Сад смо хонвид дуализму.
А зашт' не! —
Само дај субвенције!

Славили смо негда »Птића«,
Дизали смо Суботића,
Сад ћемо их блатом мити,
(То ће Пешти мило бити)
А зашт' не! —
Само дај субвенције!

Лагали смô и дојако,
То бар може казат свако,
Отсад ћемо трипут више,
Само кад се бегенише.
А зашт' не! —
Само дај субвенције!

Пљували смо што је ваше,
Пљували смо што је наше,
Пљуцкаћемо и сад болни,
Само тешик поранчолни!
А зашт' не! —
Само дај субвенције!

Омладина, чудне трице!
Да јој не смеш рећ убице!
Ако вам се нужно чини

Рећи ћемо да смо и ми,
Сами клали — А зашт' не! -
Само дај субвенције!

У Србији нешто свити —
Ту нам неће станка бити.
Па нек им се све обара
Кад немају за нас пара
То је све:
Само дај субвенције!

Хоћете ли да смо наши?
Хоћете ли да смо ваши?
Хоћете ли да смо њини?
Како вам се згодно чини,
Тако ћемо! А зашт' не! —
Само дај субвенције!

Хоћемо ли против Срема?
Једном руком ил' обема?
Хоћемо ли против Чешке?
Ил' на коњу или пешке?
Зашто не!
Само дај субвенције!

Метите нас у уларе,
Шиљите нам комесаре,
Дерите нам каиш с' леђа,
Нашу кожу то не вређа.
Све се сме!
Само дај субвенције.

Шпренговање

Син

Ох кажи ми, мила мати,
Шта с' то зове шпренговати!

Мати

Стоји, сине, каква стена,
Каква тврђа, какав град, —
А дигне се један човек
Који није добру рад.
»Зашт' да стоји овде стена!
Зашт' да стоји овде град!
Кад та стена није моја,
Кад ја њојзи нисам рад!«
Кô кртина дуби, крти,
Док пробуши, док проврти
Испод града, испод стене
Каналиће преплетене.
Напуни је прахом црним,
Па сад му је посô лак —
Једна жишка, — једна искра
Распрштаће све у зрак.
Или ако сам не могне,
У раду му враг помогне,
Они што се својим зову
Врше жељу душманову.
За што један нема моћи,
Педесет ће можда моћи.

Па по мраку, па по тами
Поткопају себе сами.
Ту не треба туђе жишке, —
Прах од гнева и сам плане,
Па разништи скупа с градом
Заблуђене сиротане.

Син

Па је л' мати, ово дана
Омладина шпренгована,
Као што се оно био
Један човек заверио?

Мати

Није, сине, Богу хвала
Свест је њена надјачала.

Син

А знаш шта је деда Јанко
Синоћ рекô кад је плако,
Њих педесет Срба греду
Да Матицу шпренгуједу;
Па јесу л' је шпренговали? —

Мати

Нису, сине, Бога хвали! —

Син

Хоћу, мати, како не би',
Хвалим Бога сад —
Сад ми с' чини да смо јачи
Него стена, него град!

Србину
Ђорђу Стратимировићу

Био сам дете кад сам тебе позно̂,
Ловора српског дивотно љубимче,
У доба збиљско, мутно — ал' поносно —
Давно је било, ал' се не пориче...
Најслађе сузе — онда роних, свете,
Из душе плаках: та зашто сам дете!
Снагу призивах, само тад да дође,
Ићи, па мрети с тобом хтедох, Ђорђе!
Нису ти пути онда били лаки,
Ево и данас, и данас су таки;
Ђаво се заклео против српске среће,
Обрана српска не иде кроз цвеће.
Ка̂ што сам онда у детињству плако̂,
Ох, врли сине, и данас бих тако,
Жудећи слогу да нам снагу спреми, —
Ал' данас суза не доликује ми.
Лав или згине, ил' остане лавом,
Он стоји, пада — све на путу правом,
Смеје се мрав'ма, што му замке плету,
Не мора знати ни да су на свету.
Ал' ми опрости; ја сам оно дете,
Ти што му беше узор младих дана;
И данас срце моје поштује те —
Молим те, почуј реч из мојих рана:

Ако си икад претрпео муке,
Још мало трпи па презири Вуке!
Корачај смело, корачаћеш славно —
А ми смо твоји — јер те знамо давно.

Бечкеречанима

Бечкеречани, Бечкеречани!
Свуд народ бира
Ко да нас брани!
Већ се унапред противник жести
Јер види бедем србињске свести.
Штогод је Срба за једним теже,
Једна нас мисô греје и веже;
И дух тај свуде расте и јача,
Смело се дише, смело корача.
Бечкеречани, Бечкеречани!
Пуно сокола на једној грани!
Свуд народ бира ко да нас брани,
Па бира стене тврде и јаке,
Челична срца, борце, јунаке,
С којих се стрела врашка одбија,
На које милост туђа не сија.
Бечкеречани, Бечкеречани!
Још нису ово отсудни дани,
Али су дани који много значе,
Та, гле, висине како с' облаче
Сви Срби виде, сви знају за то,

И сви се купе у једно јато.
Што беше слепо, очи отвара.
Што бија грешно, лице обара,
Јер види муке које нас кињe
И виде море пропасти сиње.
            Бечкеречани, Бечкеречани!
Многи су звани, мало изабрани.
Ал' што се бира, бира се чисто,
Нек буде образ за борбу пристô.
И биће, биће са свију страна.
Хоће ли само и с — Бечкеречана.
            Бечкеречани, Бечкеречани!
Има на свету душа продани'. —
Будућност наша, наша је само,
И биће наша док је не дамо.
И ко се дигне да је пореце,
Тај српство никад бранити неће.
Бечкеречани! Гле, на све стране
Њиве су наше већ преоране,
И народ бира да баци семе,
Још може нићи, још му је време.
И свуд се бира пшеница здрава,
Пшеница чиста, пшеница права,
И биће жетве — преобилате,
Ако **ви само** — кукољ не дате.

Славна депутација

Све каруце, све коњици,
Све се диже пла' —
Ко погледи издалека
Обузме га стла'

Све јунаци, све соколи
Гле Слбине, гле!
Где и' лоди слпска мајко,
Тако т' Бога, где?

Где сакупи слпска славо,
Тако дичан лој
Тако дичне, тако светле
Тако знатан блој!

Па куда ће дика ова?
Питô сам се сам.
Пут је к блду магалећем,
Тек толико знам.

Па шта хоће, шта ли мисле? —
Ко то питат сме!
Неко вели: иду неком
Да му с' поклоне.

Гле! — па шта ће онај шустел?
Шта ће тамо он?
»Да измели вештим оком
Облаз као ђон.«

Нашим немогошама

(песма с нравоученијем)

I

Кад богослов у пролеће
Зимски капут свуче,
Па га за два три цванцика
Чивутин одвуче,
Тад ви стари, ви паметни,
Ви га тад корете:
Како може бити тако
Лакоумно дете!
Та зар не зна да је лето
Само провизорно,
Док длан о длан, доћ ће опет
Време зимоморно,
И ћорава Анђелија
И мећава љута, —
А он, јадан, нема другог
Зимскога капута.

* * *

Јест истина, право 'мате,
Ви паметни стари,
Не ваљају несмишљене,
Пренагљене ствари!

II

Кад детету батак дамо
Оно хлебац баци,
Ви велите то су гадна
Лакоумља знаци.
Дете лудо батак зграби
Рукама обема,
Поједе га, оглође га,
Па га опет нема.
А кад сутра дан освање
А црева закрче.
Скукуњи се јадно дете, —
Нема шта да срче...
Па подигне бачен хлебац,
А ви се смејете,
Како може бити тако
Лакоумно дете!

* * *

Јест истина, право 'мате,
Ви паметни стари,
Не ваљају несмишљене,
Пренагљене ствари!

III

Кад у славну конзистор'ју
Какав супруг ступи,
Па вам рекне: моја жена
То је изрод глупи!

Растав'те нас, растав'те нас,
Ако Бога знате!
Не би могô с њоме живет
Да ми сав свет дате.
Ви их лепо раставите —
Ал' за кратко време
Опазите браца Перу
Поред своје Феме, —
Иду једно поред другог
Кô солдат у глиди,
Фема с' мало кочопери,
Пера с' мало стиди.
А ви с' онда насмејете
Па Перу корете:
Како може бити тако
Лакоумно дете.

* * *

Јест истина, право 'мате,
Ви паметни стари,
Не ваљају несмишљене
Пренагљене ствари!

IV

А ви стари, кад с' у какву
Господу уздате,
Разљутите с' па о земљу
Тресните мандате;

А не прође ни година
Од тих керефека,
А ви лепо — ецетера,
Ецетера грека...

* * *

Што ми дасте песми штофа
На томе вам хвала,
Али свака песма мора
Имат свог морала,
А морал је врло близу,
И сам вам се каже:
Несмишљено, пренагљено,
Ником не помаже.
Била деца, били људи,
Млади или стари —
Не ваљају несмишљене,
Пренагљене ствари!

Песма

Да све пође тако лепо
Кô што је почело,
Наскоро би нашем јаду
Читали опело.

Милина је погледати
Како с' браћа слажу.
Како с' лепо подупиру,
Како с' потпомажу.

Све је пошло чисто, јасно,
Кô на белом дану,
Не врда се кô и досад
Ни на коју страну.

Нисмо кивни ни упорни,
Ал' нисмо ни млаки,
Чисто б' реко нисмо Срби,
Тако смо једнаки.

Да све пође тако лепо
Кô што је почело,
На скоро би нашем јаду
Читали опело.

Ал' је неким мука што се
Тако лепо зида;
И тој згради желе дати
Мало српска вида.

Не свиди им с' доста српски
Док је слога права,
Нити могу мировати
Догод ђаво спава.

Зато опет удесише
Своју стару ноту,
Ударише српски печат;
Сепаратну воту.

* * *

Ој господо, што сте око
Црвеног астала,
Вама ћеду наша деца
Некад рећи хвала,
Што им није црква, школа,
Боље процветала.

Песма

На песме је хука, бука,
Хука, бука, ноћу, дању,
Свако данас писат мора
О женскоме васпитању —
Ал' ја опет песму слажем
Јер ме жеље нукају —
Како не бих данас певô
Кад Јанлови кукају!

У Панчевцу лепо пише
Да песници сневају,
Наједу се, напију се,
Па којешта певају.

Ал' ја опет песму слажем
Нека у свет путује —
Како не бих данас певô
Кад Андраши тугује!

Свако ђаче данас хоће
Да нас учи памети,
На песника мрко гледа:
Шта ћеш стара авети!
Ал' ја опет песме будим
Што на срцу лешкају, —
Како не бих данас певô
Кад се Прице тешкају!

Свако сада писат мора
О подели људског рада,
(Ту поделу да разумем
Трудићу се, браћо млада)
Ал' ја опет певат морам
Јер ми силно срце лупа —
Како не бих данас певô
Кад Кушевић косе чупа!

Певај горо, певај луже,
Певај зоро, певај дане,
Певај сваки српски друже,
Та данас нам бар не бране!
Певај и ти, незнан стриче,
Ти Панчевчев дописниче!

Браћи у Бечкереку

Добро јутро, мили наши,
И срећне вам Цвети!
— Што се Мађар тако плаши?
Та нико не прети.
Реформици дркћу усне
А Лојдови бледе,
И Наплови са другови
Сви сад у вас гледе.
Ви немате ни мамуза
Ројта, ни жврКова,
Ни калпака, ни нацака.
Шпицастих бркова.
У вама је српско срце,
Поред слоге лепе,
С р п с к о с р ц е, л е п а с л о г а —
Од тог они стрепе.
Па кад знате
Да имате
Од чег грешни стрепе,
А ви с' држ'те с р п с к и м с р ц е м
Н а ш е с л о г е л е п е!

Две оазе

По сувом мору безбожија грозна
Које »света« душа не може да позна,
По пустом песку јеретичка шира,
Где бурни самум бије без обзира.

У тој Сахари
Гдено су стари
Усахли бунари,
Где за »свету« зверку не growniче трава,
Где зверска обест од муке скапава,
Где нит' има пута, нити има стазе,
Остале су само јоште две оазе.
Ту још има траве,
На те две оазе,
Духовне хране
Коју зверка пасе;
Да ни тога нема,
Звер би малаксала,
Сама би себе
Шапом раскидала.
Те две оазе,
Ох како су дивне,
Како су добре,
Како благодетне!
Та оне само
Држе зверци душу,
Да може поднет
Јеретичку сушу.
Њихова је слава, њихова је дика,
Ту је прибежиште пуста пустињика,
Ту се зверка скрива кад потегну ловци —
Те с' оазе зову:
Кикинда, Карловци.

Победа народа у Тројединици

Народу слава! то се само каже;
Ал' шта да с' каже теби, црни враже,
Што си у пропаст домовину крен'о,
Закачив нокте чак за срце њено?
Ти, мала чето отрованих друга,
Тиранских паша, издајничких слуга!
Пала си, пала, змијо гола, нага,
Згазио те народ, ова света снага,
Ох како земљи уцвељеној прија,
Кад скрхан душман по њој се превија;
Ох како с' чисти ваздух отровани,
Кад гужва змија сама се тамани!
Ох како с' њива лепој жетви нада,
Кад трње, коров из корена пада!
И рај се опет скоро може дићи,
Мед и млеко тећи, дивно цвеће нићи,
На оном месту где ти скапаш, враже! —
А народу слава! — то се само каже.

Избор апропо

Кадгод бираш, ма пропô,
Увек бирај апропо!
Ово је зацело
Паметно начело,

Само што се људи
Из разних предела,
Не држиду свуди
Овога начела.

Сентандрија зна се
Љубитељ је мира,
И на ларму мрзи —
Па гле кога бира!
Мирољубни људи
Саставили групу
Па бирају — Л у п у.
Наопако, шта је то.
Па то није апропо!

Таки затим људи исти,
Родољуби, Срби чисти,
Сложише се одбити
Мађарскога бича,
Па на кога гласају?
На — М а ђ а р е в и ћ а!

Сентандрејци, шта је то?
Та то није апропо!
Зар вам нису пример дали,
Зар се нисте угледали —
На Вршчане ове старе,
Старе пактичаре?
Кад насташе врели дани,
Каникуле и омара

И мозгови узавреше
Од љутога жара,
Вршчанима паде мисô
Кô из самог неба:
Да им сада Сеница
Најнужније треба.

Ви'те, браћо, ви'те то,
То је избор апропо!

Сабина

Био неки делија,
Чех га је признавô,
Он је 'нако из потаје
Народ свој издавô.
Он је био припознат,
Ал' га ј' ђаво вијô.
Издајица рода свога
Сад је већ долиjô.
Кад му маску скидоше,
А он ти пребледи,
И не смеде ником више
У очи да гледи,
Него рече: »Признајем,
Да сам авет клета,
Зато сам ћу изгнати се
Можда на крај света!«

Глени Ј...., Ђ..., А..,
Ако имаш вида —
Та те чешке издајице
Бар имају стида!

Има их који знају

Све чујемо чудне гласе:
»У држави нема реда.
Министру је непознато,
Што комесар заповеда.«

Од чега се један срећи
И ордену можда нада,
Други за та иста дела
Горко страда.

Ако пођеш оним путем
Куда други иде с правом,
Можеш платит или џепом,
Ил' слободом, или главом.

Ко би хтео слушат закон,
Ни за Бога не зна жива:
Где се закон завршава,
Где почиње коректива.

Час је кривда мало дужа,
Час је правда мало краћа, —
Та не зна се ни ко пије,
Ни ко пије ни ко плаћа.

Против тога протестују
Аца ... и слатка браћа —
»Зна се« — веле — »ми пијемо,
Влада плаћа!«

Ацин оклоп

Црта из године 1848

Бојна труба свуд се ори,
За слободу да се бори,
Мрак нек бега — зора свити,
Хајде, Аца, у бој и ти;
У бој иде сва Европа!
— »Ја не могу без оклопа.«

Ево душман, браћо, амо,
Да га српски дочекамо,
Мрак нек бега — зора свити
Хајде, Аца, у бој и ти,
Да видимо бојна дика,
Је л' ти већа од језика.
Насмеја се јунак Аца
Па се кочи и разбаца:
»Удариһу на три топа
— Ал' не могу без оклопа«.

А ти иди о к л о п тражи,
П' онда дођи па с' покажи, —
Жури с' Ацо, бомба свира! —
Аца трчи без обзира.

Браћа с' боре на мегдану,
Аца трчи у — механу.
Стани, Ацо, стани, стани,
Зар је о к л о п у механи!?

Битка била па и прошла,
Бојна браћа кући дошла,
Пред механом чу се вика:
Камо Аце о к л о п н и к а?

Аца стоји, то јест дуби,
Црвен, шишав шкрипи зуби.
Браћи својој псује веру —
»О к л о п а в љ е н« на сву меру.

Узтарабари

Monument von uns're Zeiten Schande,
Ew'ge Schmach deinem Mutterlande,
Устарабарство gegrüsset sei'st du mir!

Шта се још може постојаним звати!
Падају звезде кô да их ко млати;
Падају круне царева и крâља;
Падају »вожди« кô да их ко ваља!
Министар један за другим све лети;

Гасе се свеће и понеких »свети'«,
Падне и онај који пали, жари;
Љосну ти кашто чак и комесари, —
Ал' од тих свију сталније су ствари:
Устарабари.

Устарабари! — Ох да дивне банде!
Ewige Schand' deinem Mutterlande,
Друкчије главе од промене пате,
А ви се не дате!
Друкчији створи своме паду хите,
А ви се држите!
Друкчији чвори временом се дреше,
А ви ни бригеше!
Устарабари! — Ох да дивне банде!
Monument von uns'rer Zeiten Schande!

Устарабари! — Госино им тане!
Ала имају ножице ваљане!
Све пада лепо, што је њима сродно,
Несташни је ветар многи коров однô,
Та пао је и њин митраљезни баба,
Испали клинци његових тараба,
Иструле даске саме од свог срама,
Пала је већем и тараба сама,
Пала је да се никад дићи неће, —
А они јоште уз тарабу чече.

Устарабари, уз тарабу славни,
С чиме би могô да вас човек сравни!
Ја нисам молер, то ми и јест жао,
Јер бих вас радо сада смоловао,
Како стојите уморни од рада —
Кô пијана ћурка, ил' кô стара млада,
Кô скрхана лутка, кад је дете баци,
Па је чупкају гуске по сокаци, —
Кад људи прођу, каткад вас погледе,
А ви сте озбиљни, пак се не смејете.
Не, није тако,
Боље је овако:
Кô она деца с оног маскенбала,
Што беху жртва неких турских шала,
Турчин их лепо у маске обукô,
То јест ропско рухо на њих је навукô,
Па кô робље своје на бал их је увô
И ту их лепо неко време чувô...
— Да, ал' пре свега вечеру им дао,
Почастио их што је боље знао,
Било је крофни, печења и вина,
Ал' у салату усô им — рицина.
— Тако ј' Турчин робље водио по балу,
Пак онда хтеде да заврши шалу,
Везао их ланцем (којим с' робље дичи)
А он ће, бајаги, за часак изићи.
А кад је Турчин испод баре севн'о,
У јадном робљу рицинус се крен'о;
Турчин се, баћа, за навек шкизирô,

Рицинис осто̂ па је маневриро̂,
А стара деца, ти устарабари —
Лице им бледи, лице им се жари,
Рицинус гони, а срамота не да,
Та није шала, тол'ки народ гледа!
Хтели би натраг, јесте, ал' не могу,
Час дигну једну, а час другу ногу,
Час мало зину, а час зуби шкрину,
И псују шалу томе маскенбалу,
И когод прође, у његака блеје:
»Си, хабенс кајнен тиркен во
гезеен?«

Ал' Турчин от'шо, свршио је своје,
Устарабари на видику стоје,
А народ гледи (не знам зашт' да жмури!)
Па се смеје њиној часној позитури! (1873)

На Богојављење

Тако се прича из искуства давна,
Тако нам вера и жеља сведочи,
Да само треба после Крстов-дана
У мраку оне богојавне ноћи
Погледат небу са прозора свог,
И шта зажелиш, то ће дати Бог.
И дође време да с' небо отвара,
Ја жељан бејах видет Светозара,

Жељан га видет у слободе зраку.
Кô јасну звезду у златном облаку.
И зато рекох: »Дај ми га покажи,
Ту чисту душу која све нас снажи,
Карактер јасан ком се дивит мора
Тајно признање и самих злотвора,
Чијојзи горкој чаши данас завидим
Возљубљенаго тја сина да видим«.

И шта се деси?! Облак се расцепи,
У мени душа светињом застрепи.
И модар дим се колутати диже,
И неки задај до менека стиже,
Баш канда сумпор по жеравци гори,
Загушан задај који душе мори.
И, ено, слика појави се мрка:
Чупава коса, два чупава брка,
Пакосна обест дркће му са лица,
На челу сенка од лажних меница.
А поред њега модра муња шиба
Као грозан бич...
Ох ста — ста — стани, ох ко — ко — ко си,
Гле ти — ти си б — б — б — Ранковић.

Залупих прозор, стакла се просуше,
Па с мучним болом увређене душе
Легох да починем.
Да појаву гадну у заборав минем

И санак дође и склопи ми очи,
А усред санка, усред црне ноћи
Чуо сам гласак, неки гласак красни,
Који ми целу појаву разјасни:

»Немој се жалит'« — могао сам чути,
Немој да те она слика озлослути.
Бог је данас сишô тамо ка Балкану
Да обећа живот робу оковану,
Сишô је за часак, ал' у часу томе
Пришуњô се даба трону његовоме,
И на жељу твоју богојавна смера,
Проктело се даби да свој ћефић тера;
Па разведри и ти чело забринуто,
Јер ће роми даба то искијат љуто«.

Шајкашима

На дан кад ће се требити чисто жито од кукоља.

Било ј' време кад се с хвалом
Сваки Шајкаш звао »Л а л о м«,
Ту је л а л у нашим широм
Срб носио за шеширом.
Па накићен њеним цветом
Виђен беше пред свим светом.
Сад би браћа радо знала:
Је л' та лала прецветала.

И у ноћи и на дану
Шајкаш беше на мегдану.
Куд он стиже, земља с' тресе,
Топови му клањаше се.
Где јунаци за род гину,
Ту он стиже на висину, —
А сад да га отуд стера
»Неки доктор Пера!«
Где си, Чичо, скупа жртво?
Твоје тело лежи мртво,
Али дух твој мртав није,
Он весело данас бдије;
Дух твој струји кроз све наше,
Кроз соколе, кроз Шајкаше,
(Само не кроз оног жмиру,
Кроз бабиног Ћиру).
Крље, бубе, лисци стари,
Кукавице, себичари,
И Цигани неопрани,
И пауци трбушани
(Убила их вечна тама!)
Плету мрежу вашег срама.
Раздер'те је данас јавно, —
Није ласно, — ал' је славно!
Де Шајкашу, дедер Лало!
А тако те обасјало
Сунце које тражи цвеће,
А на рђу синут неће.

Диж'те барјак више, више,
На ком чисто српски пише:
»Нек се стиде синци мрака!
— Живео нам Лака!«

Слуга сам понизан

Нит' нам треба вођа,
Нит' »Народна странка»,
Не треба нам усталаца,
Не треба првака.
Полит има право
Ако с леђа сними,
Брановачки још правије
Ако се не прими.
(А ко силом хоће
Да си вођу бира,
Та ено му у Пешти
Доста Партвезира)
Тако нам је szegény Јаша
Ових дан писô.
Признати се мора,
Изрјадна је мисô!
Слуга сам понизан
Господине Тисо!

Каква збора, договора,
У седници јавној!
Нашто конференција
У земљи уставној!

Каква слога, споразум
И партијске мере!
Нека свако Туре
На свој рачун дере!
Нашто нам лозинка
И парола војска?!
Није л' лепше бити
Разбијена војска!
Тако нам је szegény Јаша
Ових дана писô.
Признати се мора,
Изрјадна је мисô!
Слуга сам понизан,
Господине Тисо!

Здравом ветру

Турски народ кашље, пљуцка,
Узалуд му Тиса баје,
И Германац свешта масло —
Сам се чуди што још траје.

И Недељни болник жути
Већ се трза, бунца, јечи,
Копрцање зло је стање,
Сва га Хина не излечи.

А Гласник је већем пао
Са дрвета буђавога, —
Болест сува њега здува, —
Нема сока, попио га.

Е па дувај кад си почô
Здрави ветре, срећно дувô,
Па отреси лишће труло,
Лишће гњило, кужно, суво.

Мај волемо — ал' и њега
Жртвоваће свако рад —
Ако ће га да замени
Тако красан — листопад.

Знате л', браћо, шта

Знате л', браћо, шта!?
— Кад већ посô није чист,
Пљун'мо и ми на тај лист,
Пљун'мо на тај лист!

* * *

Мало нам је јада наши',
Он још баука да нас плаши.
»Кад те ћуше, то је твоје —
Ко јаукне, пропао је!«
Ко нас брани, том се руга
(Поред своја оба друга).
Око наших баје глава,
Да нас смете и успава.

Нашим болом он се гоји, —
Још би хтео да нам кроји
Капу ала Будапешт;
(Само није доста вешт).

* * *

Знате л', браћо, шта!?
— Кад већ посô није чист,
Пљун'мо и ми на тај лист,
Пљун'мо на тај лист!

* * *

Терај шугу с нашег прага, —
Ни псету нам не треба га!
Кад ти дође, ти га тури,
Стисни уши па зажмури!
Што је сејô, сам нек жање,
Нисмо деца за варање!
Нек се бечи, нек се клати,
Нека празну сламу млати,
А Србина неће сколит,
Паприком му памет солит
Мамузолиз давно знан,
Ћирилицом замотан.

* * *

Знате л', браћо, шта!?
— Кад већ посô није чист,
Пљун'мо и ми на тај лист.
Пљун'мо на тај лист.

»Србин« и његова права

Кад би Тиси, не дај Боже!
Ал' догодит све се може,
Нарастао чир на носу,
— Ох фатално! —
»Србин« Јаша рекао би!
»То је либерално!«

Кад би Тиса, (сликат смемо)
Лего̂ мало па задремо̂,
Па којешта бунцат почо̂,
Ко̂ човек кад спава
»Србин« Јаша рекао би:
»То је мудра глава!«

Кад би Тиса, Боже свети,
Скин'о капут на дијети,
Па кроз клупе Мишу, Нику
Почео да вија, —
»Србин« Јаша рекао би:
»То је енергија!«

Кад би Тиса, ради шале,
Реко̂ да су мрави хале,
Да је небо зелен', жуте
И црвене боје,
»Србин« Јаша тапшао би:
»Богами, тако је!«

Кад би Тиса главу доле,
А ножице диго̂ горе,
Па из џепа закон узо̂,
И натрашке речи чито̂, —
»Србин« Јаша рекао би:
»То је дивно, племенито!«

Кад би Тиса, по малеру,
Испустио табакеру,
Па купећи бурмут с пода
Кад би оштро кин'о, —
»Србин« Јаша рекао би:
»Ала је то фино!«

* * *

Али кад би неглеђуша
Ударила каква суша
И на куче и на маче,
И у касе диспоњаче,
Па у њима понестало
И бело и жуто, —
Шта би онда брудер Јаша?
— Онда би ућуто̂.

Бирачка песма

Јесмо л' верни синци
Домовине ове,
Сад ћемо показ'ти.
Домовина иште од нас

Јуначко поштење.
Домовина жели чути
Наше уверење.
Домовини не требају
Подмитљиве ждере,
Домовина тражи људе,
Тражи карактере.
Домовини не ваљдимо
Ако је варамо, —
Већ на среду своје боле;
Тим се лечи само.
Свако мора гласа дати
По срцу, по души,
Ко друкчије данас бира,
Домовину руши.

*

Јесмо л' Срби стари,
Јесмо л' српске свести,
Сад ћемо показ'ти.
Ми имамо своје људе,
Милом Богу хвала!
Којима је виша сила
Крепког духа дала.
Ми имамо чистих душа
И светлих образа,
Што не траже странпутице
Мимо правих стаза.
И да своје љубит смемо:

То смо стекли право,
Стекли смо га здраво скупо,
Скупо и крваво.
Бираћемо данас, браћо,
Све соколе саме. —
Превртљивци и смутљивци
Нека се посраме!

*

Јесмо л' врли људи
С поносом у груди,
Сад ћемо показ'ти.
Ђаво ће се сад упети
Из петиних жила,
Нашем праву, нашој свести
Да саломи крила.
Сипаће се прах у очи
Да нас обевути,
Точиће се вино, пиво,
Да нам мозак смути.
Трчаће се, лагаће се,
Нудиће се благо,
Грдиће се, претиће се,
— Све је то занаго!
Од тога се плаше само
Ил' деца, ил' луди,
Ал' им данас покажимо
Да смо и ми људи.

*

Бојимо л' се срама,
Ил' волимо клетве,
Сад ћемо показ'ти.
Шта су претње, шта ласкање,
То ми добро знамо,
То су мреже што нас зову
Да се обрукамо.
»Свак слободно нека бира!
Тако закон жури,
А закон је више него
Солге и пандури.
Поклизнемо л' — место хвала!
Смејаће се руга:
»Овај народ баш је створен
Да нам буде слуга!
Овај народ кô без главе
У пропаст улеће! — —
— — Ал' тако нам живог Бога,
Тако бити неће!

Слава Шајкашима

Раздерасте помрчину,
Па вам сунце сијат поче...
Слава вама, дични синци,
Што свладасте све тешкоће.

Ону љагу, црну љагу,
  Свест је ваша сад опрала.
Ој Шајкашу, стари знанче,
  Сад си опет чиста »Лала«.

Кол'ко црни беху санци,
  Тол'ко лепша данас јава,
А што дубља та Мутњача,
  Тол'ко виша ваша слава.

Одолесте сребру, злату,
  Претњи, мрежи, води, вину, —
Прегазисте мутну воду,
  Да дођете на чистину.

Ој молери, дижите се,
  Па цртајте слике ове,
Како Шајкаш воду гази
  Кад га српски понос зове.

До грла му мутна вода,
  Мого̂ ј' пропаст у поноре,
Ал' без страха, снагом нада,
  Шајкаш иде на изборе.

Измолујте слику ову, —
  Излож'те је целом свету,
Колко жртав' Шајкаш трпи,
  Да достигне свету мету.

Има места и крајева
  Где изборе подлост каља, —
Из те слике многи могу
  Научит се од Србаља.

И теби ће, мој Шајкашу,
  Овај спомен наук бити,
Да Мутњаче таке нема,
  Која с' не да прегазити.

Прође и овај Видов дан

Откуд чекаш да те сунце грије,
Одатле те лед ледени бије.

Освануо Видов данак,
Барјак диже српска слога,
Србадија, српска браћа.
Стоје један уз другога.

Изборно је поље чудно,
Чудан ветар туда дува, —
Ко не може да победи,
Бар ће образ да сачува,

Баш у образ ветар дува,
Ал' му слога маха не да, —
Образ, Србе, образ, брате,
Више вреди од победâ.

То и деца наша знају
Да свој понос чуват ваља, —
Ни слабији не падају
Док се образ не окаља.

Добро дошли, Салашани,
Ви сте Срби увек били,
Невоље вас многе киње
— Ви се нисте отуђили.

На избору сви сте скупа,
Сви поштена, ведра лица,
Салашани, Салашани,
А камо вам перјаница?

Сви стојите ведра чела,
Сви стојите бистра ока,
А камо вам перјаница
— Перјаница: Камбер Ђока?

Одврже се ваша дика,
Ено туђом стазом ходи, —
Ено туђим гласом збори, —
Ено туђе коло води!

Кида везе, цепа узе,
Чупа спомен млађих дана, —
Ој под старост шта дочека
Перјаницо Салашана!
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Из Титела стигли гласи
О победи српског сина,
Исти гласи из Сомбора,
Исти гласи од Уздина.

Да издајства беше доста,
То нам није више тајна,
Свуд је борба била мучна,
Ал' победа ипак сјајна.

Радују се Срби браћа
Што дигосмо опет крила,
Што ј' врлина ипак јача
Од подлости и грдила,

Радујте се, браћо мила —
Оставите мени боле:
Пребрајати црне птице,
Што се врзу кроз соколе.

Не, не могу ни то бројат,
Једно само данас чујем,
Сузно гледам старог Ђоку —
Ал' очима не верујем.

Бог убио та времена
Која такав ветар сију.
Да расцепе, да омразе,
Да ослабе Србадију!

Бог убио та времена
У ки̑м људи душе губе,
Целу прошлост своју згазе,
Своје презру, туђе љубе.

Бог убио те ветрове,
Те врацбине, та насиља,
Које српство клетвом зове,
(А Анђелић благосиља).

Српским посланицима на Угарском сабору

Сабор је већ отворен
Свима на догледу,
Разне ствари већ стоје
На дневноме реду.

Сабор је већ отворен,
И ви сте већ горе,
То нам ведри са чела
Оне старе боре.

Да нам ова надежда
Не остане пуста,
Отварајте, браћо, сад
И ви своја уста.

Говорите, ту је сад
  И време и место;
Говорите повише,
  Или бар почесто.

Говорите китњасто,
  Или без тирада,
Говорите како вам
  Мисô на ум пада.

Не морате говорит
  Да вам се ко диви, —
Бар толико, нека се
  Чује да смо живи.

Још се не зна шта је

Још не знамо шта је
  Кикинда изрекла, —
Је ли само ротква,
  Или можда цвекла.

Биће неко зеље
  Врло слабе хране;
Јер је никло брзо
  Једне ноћи тавне.

Чувало се дуго
  Од сунчева зрака,
А ми знамо шта се
  Изврзе из мрака.

Нису се прибрала
  Натенане мнења, --
Већ кô да се неки
  Стари шешир мења.

У дућан се оде
  Па се први лати,
На главу с' натуче,
  Па се скупо плати.

Многи нису пошли
  За овим зефиром,
Већ осташе дома
  Под старим шеширом.

Телеграм кикиндски
  Још ништа не слови
— Ал' успех ће, канда,
  Бити расцеп нови.

Без тога смо могли
  Здраво лако бити, —
Е, ал' има људи
  Којима се хити.

Сад већ шта је, да је,
  Не будимо брзи;
Нагађати само
  То нас данас мрзи.

А чућемо сутра
  Шта ј' Кикинда рекла, —
Је ли ротква само
  Ил' је можда цвекла.

Чему та борба

»Чему је та борба?«
То питање сада
Не стављамо ми,
То питање налазимо
Сад у Застави.

Ко прочита наслов овај
Радосно би смео каз'ти!
»Хвала Богу, Застава се трза
Од слепила страсти!
Хоће да се служи
Разлозима само —
А то ј' срећно поље
Са ког не бегамо.«

Ал' ко чита даље
Том се бистре очи,
Јер се чланком тиме
Жалосно сведочи,
Да о блажем тону
Застава не снива;
Да се љута борба
Сад тек изазива.
Људма који остадоше

На старом бранику;
Који право своје бране
Свету на видику;
Који могу бити
Политици слаби,
Ал' с' не даду да их
Нови вртлог зграби.
Не пуштајућ' уверења
За варљиву цену, —
Тим се људма данас
З а с т а в а окрену;
Она сталност њину
Сокачки запсива,
И држање њино
„**Обешћу**" назива.

У те људе дрза
Безименик неки
Ударити копљем
Својих речи преки'.
Чујте какве грдње
Под З а с т а в о м лије:
Да у овик људи
„**Родољубља**" није.
Најсветију искру
Тиме им одриче —
Ао клеветниче!

Па и то му јоште мало
— А зар може с' рећи горе!?
Може, може, кад се когод
Баци страсти у поноре.

Оном јату које
Начела не мења
Безименик вели:
Да нема — „**Поштења**".

— — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

Ох како је гадно!
Ох како је јадно!
Ох како је тешко
О беснилу 'ваком
Говорити хладно...

— — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

»Чему је та борба?«
То питате ви?
То питате ви,
Још у Застави!
На то ће вам одговорит
И најмање дете;
Та ће борба зато бити —
— Јер је ви хоћете.

Мало сумње — или јако уверење — како волите

Ако је то истина
Да ми нисмо криви,
Што у земљи Угарској
Смемо бити живи.

Ако је то истина,
(А истина ј' права)
Где ко има дужности
Да има и права.
Ако је то истина, —
(Ми смо у том стални)
Да смо били и бићемо
Лојалним лојални.
Ако ј' ипак истина
Да Тисина ера
Само српски одрођај
У мађарство смера.
Ако је то истина,
Што нам ране знаду,
Да нам овде србински
Живети не даду.
Ако је то истина
Да рибија глава
Лека смраду овоме
Ни да обећава —
Онда, браћо, који сте
Данас Пешти бели,
Онда, браћо, што сте нам
Заставу отели,
Онда ваша лекарија
Можда Тиси слади,
Ал' ако нас успава —
Лаку ноћ нам нади!

У ту вашу лекарију
— Ма ко како скакô —
Допустите да народ
И посумња малко.

* * *

Ал' ако су аргументи
Солгабирске жари,
И чифутско — немачко —
Мађарски нотари; —
Ал' ако је логика
Од уљманске феле,
Оштра као стреле
Које су се немило
На народ запеле; —
Ал' ако су разлози
Шарени жандари
А разлогу поткрепа
Бркати хусари; —
Ал' ако се докази
Лију до пресипа,
Написани на плочама
Хусарских парипа —
Онда сумња престаје,
То је здраво млако,
— Е онда смо већ данас
Уверени јако.

Нешто о колери

Свакој беди добро је
  Погледат у лице,
Премерит је погледом
  Од А до ижице.

И колера ј', дабогме,
  Неки божји тресак,
Зато немој, брате мој,
  Да загњуриш према њој,
  Као оно птица ној,
    Главицу у песак.

Боље ју је гледати
  Док је у Тулону,
Него кад се примакне
  Нашему кордону.

Док санитет припрема
  Карбол натенане,
Погледајмо колеру
  С неке друге стране.

Колера је, истина,
  Германске нарави,
Ког ухвати за гушу
  Радо га задави.

Колера је још уз то
  Германове среће,
Наметне се баш тамо
  Где је нико неће.

Она има још уз то
  Кикиндско начело,
Тамо ниче где је нешто
  Трулити почело.

Њезино је јунаштво
  Из Тисиних бара:
Ко се боји, онога
  Највећма обара.

И заиста колера
  Кукавице тражи,
Онај је сигурнији
  Који се куражи.

Комплимент јој шарати
  Ципелом и петом,
И руке јој пружати
  С опортунитетом.

На колена понизно
  Падати пред њоме, —
То би било најлуђе,
  По рачуну моме.

Зато, браћо, сваки нек
  Страх за пећку баци, —
Свакој хали најбоље
  Одоле јунаци.

Засад Панчеву

(а други пут другим местима)

И мајка своје чедо укори
  (Матерња љубав карби не смета)
Кад чује ил' кад види жалосна
  Несрећне путе свога детета.

Ја нисам мајка нашем Панчеву.
  Зато ћу попут с в е т а о т м е н а
Рукавицама дирнут ово питање
  — За кратко време каква промена

Светло је било негда Панчево,
  Угледно светло, светло угледно;
Ретко си игде наћи могао
  Снаге и воље тако уједно.

А данас стижу гласи јадовни,
  Ох, сустижу се гласи немили, —
Ја сам их гутô с мојим сузама,
  Гутô их, гутô — сад се прелили.

Једну по једну школу дадосте,
  Једну по једну, — сад и последњу.
Па где ће села наша налазит
  Пример и потстак своме борењу?

Чангови ће вас можда хвалити,
  Нашим ће новцем школе зидати;
Туђину с' нађе и отац и мајка, —
  Ал' ко ће наше ране видати?

Сандуловић и Барајевац, хеј...
  Чујете л' горки уздах с гроба им!
Ви не чујете, — јер се неко смеје;
  Ко се ту смејат може? — Тордаји.

А где ће вера наша најпрво
  Дочекат' љагу срамно плачевну:
Туђим се реч'ма Богу молити, —
  И то да буде зар у Панчеву!

Полако с' ваша крила ломила,
  А бегало вам испод ногу тло;
А за то време никло ј' нешто друго,
  Никло је само семе кикиндско.

И женам' вашим већ је било срам,
  Прегнуше вршит неку задаћу, —
Уместо руку да им пружисте,
  С потсмехом ви им дасте — варјачу.

Па да л' да нижем низ тај и даље,
Да скупим све што још преостаје?
Да ли да рекнем, да л' да поменем —
Ал' нећу више, нећу, — доста је.

Ви ћете с' можда сада пренути
И једнодушно, сложно сипати,
Ал' не на себе, већ на мене јед:
Како сам смео то написати.

Но ја сам само дужност чинио
А болно ћу је чинит опета,
И мајка своје чедо укори,
Матерња љубав карби не смета.

Стабло и лист

Знате л' шта су српске школе?
То је стабло наше горе.

На том стаблу пишу слова:
»Чувајте ме од ветрова!«

Ветрови се захукали,
А ми дахом малаксали.

Опет велим: српске школе,
То је стабло наше горе.

Треба л' доказ': ево, ево —
Погледајте на Панчево.

Синоћке се тамо рече,
Да се стабло то досече.

Зло се рече — тако бист —

То се стабло сломи, скрши,
Како онде да с' одржи:

Н а ш е г о р е л и с т?

Па тако смо чули сада
Да и овај листак пада.

* * *

Дувај ветре наших јада —
Та ти знадеш где ти мета!
Дувај — сад је твоје време —
Кикиндство ти ништ' не смета.

А ви браћо, кад имате
Свог поноса стари талог,
Проспите га видом гнева,
Проспите га на — С т а р м а л о г.

Пред сабор

Та у свету било ј' свашта, —
Што је било, бива с нова,
Више пута, много пута
Спадне књига на два слова.

Ако дође до сабора,
Као што се ломи, гњечи,
Неће требат ни два слова,
Довољне су и две речи.

Ако дође до сабора,
Не морамо, драги брате,
Из њиховог узур-дома
Замарати адвокате.

Не морамо бират људе
С цилиндером, с два капута,
У којих је српска мисô
Параграфски заврнута.

Ми стојимо испред чвора
Што се оштро пресећ мора,
Корен нашем новом јаду,
То се зна и без доктора.

Не морамо бират људе
Са вештином »испод дера« —
Испод свите, испод гуња
Има доста карактера.

Не морамо бират људе,
  Говорнике од заната,
Што беседе знају дуљит
  Од два, од три, од сто хвата.

Не морамо бират људе
  Који радо крију боју,
(Не дајмо им те прилике
  Да огреше душу своју).

Том сабору што се спрема
  — Ако с' како не распешти — —
Не требају матадори,
  Што се хвале да су вешти.

Кад нам ове главне муке,
  Коренити боли прођу,
Кад се сталан темељ врати,
  Тад зидари нека дођу.

А сад ваља само знати
  Две латинске кратке речи;
Само цигле до две речи —
  Тим се ова куга лечи.

А те речи знаће викнут
  И под гуњцем Србин прави,
То су речи наших деда
  И прадеда куп крвави.

Таке људе ваља бират
  Што не знају други пропис,
Само ове до две речи:
  »Liceatque vobis« —

После читања најновијих подлистака у Н. добу

»Лепо име«, Брудеру,
  Обрана је света;
Не може га окаљат
  Ни тисућ »памфлета«.

Лепо име — та њему
  Никад није зима.
Ма га снегом грували
  Тисућ »анонима«.

»Лепо име« сијаће
  Ма и усред Даља;
Пркосиће свакоме,
  Ко би да га каља.

За лепоту свог имена
  Нико с' није препô,
Осим, осим, ако је
  Име talmi — лепо.

Лепо име лепше је
Од сумњивих круна,
Не треба му громовода,
Још мање сапуна.

Лепо име кукати
И нарицат неће;
Не треба му подрум, барут,
Ни у њему свеће.

Лепо име држи се
Свога вишег звања,
Па ни шуга ни куга
На њег не' приања.

Лепо име привлачи
Каткад муње на се;
Али муње застану —
Па му чело красе.

Венац му се оплете —
Не нађе л' га жива:
Гроб се његов засија,
Па обрасцем бива.

Лепо име не може
Ни лудница згасит,
Свака ће га невоља
Још лепше украсит.

Ј е с т, л е п о м е и м е н у
Нема другог врага,
Већ — кад само у глиб срне,
Па оде без трага.

Ево нас пред избором

Треба л' ти рећи, народе мој:
Сутра те чека преважан бој.

Где је та правда која нам треба,
Хоће л' из земље доћи ил' с неба,
То нико не зна, тајна је Божâ,
Који је судац свију велможа.
Ал' тебе правда пита
И питат сме:
Да ли ћеш слогом бити
Достојан ње.

Сети се само пре четир лета,
Оног намета.
И тад је било у твојој руци
Да нас мимо'ђу садањи хуци.
Десетак људи не хтеше слогу,
То нашем праву подмету ногу.
А да си бирô све чиста зрна,
Не би нам судба сад била црна.

Сад опет стоји у руци твојој
Да бираш лека невољи својој;
Да не даш кукољ у чисто жито,
Јер, ево, видиш шта од тог бива,
Још имаш доста челик-синова,
А кукољ нек се пред тобом скрива.

Треба л' ти рећи, народе мој:
Сутра те чека преважан бој —
Српски се држи, јуначки стој.

Свршетак почетка

Народ је рекô и то тако јасно,
  Народ је рекô и то народ цео;
Народ је рекô и то тако гласно,
  Да мора чути и ко не би хтео.

Народ показа да, кад прáво брани,
  Не жаца с' мука, не боји се претња,
Народ показа да у важни' дани'
  Слога му јача од ма којих сметња.

Народ показа своју верност стару
  Имајућ' нада у закрилца свога;
Народ показа мирноћу у жару
  Не дав се свренут с пута законога.

Народ показа да завичај љуби
  Желећи свима и среће и мира,
И да је лажно све што подлост труби,
  И да је махнит ко у живац дира,

Народ је прегô чисто и одважно
  Презревши ронце што му воду муте;
Народ је пошô верно, али снажно,
  Утр'о је оне коровњаке путе.

Народ је спрао љагу од нехата,
  Народ је дигô заставу од свести,
Народ је крен'о коло сложних брата,
  — И достојан је нове благовести.

Што народ мога — и учини тога,
  Сад стоји ведра, ал' озбиљна лика;
Над му се пење, — чека продужење
  Од својих дика, својих изабраника.

Из Сиона

Походисмо Сион српски,
  Гледали га на све стране,
Видели смо свежим духом
  Задахнуте Карловчане.

Видели смо цркву свету,
  Бео креч је са ње спао;
Е тако би све нам било
  Кад би Герман ту остао.

Видели смо комесара
— Он је некад српски знао, —
Рад утехе српском роду
Сад је само маџарао.

Видели смо и војнике
Под пушкама стојећ' тио, —
Видели смо Аццу Зуба, —
Још се већма угојио.

Видели смо и Германа,
Не у сану, већ на јави, —
И деца су шапутала:
»Ко му очи закрвави?!«

Ал' видесмо јоште нешто,
И то нам је данас главно:
Видели смо посланике
Изабране сложно, славно.

Њино око није сузно,
Споразум им с чела блиста;
На лицу им мирна збиља
— Као кад је савест чиста.

Реч се јоште није чула,
Она што се мора чути,
Што је у њих усадио
Цео народ забринути.

Ал' та реч је већ на усти,
  Ова реч је право наше,
Кад би натраг у нас пала,
  Живот би нам отровала.

Видели смо све то лепо
  Па чему се надат смемо?
Причекајте који часак, —
  Видећемо, видећемо.

Ђурковић

Ја сам Србин, српски син,
Нашег доба бео крин;
  На будућност српску љут,
  Анђелићев кажипут.

Где загушљив ветар дува,
Где се Срб'ма чорба кува,
  Онде морам бити и ја
  Облигатна мироћија.

»Напредњаштво« ј' српски рак,
Ја сам тога рака крак;
  Где се вајни смери крију,
  Ту уштинем — субвенцију.

Кад ме когод проголица,
Онда пустим мало вица,
  Кô с катедре дижем глас:
  У чему је српству спас.

Око врата с' траке плаве,
Имам орден светог Саве;
  Дао ми га Гарашанин,
  Светли српски син.

За тај орден гладим често,
Да би с' њега пепô нестô,
  Пепô светог Саве,
  Светитељске главе.

»Pressa« ми је Hauptquartier
(Таква вода, какав вир)
  Нисам какав Rouget de Lisle
  Ал' сам за то — нотабил.

Ја се бројим тек од скора
У српскога матадора; —
  Да сам се пре сетио
  И пре бих полетио.

Пре се нисам врбовô
Пређе нисам србовô
  Јер ми је тек сад капабл
  Да је то рентабл.

Што никада и не снива'
То сад, ево, каткад бива,
Да парламент који морим,
Те — »у име Срба« зборим.

Ал' кад затим дођем кући м';
На диван се рахат пружим,
Па се смејем на сав глас:
»Ist das nicht ein saubrer Spass!!!«

Ex tempore

Молио се Анђелић:
Боже — или враже,
Зали нешто што Браник
И Застава каже.

Нек 'цветају докази
Уста или пера,
Да ј' интелигенција
Права филоксера.

И још већма, молим те,
Нек у доказ ступа,
Да је (барем за сада)
Народ маса глупа.

Мени друго не треба,
  Ја ћу имат мира
Док се тако питање
  У њих вентилира.

* * *

Тиса вели: Охохо!
  Не могу вам каз'ти
Како штујем те ваше
  Племените страсти.

* * *

Гарашанин ликује
  Од милине саме:
Нек се стреле истроше,
  Пашће мање на ме.

* * *

Босна гледи баш кано
  Сироче са стране,
У моралну обрану,
  Хај, у Војвођане.

Њене сузе сливају с'
  Па у очај хите,
Питајућ' нас: по Богу
  Знате л' шта чините?

* * *

А Стармали признаје:
Има филоксера,
Данас више нег' што је
Чврстих карактера.

Ал' нека је десетина
Која стопе следи
Светозара јединог —
То милион вреди.

Па ако се не грде
Са разлика мали',
Па ако се не једу
Као канибали.

Онда с' може радити
Да се ране лече,
Иначе нас никад нигде
Нико вермат неће.

Није свако: филоксера
Ко из школских дође клупа,
А наш народ зацело
Није маса глупа.

За писаћим столом

(Моментна самофотографија)

Пишем, бришем, пишем, бришем,
  Па подерем здрљан лист,
Ал' на месту његовоме
  Стоји други, бео, чист.

Опет пишем, опет бришем,
  Тарем чело, чешем врат;
Мерим речи, перо с' кречи,
  Опет исти резултат.

Из хартије уредничке
  Увек с' чује: пиши, дај!
Пишем, бришем, пишем, бришем,
  А резултат опет тај.

Ласно ј' њима искрајисат
  Ки̏м се »хуљо!« рећи сме.
Провидиш им црне груди,
  Пљунеш, па си рекô све.

Ал' тешко је кад се нађеш
  Nolens, volens, — зван, незван,
Међ Заставом и Браником,
  — Јер што треће тражим ман.

Ни уздахнут не смем, да се
  Не распири ново зло.
Гутам речи: Мишо, Јашо,
  Мора л' бити тако то?!

Зар се не мож' да обузда
  Српског срца страсни кив;
Зар ће Србин увек тако,
  Увек, довек, док је жив...

Ја у томе. — Неко куцну;
  Ко ће да ме мучи још?
А, та то је мој свагданко,
  Облигатни писмонош.

Три су писма мање тужна,
  Ал' четврто на меру:
»Данас Мита песник српски,
  Одведен је Шварцеру.«

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Прости Мишо, прости Јашо, —
  Ни на кога нисам љут.
Али Мито, драги Мито,
  Разумем ти овај пут.

У Петрово село

**И Петар се три пут
Одрицао Христа,
Ал' напокон ипак
Уз истину приста.**

Знаш, поп Панто, ми смо своји
(Барем били), —
Што настављаш Глас народа,
То ми с' мили.

Ти помињеш да смо негда
Хвалили га.
Јест истина, и радо смо
Читали га.

Јест, поп Панто, господине
Или оче —
(Ал' најлепше кад се каже
Чојку: чоче!)

Ти си умô лепо рећи
Где нас боли,
И како се српска патња
Богу моли.

Ком хвалимо перо само,
Брзо с' руши;
Перо ј' перо — хвала иде
Само души.

Па ако си негда д у ш о м
    Војевао,
У последње време с' клизн'о
    — Ниси пао.

Ти си негда знао нашу
    Муку љуту,
(Ал' онда си јоште био
    У капуту).

По Н а ш е м те д о б у Срби
    Сузно прате.
(Ни на ког им тако жао,
    Као на те).

Што настављаш Г л а с н а р о д а
    То ми с' мили.
Ту ће сада бити твоје
    Или — или.

Глас народа с' у накарад
    Неће дати.
Тумач ће му само бити
    Ко га схвати.

Он ће увек бити соко,
    Никад сова;
Чуваће се благослова
    Германова.

На добро се нит' ко моли,
Нит' ко сили.
Пиши, чоче, нек ти буде
Или — или.

Свето писмо (ал' и народ)
Путе злати,
Ки̑м се̇ блудни син (ил' отац)
Дома врати.

Не замери што написах
У час тили!
Ти се сећаш да смо своји —
Барем били.

Dr. Ст. Павловићу

Аукторy мале и велике поетике, уреднику Нашега доба

Ти волиш туђим титрати се болом,
У твом је добу то врлина вис
На тужне гласе ја одјекн'о молом, —
А ти ми песму раздера кô рис.

Ја нисам пристô у парнаске сфере,
Ал' чистом тугом бар не кужим свет.
У оној песми увреде ни зере —
Ал' теби с' мили крхат сваки лет.

И кад би с' нешто под т в о г д о б а чалму
Родио српски Шекспир, Пушкин, Тас'
Ти не би — ти би питао га да л' му
Тиса и Герман благосиља глас.

Па ако није лизô јасли твоје,
Па ако не би пао у твој грех,
Ти би му песме исто као моје
Прљавом руком дерô у потсмех.

И ова песма — ако и болеца,
Ал' ће преживет твојих блудња смер,
И читаће је наше деце деца,
И неће рећи да ј а бејах звер.

У што сам перо умочио своје,
То, Стево, видиш, нит' је лед, нит' жуч
Песма је твоја. — Перо оста моје,
Чиста му савест придржава луч.

Уочи сабора

Отвара се сабор опет,
Лојалан му сваки цол,
Па се нада, да је већем
На измаку српски бол.
Сад ће сметње да се распу
Као неки гадан сан —
Но остав'мо радост нашу
За сутрашњи славни дан.

Не признат нам што је наше
  То би био кобан грех.
»Са Германом не може се.«
  То је рекô и сам Чех.
Плодак тога уверења
  На српски ће пасти длан —
    Но остав'мо радост нашу
    За сутрашњи славни дан.

Сад се неће расцеп тражит,
  Нит' у њега гурат клин,
Што још никад није било:
  Комесар је српски син.
Сад ће јарцу рог се скресат
  Да не иде у забран —
    Ал' остав'мо радост нашу
    За сутрашњи славни дан.

Дивно ли ће да захори
  Из срдаца српски јек,
Кад комесар проговори:
  Ког тражисте ево лек!
Као нека нова химна,
  Коју поје стари храм — —
    Но остав'мо радост нашу
    За сутрашњи славни дан.

Публици српској уочи нове године

Новинара, богме,
  Има разне феле.
Једни воле правду,
  Други паре беле.

Једни дижу бољу —
  Ма их у мрак стисли;
Други купе речи
  Да сакрију мисли.

Једни ако греше,
  Нехотице греше;
Други шире руке
  Па за грехом спеше.

Једним' с' каже: »тако«!
  А другима »лијо«!
Свакоме онако
  Како ј' заслужио.

Једнима се мили
  Пробудити зору;
Други здравом бору
  Воле бушит кору.

Једни вичу: паз'те;
  То нам и то прети!
Други веле: све ће
  Влада нам донети.

Једни чисто кажу,
  Ово ти је мана.
Други вас хајкају
  У канце Германа.

Једни мисле, траже,
  Прокрчују путе,
А други се на њих
  Баш за ото љуте.

Једни иду право,
  А други се криве —
Наравски, ни једни
  Од »луфта« не живе.

Ал' је разлик као
  Бог и шеширџија:
Једне н а р о д издржава
  Друге с у б в е н ц и ј а.

* * *

Зато вам сад веле
  И Ћира и Спира:
Ко новине држат' мисли,
  Нек их добро бира.

Поноћне страхолије

(Да вам се кожа јежи.)

Дванêст сати куца све оловним звуком,
У то с' доба грле гуштери са смуком.

И те откуцаје ветар је одувô,
Па с' не чује ништа, — јер је доба глуво.

Задрхтало гробље где леже јунаци,
А сотона искру некуда подбаци;

Под гроб о ком само клетва клетви прича,
А тај гроб је био Вука Бранковића.

Попадаше сове од некака смрада.
— Чија ли је сада, чија ли је влада!

Вук Бранковић устô из свог трулог гроба
Знате л' зашт'? —
Да чита —
А шта? —
Наше доба.

Па је л' га прочитô? — Хаха! — није него.

Почô читат; —
Пљун'о; —
Опет у гроб легô.

После збора

Знате л' људи ону песму стару
О јунаку Црнојевић Иву,
Кад се дигô просити девојку,
Милу шћерцу Дужда од Млетака,
За Максима за својега сина,
Коме равна у хиљади не би —
Ал' од краста, богиња и пега
Јутрос, јао, нема грднијега.
Питаху га о снашици драгој,
О лепоти и красоти њеној,
А Ива се намрштио љуто,
Из очију севају му муње,
Чело гори, дршће па говори:
»Нисам био, нисам је просио,
А ко дође да ми је честита,
Живу ћу му очи ископати«.

Што сам, Боже, 'вако започео?!
Шта сам хтео?... Баш сам се помео.
(Није чуда, времена су луда;
Мало луда, а много проклета,
Па нам једно кâ и друго смета).
— — И Срби су хтели сватовати,
Дивну слогу невестицом звати.
У белом су Сентомашу били;
Онде били пак се и вратили.
— — Ја сад седим па преда се гледим

Нисам Иво, ал' ми је све криво.
Питају ме и запиткују ме:
Како беше на том збору светлом?
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
Нисам био, нисам га видио,
А ко дођу да ми га честита,
Не — нећу му очи ископати —
Та слепоћа баш она нас пати.
Пре бих себи очи ископао,
Па бих браћи своје очи дао,
Нека виде — чега да се стиде,
Нека виде — ил' ја да не видим,
Да не видим од чега се стидим.

Ја и пролеће

Горица се већем листом заодева;
Пева, пева, пева и славуј и шева, —
А теби се зева.
Згурио се, седиш, бодеш своје очи
— Као да ћеш тиме некоме помоћи —
Метн'о наочаре, као стари гога,
Читаш блебетања Лојда чивутскога
— Не стидиш се тога!

Горица се веђем листом заодева,
Пева, пева, пева и славуј и шева —
А шта тебе згрева?
Песница ти једна »Заставу« шчепала,
А песница друга на »Браник« је пала.
Једна рука стрепи, друга рука стрепи,
Залудна ти жеља да те што окрепи.
— Ох ала сте лепи!

Горица се веђем листом заодева;
Пева, пева, пева и славуј и шева
— А ти пунан гнева.
Гнев на десну страну, гнев на леву страну,
Овде видиш ману, онде видиш ману.
Ти не можеш коло да одобриш Врзи,
— А кога не хвалиш, тај те српски мрзи
— Ви сте на то брзи.

Горица се веђем листом заодева;
Пева, пева, пева и славуј и шева
— Теби се не пева.
Ти, лудаче, слогу здраво јако љубиш,
И са тога греха пријатеље губиш.
Зар се не знаш смејат, да те очај мине?
Иди у зелине, — природне милине,
Самохрани сине!

И ја ове гласе радо послушао;
Што сам почô писат, то сам подерао,
— И није ме жао.
Идем у свежину, у замах слободе,

Идем у самоћу — (та сâм сам и овде),
По гори се шеһем, у невином кругу —
Од веселих птица у зеленом лугу
Krијем своју тугу — — —

О Божићу 1887 године

Чудно време, – језик дршће
  На европској што је ваги.
Човеку је тешко познат
  Да се ближе »дани благи«

Германов нам поздрав фали (!)
  Далеко је отпутовô,
Слама трула (као да је
  Сам Вукашин лиферовô).

И вертеп се жаца носит
  Момчадија душе чисте;
Јер се боји, жандар ће им
  Таки рећи: панслависте.

Нема оног вареника
  Што бар за часак груди згрева;
То зар Божић?! — Та гле само,
  У Србији грми, сева.

Полаженик ј е с т е дошô
  Још и приіе, нег' што бива.
(Полаженик комесар је,
  — Том Матица није крива).

У календар кад завириш,
  »Б а д њ и д а н ј е« — читаш лако,
Ал' кад мало обазреш се,
  Онда сумњаш да је тако.

Ако порез ниси смогô
  И данас те у шкрит зову.
Али ипак: Б а д њ и д а н ј е
  — Познаје се по олову.

Олово се журно лије,
  Не у смеју и у шали;
Не лију га деца мирна,
  — Већ га лију арсенали.

Све се танад нека слежу, —
  Једно веће, друго мање:
И по томе једном знаку
  Дâ се рећи: Б а д њ и д а н ј е.

Из овога худог стања
  Дај нам, Боже и Божићу,
  Срећна врата!
Да с' на народ не превале
  Блудње пустих дипломата.

У одбрану српске части

»Русија — она је на коју треба да падне проклетство целог цивилизованог света«.

То је цитат из једнога
Већег чланка, — није сан.
То је неко изригао
У *Revue de l' Orient*.

Згледнуше се сви Французи,
Обузе их срам и стид,
Па читају још једаред, —
Јер можда их вара вид.

Не вара их, — тако стоји, —
То је израз, то му тон.
И њима се на то згади
И рекоше: »*O fi donc!*

Та у тима реч' ма лежи
Недостојан штампе чин,
Та то казат није мого̂
Француског рода син!«

Погледали мало ниже,
Нашли име писца тог:
И Французи одахнули, —
И срам оде на другог.

Срам су нама добацили
  У наш кутак, у наш дô,
А то крити, забашурит
  То би текем било зло.

Ено цитат тамо горе,
  А потписа ево шар,
Ево: Јаша Игњатовић
  Српски академичар.

Доста ј' нама друга срама,
  Па зар примит још и тај!
На замашан овај удар
  Ево српски одмашај.

У речима овим лежи
  Свем словенству гнусан чин,
И то казат није могô
  Србинскога рода син.

Ил' ако се не одриче
  Да је српског стабла ник,
То је онда, то је онда,
  Само његов — отпадник.

VII

Јутутунска народна химна

Боже свети, подржи нам К р а љ а
Здрава, крепка, охола и славна,
Јер на земљи нит' је кадгод било,
Нити ће М у икад бити равна.

Овај народ врло добро знаде,
Да је створен само краља ради,
Да М у даје порезе и хвале,
Да Г а двори и понизно кади.

Боже силни с висока жилишта,
Саслушај нам нашу жељу стару,
Боже свети, не дај ником ништа,
Да што више остане В л а д а р у.

Ради Њ е г а сва створења живе,
Ради Њ е г а сунце греје с неба,
А тај народ, а ту земљу нашу
Подржи је — ако краљу треба.

Одузми нам и жеље и гласа,
Одузми нам мудровања клета,
Да Њ е г о в у намеру не пречи,
Да Његовој мудрости не смета.

Дај Му с неба најсветије даре,
Полиције, шпицле и жандаре,
Ако неће да душмана свали,
Бар на своме нек срце искали.

Нек народи нашу славу знаду,
А нас пусте чмавати у хладу,
Ал' и онда нек је стража јака,
Јера има сана свакојака.

Видовдану

Ти чиста водо из каљавог врела,
Ти чегртаљко слободних начела,
Под лорфом лава дипломатско шише,
Дромбуљо стара политике више!
Гласило лова, параде и смотре,
Ти дуго путо министарске лотре.
Црвеном крестом напућена ћурко,
Ти слатка, лепа, отровна печурко!
Ти ситна буво назадњачког свраба,
Преслицо прашна кукавичких баба,
Безуба слико од Кервера стара,
На златном ланцу господског литара,
Неверна веро сваког господара —
Нема ти пара!

Али га умеш говорит на звезде,
Шта фазани раде, како коњи језде,
Како се здравља при овом асталу,
Како се игра на ономе балу.
Хоћеш да осветлиш жмиром твоје лампе
(Risum teneatis) достојанство штампе.
По нашем пољу као махнит ђипаш,
У нашу чорбу мироћију сипаш,
На нашем одру о слободи сањаш,
А у свом буџаку батини се клањаш,
Језеро наше бесмислено мутиш,
А у свом дому кô заливен ћутиш.
Ти ли си гласник нашег новог века,
Јуначког рода, Вељковог порекла!
Ти ли си барјак шумадиског жара,
Ти усклик јасан јуначких недара!!
Ти ли си израз наде бољих дана,
Ти ли крчиш пута напретка ваљана,
Ти ли си бранич тих једрих синова,
Србије свете дичних соколова,
Ти ли си вођа будућности красној?
— Ти гладна мачко на сланини масној.
А терај само, терај тако даље,
Прави те Србин сваки кроз познаје,
Он и кад дрема, а и кад се спрема,
За тебе не зна, као да те нема.
Само се мани нашега пазара,
Та свако себи своју срећу ствара;
Кад ниси јунак на огњишту своме,

Немој ни код нас вијати фантоме,
Ти терај свога посла ћоравога —
Можда ћеш тако развеселит кога.
Учи јунаке да вратове ломе,
И како се бежи на коњу доброме,
Како се скаче преко баријера,
Кол'ко ј' од Ишла до св. Михела
Како се од Срба грофић Шандор ствара —
Ту ће теби бити бољега шићара.

Војину

(кад су му на 10 дана затворили уредника
Јов. Драгашевића)

О Војине, српски сине,
Десет ли ти дана,
Јеси ли се одморио
У очи мегдана?
Таки дани могу лепо
Научити мужа,
Како ће се жртвовати
»За славу оружа!«
Па је ли те научила
Та одаја тамна,
Да се друкче добијају
»Одличија сјајна!«
Ми мишљасмо, е се код вас
Свака искра чува,

А кад оно на ваш пламен
Банов ветар дува.
(Ветар само онда гаси
Кад је пламен мали,
Кад је огањ прави огањ,
Ветар га распали).
Ми мишљасмо е ти правиш
Планове о граду,
А наш Војин, ведро лице,
Цвокоће у хладу.
Ми мишљасмо сад се у вас
Све ори, све јечи —
А кад оно још се дркће
Од слободних речи.
Ко б' мислио да је у вас
Јоште стара мода,
Да обара Хајдук Вељка
Султанова ода.
Ми мишљасмо да се шири
Круг вашега вида,
А мог Воји'на утрпаше
Међ' четири зида.
Ми мишљасмо сад наш Војин
Тек слободно дише,
А он, јадан, о јунаштву
У апсани пише.
Не знам да л' то често бива,
Ил' је случај редак,
Ал' честитам новој ери
Тако леп почетак.

Ако време ово

Ако време ово
Више и не роди,
Доста је и ово
Нашојзи господи.

Идилична месечина
Простире с' по граду,
Ту ће дивно бити
Пушити у хладу.

Они ће се лепо
На венци одмарат,
А ко нема града
Нека мисли на рат.

Овим ће се раји
Дати пример први,
Како с' може мета
Стићи и без крви.

Ту сад може međ' топови
Лагат Видов Дан,
Ту тек може дивне оде
Писат слатки Бан.

Ту ће бити места
Мирних, меких, врући',
Ту се може политика
Спокојно завући.

Господине

Господине са висине,
Реци ми ваљану,
Да л' ме волиш у потаји,
Ил' на белом дану?

Да л' ме волиш кад сам искрен,
Па ти јаде ређам;
Ил' кад само оком мерим,
Погледом те вређам.

Ил' ме волиш кад се чисто
На истини сјајим,
Ил' кад нешто кришом мутим,
А што мислим, тајим?

Ил' ме волиш кад сам стакло,
Па ми прозреш груди
Ил' ме волиш кад ми не знаш
Намере ни ћуди?

Ил' ме волиш кад ти зборим,
Кад из срца кипим,
Ил' кад морам да ти ћутим —
Па тек зубма шкрипим?

Ђиди, Јово, бре

Коња јаше млад делија,
  Ђиди, папаз, бре!
Коњиц му је бедевија,
  Ђиди, папаз, бре!
Није коњиц бедевија,
Бедевија тај делија —
  Ђиди, Јово, бре!

Хоћеш јаспри, хоћеш пари,
  Ђиди, Јово, бре!
(Окје кондрос да превари,
  Ђиди, Јово, бре!)
Опанке си подерао,
Калајбућ си натакао,
  Ђиди, Јово, бре!

Кад смо оно били голи,
  Ђиди, Јово, бре!
Онда знасмо где нас боли,
  Ђиди, Јово, бре!
Сам си певô што да т' лажем:
»Све узесте роду нашем«
  Ђиди, Јово, бре!

Дукат звекну, песма оде,
  Ђиди, Јово, бре!
Камо вере? кам' слободе?
  Ђиди, Јово, бре!

Цукић рече: »Хозајдени!«
А Никола: Дај га мени!
  Ђиди, Јово, бре!

Сиротиња ј' тешка мука,
Нека другог тре!
А ти пуши из чибука.
  Ђиди, Јово, бре!
Па се ругај старом брату
Што у једном нисте блату.
  Ђиди, Јово, бре!

А проста ти била брука,
  Ђиди, Јово, бре!
Да не видим поганлука
  Ђиди, Јово, бре!
Пљуј на друга, пуни вреће,
— Чудне славе, чудне среће!
  Ђиди, Јово, бре!

Ах мој Боже благи

Ах мој Боже благи,
Чудан ти је Јовек,
Кроз сав живот драги
Вантазира довек.

Све му нешто смета,
Све се нечег боји,
На сред Палилуле
Кâ осуђен стоји.

Да су какве муке,
Хајде ни по јада,
Али ево бруке
Где са себе страда.

Час му на ум пане
Међу браћом сјати,
А сад клети стане
С ким се јуче брати.

Данас хоће једно,
Сутра опет друго,
Ал' заман, — ниједно
Јер не траје дуго.

Али није вајде,
Сталност мрка ј' шала,
За талири хајде
Па се не бој зала.

Браћи у Србији

Ја се, браћо, радујем,
Кад вам срећа сине,
Ја се, браћо, веселим,
Кад вас туга мине.

Радујем се кад чујем
Да сте сви на миру,
И кад видим Видовдан
(Ма и на папиру).

И кад чујем преконоћ
Да немате бува,
И кад чујем скупштина
Да се лепо чува.

И кад чујем гласове
Да нико не јечи,
И да смете спавати —
Нико вам не пречи.

И да смете мислити
Како вам је драго,
И да смете трошити
На Напредак благо.

Не завидим ни на чем
Што вам на част служи, —
Завидим вам на једној,
На шаљивој Ружи!

Питање

Ох кажи ми, Немањо,
Славо наша стара,
Ох кажи ми, Душане,
Коме нема пара,

Како знасте опстати
Без икаква квара,
Па још бити велики
— А све без жандара?

Шта раде

Из Србије питају нас:
»Шта раде Мађари?«
На миру су. — А код вас
Шта раде жандари?

Нека живи напредак!
Нека живи славље!
Лепо је то питати се
За јуначко здравље!

Са скупштине

Ко се не би српској слави
Данас дивио!
— Једногласно викнули смо:
»Ура! Живио!«

Једноушно чусмо што нам
Озго рекоше,
А слободне речи беху, —
Не утекоше.

А да буде лепши призор
Тихој идили,
Топове смо ј е д н о о ч н о
Сами видили.

А да буде слобода нам
Светом виђена —
Ј е д н о к р с н о потписасмо
Наша имена.

А да с' види како ј' света
Слога Србину —
Ј е д н о т р б н о појешћемо
Масну ужину.

А да когод не помисли:
Ту су странке две!
Ј е д н о с т р а н о саслушасмо
И схватисмо све.

А да злотвор не помисли:
То је само »вент!«
Једногрбно начинисмо
Дубок комплимент.

Сад не треба по ваздуху
Више лутати —
Сад можемо ј е д н о у с н о
Српски ћутати.

Док нас когод опет можда
Чиме понуди —
Донде народ славно, мирно,
Нек једноуди.

Јединство смо, браћо, хтели —
То је паметно!
Право, криво, црно, бело —
Сад је свеједно!

Уреднику Видовдана

Кад си реко: издајице!
Чудили се нисмо;
Ал' наскоро искрснуло
Једно чудно писмо.

Тад сам мислео: оде Милош
Да по свету шета,
Да покупи црвенило
Са целога света!

Покупиће црвенило
Блудних девојака,
А најпосле од турчинка
И скуваних рака.

Црвенеће, руменеће
На срамоту клету;
Црвенеће, руменеће
Кô нико на свету.

Ако скочи у Дунаво,
Крв ће бити сама,
Дунаво ће поцрвенет
Од тешкога срама;

Црвен ће му образ бити
Жива анатема — — —
Али момче не црвени,
Јер образа нема.

Морал

У Србији сад већ нико
Не сме збијат шалу,
Већ озбиљним мора лицем
Зборит о моралу.

На улици нема: здраво!
Сад је поздрав сталан:
Морално вам капу скидам,
Слуга сам моралан.

Ал' реч морал не долази
Од латинског mores,
Тако веле Београци —
Fides pen's auctores.

Београдски морал, брате,
Другога је створа,
Корен му је турско-српски:
Морам, мораш, мора.

Најновија песма

што ју народ пева

Калај виче: Милане!
Здраво господару!
Прими опет мађарско
Пријатељство старо.

Милан пита Калаја
Зашт' робује Лаза?
Ил' у славу моје владе?
Ил' мађарске правде?

При крштењу златниковом

Женски свете поносни,
Рђаво ти пишу:
Сад те неке делије
Ћушкају у Нишу.

При крштењу бива то
Новог српског д' ора;
— »Не сме бити златица,
Златник бити мора.«

»А зашт' не би златица?«
Питање изиде.
Јер је »рода женскога«,
Па се неки стиде.

Залуд људи учени
Старе књиге траже,
Да златицу одбране —
Ништа не помаже.

Битка с' бије речима
Топлим, хладним, млаким,
И већина попушта
Разлозима јаким.

Неки желе закључак
Да с' узме на знање:
»Само роду мушкоме
Припада штовање.«

А међутим Стармали
Пита из ненада:
Ког је рода »скупштина?«
Ког је рода »влада?«

Тако, тако, то је лепо

Тако, тако, то је лепо!
Том је време, том је доба!
Нова светлост нек се жели,
Нова светлост нек се проба!

Ко да први светлост пали?
Може Пера, Паја, Ника —
Поглаварство кад претече,
Њему слава, њему дика?

А мишљење ко да даде
Кад што ново, лепо ниче?
Ко ће бољи, ко ће други,
Него народ ког се тиче.

У фењерства нашег старог
То је фаза врло мила,
Што се мрачност светила му
(Ма полако) истрошила.

Јер у мраку више пута
Имадосмо тог малера,
Да жандара желећ наћи,
Натрапасмо бесна кера.

Желећ' ући својој кући,
Мрак вас шину другој страни,
Па у ноћи будећ' зору
Осванусмо — у апсани.

Што сам рекô, узгред рекох,
Ал' манимо прошлост луду!
Ја »општински« суд величам
(Кад се клањам **општем** суду«).

Волим фењер тај који сте
На покушај синоћ метли, —
Нисам ишô да га гледим,
Ал' признајем: добро светли!

Светли зато, јер не вели:
Признати ме мораш, рито!
Јер се није октроирô, —
Светли, јер је најпре питô.

»Један фењер није много«!
То си канда рекô, бреле!?
Ал' ако се са тог првог
Други, већи позапале?

Та баш зато спевах песму
Која власти вели сретно!
Ал' додаје јоште нешто:
Конзеквентно, конзеквентно!

Ново министарство у Србији

Је ли тако? — Јест, тако је!
  Догађаји јуре, —
Нови људи, нови правци,
  Нове конјектуре.

Нове мисли и програми,
  Нови обрт ствари,
Све нек буде ново, — само
  Ми остајмо стари!

А Стармали што би напред
  Нагађô, натезô!
Он се није ни за које
  Министарство везô.

Он се везô за парченце
  Вечите максиме:
»Похвали се роду своме
  Ако имаш с киме,

Ако немаш, а ти шини
  Где год ко застрани!
Жито мери, — кукољ треби,
  А слободу брани!

То начело нек се вије
  На твог листа стени,
А министре не по брку,
  Већ по дели' цени!«

Чекајући, даклем, дела,
  — Да Бог да ваљана,
Сад излази пред очима
  Једна смешна страна.

И никако да из главе
  Прогнам мисô ову:
Како ли је, мили Бого,
  Сад у пресбирову!!!!

Шта ти људи сад мудрују?
  Какве кују фразе?
Какве праве грчевите
  Духовне гримасе?

Како с' гуре и чауре,
  Какве виле прежу?
Како своја уверења
  На калуп натежу.

Како шиљу по мастило
  — Али друге сорте,
Како чисте свој карактер
  Кроз нове ретoрте.

Како траже ново перо,
  — Не ваља им старо,
Како веле: пресвуци ме
  Превуци ме, жено!

Како стоје над хартијом
  А ушима стрижу,
Како с' нуде да све старе
  Крмаче полижу.

Како ли се измирују
  Са новим процепом?
Како стоје на две ноге
  А врдају репом?

Како им се мозак врти,
  Баш кô у вршају?
Како ситно оком трепћу,
  Како працлу дају?

*

Пустите ме, — идем кући
  Затворићу врата;
Смејаћу се, смејаћу се,
  Три четири сата.

Евала

Београдско гудало
У жицу загуди,
Донесе нам добар глас,
С т а р м а л о м по ћуди.

Н о в се укус згадио
На мутлоге старе;
По прстима шинуо
Бездушне поштаре.

Ударише трнокопом
У отровно биље;
Поломише ноктиће,
Што печате пиље.

Да поштара не буде
Ничије оруђе.
Рекоше им буквицу:
»Хуља дира туђе!«

Хај, одавна Стармали
На то прстом пружа.
Сад је весô ако је
Пукла и та гужва.

Туђе тајне њушкати
Шпијунство је клето,
Ако ј' тако, господо,
Добро је почето!

Кад год жица телеграфска
Тим гласом засвира,
Стармали ће бити први
Да вам евалира.

Највећи шаљивчина нашег доба

(Посланије Стармалом из Београда)

Ви сте стари, ви сте мали, —
Обзирете с' и у шали;
И хтели би сејат смех,
И жацате с': није л' грех!
Ал' шаљивац ко је прави
Не жаца се и не страви;
Тај не пита: је ли грех?
»Хахахаха!« — нек је смех!

Шаљивац се један чио
Кроз Видело промолио;
Чим га чујем, ја се церим
— Риф ми кратак да измерим
Таку шалу — бе аберим!
Тај ми уме реч да фуhи,
Па да мораш сместа пуhи,
Ил' смејат се без престана
Бар годину и по дана.

Знате л' шта је скоро рекô?
Чим је прапор-венац стекô,
Те се тресу мртви, живи,
Ваљају се прави, криви —
Чак од Пеште (ил' од Ваца)
Кроз логоре младенаца,
Отуд морем Зетском страном

Шар Планином, свим Балканом,
Кроз Београд, преко Саве
Даж' до Купе, ил' до Драве —
Смеј ће трајат без престана
Бар годину и по дана.

Е па шта је тако река̂
Шаљивчина нашег века?
То што не би рећи знао
Ни Дон - Кихот с Розинанте;
Рекао је — он — Застави,
Јест, богами,
Он —
Застави:
»Политички спекуланте!«

Ето штофа баш ваљана,
Да с' смејемо са свих страна,
Бар годину и по дана!

Ваља — и опет не ваља

Србија је добре воље
  — То је нама мило свима —
Барем тако изгледа
  По шаљивим листовима.

Ко год хоће да се шале
  Напије, нагута,
Тај то може постигнути
  По четири пута.

Шала пада као киша,
  Шала ниче као трава,
Шала душе са свих страна
  И тресе се из рукава.

Има шала разне боје,
  Сад је шали права ора;
Свака странка има своје
  Гласило хумора.

И партија свака своју
  Шалу има. — Тако ваља!
(Ал' не ваља само што је
  Толико партаја).

Сто и — један

Ни по бабу, ни по стричевима,
Већ по правди Бога истинога.

Нисам човек од партаја;
Све бих српске странке збрисô,
Јер знам да се српству иште
(Барем сада,
Док је јада)
Једна воља, једна мисô.

Али шта ћу, кад нам већем
Тако пише у ћитапу —
Те не могу разне главе
Да под једну сложим капу.

Па бар нек је мање капа
— Ради среће, ради мира —
Под те капе наше друштво
Нек се збија, нек се збира.

Нек се барем јасно знаде
Ко шта жели, ко шта хоће;
То је *наше* — (а *други* ће
Постарат се за тешкоће).

Зато ми је право било,
Кад опазих — слоге жедан —
Кад опазих јаче коло,
Које води *стои* — *један*.

То се зову »либерали«
— Красно име, дивно име!
(То јест ако сви разуму̑,
Што разумем ја под њиме).

Тим начелом рушило се
Свуд и свагда што је тамно,
Што унапред није хтело,
Што је подло, што је срамно.

Под заставом тог начела
Водила се борба света,
Та застава — где је чиста —
Истрајаће до крај света.

Што се досад стекло, спасло,
— Том имену буди хвала!
Повесница не зна лепше
Од имена либерала.

Довде доћи беше мучно;
Даље зидат биће свето;
Али ко је довде довô?
Али ко је темељ мет'о?

Под којим' смо довде дошли,
Те заставе нису траље.
Који могли довде доћи,
Ти ће моћи још и даље.

И ја не знам тог напретка,
Ма му кол'ка била хвала,
Којино би стидео се
Од имена либерала.

И ја не знам шта је тако
Горостасно и огромно,
А да не би могло стати
Под називље ово скромно.

Под то старо, под то лепо,
Под значаіно ово име,
(То јест ако сви разуму̑,
Што разумем ја под њиме).

* * *

Но признати и то морам
Што одбранит не бих могô;
Под заставом тих начела
Грешили су неки много.

Но признајте и ви браћо,
По искуству своме дугом:
Грешило се још те како,
Грешиће се и под другом.

* * *

Али куда ја заиђох,
Чега ли се слабун лаћам, —
Сада морам с *општег*, с *већег*
Да се *нашем*, *мањем* враћам.

Хтедох шале, паде збиља;
Хтедох бистро, па загусти';
Хтедох мало, рекох више, —
Крив је томе темат пусти.

Ал' где почех, — па да свршим,
Ако свршит будем вредан!
Аха, знам већ, запео сам
Кад изрекох: сто и један.

Зашт' баш да је сто и један?
Не би л' било округлије
Кад би било сто управо,
Па да оног једног није.

И зар не би оног једног
Жртвовати било ласно?
И зар не би тога једног
Жртвовати било часно.

Тим показат (барем хтети)
Да с' на боље нешто мења;
И том жртвом (ако ј' жртва)
Дати символ пречишћења.

Е па кога ја то мислим,
Ти ме питаш, мој Стармали, —
— — С Радивојем неће никад
Бити дични либерали — —

Либералност, — име свето:
Достојно се њиме звати;
Ал' ко види Радивоја,
Тај вам неће веровати....

Две светлости

У Србији с' сада две светлости боре;
То ј' прилика сретна;
Једна ј' светлост гасна, друга
Електрицитетна.

Нек победи макар која;
Мила ми је свака.
Није мени до партаја
Само нећу мрака.

Позорје

из најновије жалосне игре

Лица: Разна, — али понајвише са покуњеним носовима.

Бонту.

Ајао!

Са свих страна.

Шта се то чује?
Да ли ко болује?

Бонту.

Ајао!

Телеграфска жица.

»Не болује, — већ то јао!«
Значи да је већем пао.

Министар фин. Чеда.

Шта, зар и то бити може!
Што ћу, Боже, што ћу, Боже!
Куда ли ћу из те коже!

(Сцена се мења. Ноћ — Париз.)

Министар фин. Сеј.

Ко то бакће усред ноћи?
Кога виде моје очи!

Министар фин. Чеда.

Ја сам мали Чеда;
Дотера ме беда.
Довуче ме криза
Ево до Париза.
На души ми велик греј,
Господине Сеј.

М. ф. Сеј.

Јест моје је име Сеј;
А то зато да ме сети:
Што посејем, то ћу жњети.

М. ф. Чеда.

Светујте ме сад, —
Je suis très malade!
То је страшна ствар,
Et sans espoir.
Страшно је то, — хеј,
Господине Сеј.

М. ф. Сеј.

Јест, моје је име: Сеј;
А то зато да ме сети:
Што посејем, то ћу жњети.

М. ф. Чеда.

Шта велите, шта?
Глув сам, ma foi!
Не нађем ли овде лека,
Мене срамна пропаст чека.
Не смем ићи dans mon pays,
Господине Сеј.

М. ф. Сеј.

Јест, моје је име: Сеј;
А то зато да ме сети:
Што посејем, то ћу жњети.

М. ф. Чеда.

Ох разумем шта то значи,
Ра-ра-зу-зу-мем,
Ви велите: што сам сејо,
То сада да жњем.

Анђели Видела (певају промукло)

Шири бири, шури бури,
Да се само забашури
Овај јад —
Да с' не шири даље пад.

Мажи, лепи, крпи, пиши,
Рендеиши, чатлаиши, —
Да не види српски свет
Онај чудни кривоплет,
У ком седи кабинет.

Анђели сложене опозиције.

Тако ли је, даклем, Немезида хтела!
Викали смо доста из града, из села!
Кол'ко је год било самосталних гласа,
Бојали се неког изненад ужаса.
Викало се: стан'те, нису добри пути!
Стан'те Бога ради, — на добро не слути.
Ал' се јавно мњење безобразним рече,
А опасност, ево, на брзо се стече.

* * *

А богови силни наших праотаца,
Сачувај нас нових, тешких удараца!
Нека пада Бонту, — а баш и сам Чеда, —
Само невин народ нек не нађе беда!

Што слободно, слободно

Слободно је било влади
У Бонтуву тражит спаса,
Не вермати са висине
Опомене општег гласа.

И већини скупштинара
  Би слободно и у власти
На владино јектеније
  Тихим гласом: Амин! каз'ти

Слободно је — ја да како —
  И Бонтуву било пасти,
Услед тога српској бризи
  Задрктати од пропасти.

Слободно је било питат
  — Та, забога, скупштина је —
Запитати за ту штету,
  Да се знаде колика је.

Слободно је било питат
  Десет, петнêст, двaeст пута,
И министру на то ћутат
  — Кô ваљушак кад прогута.

И стрпењу би слободно
  Догорети до ноката,
И педесет седам пута
  Џабаисат свог мандата.

Слободно је не дати се
  Да ме брију без сапуна,
Него рећи: кад је тако,
  Идем кући, — шта ћу туна?

А народу слободно је
  Рећи њима: криви нисте,
Сме слободно народ бират
  Посланике ове исте.

Кад то буде, тад остаје
  И министру слободице:
Раскиселит своје лице,
  Па се склизат са столице.

Слободно је на видело
  Истерати што се крије;
Да се знаде је ли влада
  Одговорна, — или није.

Стража на Калимегдану

(Десило се прошле недеље, тога ради да ја имам о чему песму написати)

Halb zog sie ihn, halb sank er hin
Und ward nicht mehr gesehen
Göthe

Калимегдан стоји за се
  Кô паметар стара света;
Леђа му се парком красе,
  По ребру му стража шета.

Стража шета уском стазом,
  У даљину гледа сиву,
Забавља се гледајући
  Ону красну перспективу.

Чисто му се врти глава
Пред простором неизмерним,
Опијен је, занесен је
Тим изгледом *белведерним*.

У суседству пријатељском
Њиве, поља, места види,
Оданде се гласи чују,
Као неки *шлумерлиди*.

Шета, шета клиском стазом,
Сигурност му своја гове;
Гледа преко у Земуну
Како вешто рибу лове.

Шета стражар уском стазом
— Та стена се не потреса, —
Само кашто ветрић духне
(Сфером својих интереса).

Шета стражар клиском стазом!
И музику с парка чује;
Музика је здраво лепа,
Па га чисто успављује.

Гледа тамо шта се зида,
Железнички мост се спрема,
Шета стражар уском стазом,
Гледа, слуша па задрема.

Стаза клиска, — стена стрма, —
Жељан жртав' Дунав плави, —
Стражар дрема, — па га нема,
— Њега дремеж стрмоглави.

То се збило ономадне
(Из Пресе сам читô старе)
— Зато ваља будним оком
Да пазимо — на стражаре.

Дар-мар

Досада сам лудовао
О стварима разним,
Сад ћу другим правцем поћи,
Сад ћу да булазним.

Ја од пете па до главе
Бејах лудо дете:
А сад ћу вам бити шмокљан
Од главе до пете.

Досада сам био нико
Под старим амбрелом;
Отсада ћу бити ништа
Са новим начелом.

Досад су ме напредњаци
  По носу пљували;
То ми мало, — сад нека ме
  Пљују либерали.

Досад су ми моји рекли:
  »Та иди до врага!«
Сад ми рец'те ово исто,
  Нова браћо драга!

Досада сам срамотио
  Партају што страда:
Отсада ћу да срамотим
  Партају што влада.

Није мени до начела, —
  Ђаво нек га пара!
Већ је мени, знате л' до шта?
  — До кога динара.

С празном кесом, срцем, главом
  Па и листом дето,
Бићу свачи̑, ко ме хоће —
  Само дајте нето.

* * *

Ој Србијо пуна свести,
  Краљевино млада,
Кад ли ћеш се ти отрести
  'Ваких накарада!

Препуњен је пехар чуда и покора

Како ј' врело у Србији
Сви већ знамо,
И нећемо да смо слепи,
Да с' варамо.

Брижни Срби реч у себи
Згушит труде,
Чисто с' боје и да дишу,
Да што мање ветра буде.

Моле тамо, моле амо:
»Лакше људи!
Да се искре не запламте,
Да се огањ не пробуди!«

А ко баца бреме сламе
Где се пуши,
Знајућ' да се сламом огањ
Не угуши?

Ко се игра ватром овом
— Па баш сада —
Ко то дува (кроз Сардува)?
— То је влада.

Ко се смели крај барута
Пушит сада,
Ту истресат своју лулу?
— То је влада.

Ко то силом Рабагаса
Натурује,
Рабагаса који свугде
Буру снује?

Влада хоће, заповеда,
Пркос диже, —
И шта ј' било? — Оди, оди,
Гледни ближе!

У просвете чистом храму
Бој се бије,
У српскоме позоришту
Крв се лије.

Ту жандари са тесаци
Турски секу;
Жене вриште, деца с' гуше
У лелеку.

То гледајућ' у помоћ бих
Викô јако. —
Али кога? — да ли народ?
Не, никако.

Јер народ би знао шта би
С том грдобом,
Али нама мира треба
Међу собом.

Док још није гори ветар
Горе дун'о,
Теби кличем, теби вичем,
Светла круно!

И ко силом данас снује
Вреве гадне,
Ти учини једним мигом
Нека падне.

Јер ће пасти и онако,
Пасти мора. —
Препуњен је пехар чуда
И покора.

Теби дижем, светла круно,
Збиљске гласе,
Стани на пут горем јаду
У зле часе!

Загонетка

Четрдесет избора,
Четрдес'т шамарца, —
Није ли то сувише
На два три комарца.

Четрдесет протеста
На то стање гњило,
(Да би више слободе
И више би било).

Четрдесет вијора
На то мало мува,
Та ово би слонове
Могло да одува.

Читаоци, слушаоци
С далека и близа,
Сви ти веле: ово је
Неизбежна криза.

Дипломате целог света
Веле тихо за се:
Тој је влади одзвонило!
— И чекају гласе.

Свуд се вели: па нек падне,
Та сама је крива!
А телеграм насмеја се:
»Она је још жива«..

Нико не мож' да верује,
Сви се чуде муком,
Па од чуда невиђена
Крсте с' левом руком.

То је свима загонетка, —
С а м о с' Б о н т у с м е ш и —
(А ја крхам моје перо
Да што не сагреши).

Опомена некој влади

Рећи ћу вам јоште нешто
По искуству седу:
Свакиј' устав раван сиру
У многом погледу.

Јест, устав је раван сиру,
Драги министари:
Неначет се дуго држи,
Неће да с' уквари.

Начне ли га, — тад га брзо
Мора поjест влада,
Јер иначе биће плесни,
Трулежа и смрада.

Чивути се селе у Србију

Кад су оно »напредњаци«
Митрополит-Михаила
Оборили смело,
Све новине чивутског порекла
Радоваше с' зјело.

А кад чуше јоште и то
Да Михаил пада,
А Мојсеј се диже,
Сви Чивути зажелеше доћи
Том »виделу« ближе.

И радосне вести
Сад већ гласно веле:
»Алилуја! Чивути се
У Србију селе.«

Судбина слободе

Па где је та слобода
Што су ј' обећали,
Кад се оно Видело
Први пут распали?

Па где је та слобода
Што су ј' обећали,
Кадно су се »напредњац'ма«
Први пут назвали?

Па где је та слобода
Што су ј' обећали,
Кад рекоше: »Höher Peter,
Доле с либерали!«

Па где је та слобода
Што су ј' обећали,
Док су јоште друговали
С наши радикали?

Питате л' ме озбиља
Ил' само у шали?
— — — Мени с' чини да су је
Стрводеру дали. —

Прогон и јад

или

некад и сад

Зелен добош добовô
Кад је Лаза робовô
  Ал' то беше песма стара
  — Благослов Мађара.

Сад је добош боје плаве,
Па добује преко Саве,
  Тамо где је српски свет:
  Робуј, Лазо, и опет.

Три месеца — тулелу — —
»За владину увреду;«
  Два месеца — бајаги —
  За краљеву увреду.

Да чудне пропорције
Од Vorwärtz - консорције;
  Да је друго Видело
  И то би се стидело.

Пет месеци у суми,
Лаза вели ту су ми,
  Ал' су бар са српског виса,
  — Не диктира Тиса. — Еј!

Немој, Лазо, грешити,
Тим се немој тешити, — —
  Та и српски колач има
  Масла из Будима.

Харамбаши Ђурђић Мији

(Зулумћару у Србији)

Харамбаша, харамбаша,
А гле, гле!
Харамбаша, харамбаша,
Море бре:
Чујем да си здраво страшан, —
Нека, нека;
Зато с тобом смем прозборит —
Из далека.

Хахаха!

Кажу људи, баћа Мијо,
Да си се баш осилио.
Полиција с' тебе клони,
Кроз новине глас ти звони;
Да ти буду посла лака,
Имаш другâ и ортака,
А јабоме и јатака;
Подигли те на глас преки,
(Канда с' и ти Бонту неки)
»Треба презрет јавно мњење«,
То ј' и твоје уверење, —
(И баш то је сад у моди
И у гноди)
Та ти можеш, зла ти мати,
Још високо дотерати!
Хехехе!

Харамбаша, харамбаша,
А гле, гле!
Харамбаша, харамбаша,
Море бре!
Подигнеш се у по днева,
Дошуњаш се до Ваљева,
Чије нађеш зграбиш дете,
Па окренеш суду пете, —
А за дете мора тата
Да ти плати сто дуката.
Уфуфу!

Харамбаша, харамбаша,
А гле, гле!
Харамбаша, харамбаша,
Море бре!
Ама што си, баћа Мијо,
Јунак тако уситнио?
Децу грабит непрекидно,
То је ниско, то је стидно, —
Ти би могô исто то
Покушати и ан гро.
Ман' се деце, снаго нова,
Па крупнија тражи лова!
Дошуњај се, главо бистра,
Па улови ког министра!
Хихихи!

Кад уловиш ловак тако,
Уцени га здраво јако;
С њим утеци,
П' онда реци:
»Чуј, народе, паре купи,
Па министра свог откупи —
Министри су здраво скупи!«
Хахаха!

То уради
Пробе ради,
Па ће с' онда и то знати,
Је ли народ каил дати
За министра тог и тог
И колико блага свог.

Тиме би се, баћа Мијо,
Многи појам разбистрио,
И министри сами,
Од Мића до Чеде,
Дознали би колико
У народу вреде. —
Ево то ти поручује
Онако од беде
Из Бабине Греде
Велочипе(шке)де
(Што прави торпеде, — али од јагњеде)

Да ли ће, Боже, и овај број Стармалог појести београдска помрчина

Стармали се захука,
Махне каткад руком
На те пчеле што господи
Стоје за клобуком.

Пчела пчели говори:
Држимо се само!
Једна другу штедимо,
Да се не издамо!

Ако који западне
  У кал до лаката, —
Не дајмо га, затварајмо
  На апсани врата!

Питање је: је ли ко
  Од нашег еснафа, —
Наћи ћемо за њега
  Меких параграфа.

Параграфи мекани
  Могу хаснит само
Ако уз њих и судије
  Добро омекшамо.

Сплели смо се ђаволски
  У вигове вајне;
Шта ће бити ако сами
  Не чувамо тајне.

Замазујмо тикву ту,
  Док траје помада;
Пукне л' тиква — уфуфуф —
  Биће грдна смрада.

Гледаћемо што дуже
  Да се копрцамо;
Чувајмо се један другог
  Ми да не издамо!

Али да нас не карају
  Да смо здраво млаки,
Ма над киме морамо с'
  Ми показат јаки.

Скупимо се уз нашу
  Виделовску лампу;
Одгурајмо ћускијом
  Ту слободну штампу.

Строгост нашу пустимо
  Нек невине вија.
(Место Аце протиног
  Нек Стармали кија).

* * *

И овај ће, даклем, број
  Бити старе среће:
Претплатници чекаће га,
  Ал' га видет неће;

Уста ће му запушит
  (Да им савест спава);
Чуваће га педесет
  Полицијских брава.

Ти ћеш трпет Стармали
  Што ти ј' с више дано, —
Али зато ипак је
  Целом свету знано:

Да ће трајат, трајати
Ово худо стање --
Само ветар први док
Не духне кроз грање.

Краљев анђео бранитељ

Рећи ћу једну, — биће мало смела:
Илка није хтела!

Ја јој познајем голубије ћуди,
Познајем јој срце у несрећних груди;
Познајем јој душу, кад јој срећа цвала
— Јер срећа се никад није крити знала.
Познајем јој љубав према своме другу,
Познајем јој срећу — познајем јој тугу.

Та њена се душа од убиства гнуша
Грози с' така дела; — Илка није хтела,
Болови су хтели, — јади се отели, —
Удовицу стисли, — са ума је снели.
Та зар има свести на дну очајања!
Очајању горком дошло до пуцања.
Болови су крајњи увек без памети,
Болови су дигли тај самокрес клети,
И очај га само знао одапети;
Али пре нег' што ће тане да излети,
На краља полети, —

Удовица с' тебе, Наталијо, сети:
»Шта, зар ову душу, ову верну љубу, —
Шта, зар овом чистом, анђелском голубу
Да с' отрују дани,
Као што су моји горки, отровани!
Не!«
Удовица скрену руку самокресну,
И тане фијукну, па у камен тресну — —
»Шта је, шта је с краљем«! — »Није, није
пао.«
Анђео бранитељ његов га спасао.

Анђео бранитељ, — а ко је то био?
Анђео бранитељ ти си, Наталијо!

А тај исти анђео, — њему је у власти, —
И несретну Илку тај ће анђео спасти.

Дует — уз пратњу Стармалову

(Најпаметнија песма, која би се данас могла отпевати у Србији)

Либерали

На нами је доста пега,
Кад би крили, били б' смешни.

Радикали

Кад је говор о пегама,
Нисмо ни ми непогрешни.

Стармали

(Не сме да им упадне у реч
Већ радосно гестикулира).

Либерали

Кад смо сами, ми смо слаби,
А јачина све осваја.

Радикали

И ми знамо, осећамо:
У самоћи нема раја.

Стармали

Кад је тако, тад је лако:
Што је сродно нек се спаја.

Либерали

У нама је воља чиста
Да се к правој срећи пође.

Радикали

У нама је воља иста
Да се брже к мети дође.

Стармали

Тако, тако, не инако!
Каткад лакше, каткад журно,
Само нек је насигурно.

Либерали

Ви сте, браћо, поодмакли;
На том путу опште мете.

Радикали

А ми ћемо мало стати,
Да нас достигнете.

Либерали

А ми ћемо бржим кроком,
Као што се иде брату.

Радикали

Мало кроком, мало скоком,
Па ево нас на дохвату.

Стармали

Кад се тако лепо збори,
Размаци су здраво мали,
Само ваља руку пружит,
Па би с' руковали.

Либерали

Чујете ли, радикали, —

Радикали

Чујете ли, либерали,
Шта збори Стармали

Либерали

Ево руке, од срца је, —
Све за народ, ништа за се.

Радикали

Ево братска загрљаја,
Да се народ њиме спасе.

Стармали

Загрљаји ти су дивни,
Загрљаји ти су свети.
Само тако, само тако,
Може с' врагу одолети.

Алекса протов

Алекса је тако чист
Као суво злато
(Можда му је светлило
Од Видела дато).

Алекса је тако невин
Кô дете код маме —
(Тако невин као што су
И судије саме).

Алекса је тако бео
Као снег на стени
(Само чисто белило,
Без труна румени).

Алекса је тако прав
Grad sind seine Glieder, —
(Можда му је Абердар
Позајмио мидер).

Црквени заплет у Србији

Српска земља, српска црква,
И токорсе српска влада —
Па без нужде и невоље
Дотераше до инада.

Откако су на врх сели
Почини се триста чуда
(Кô да су се баш заклели
Све чинити без расуда).

Загазише чудне путе
Па по њима трче хуком;
Свако јутро нешто ново, —
Да се крстиш левом руком.

Не брину се: ако скочи
Каква напаст с које стране,
Што ће наћи српске сине
На партаје раскидане.

Државна се мисô љуља
Као кајик посред буре;
Сејменима с' дају права, —
С уставом се игра жмуре.

Учитеље Стојан кињи;
А Мића се рабагаси.
Из аришта срамног држи
Бонту Чеду на кајаси.

Оно мора да се збуде
Што забунца њина глава, —
Не питају, — ил' не маре:
Шта се тиме поткопава.

Заплели су српску земљу;
Замрсили без обзира
Куће, школе, судилиште —
— Па бар да је цркви мира!

* * *

Српска земља, српска црква,
И токорсе српска влада, —
И крај свега другог јада
С црквом дошли до инада.

Српску цркву самосталну —
(Може л' бити гора срама)
Уцвелише па је воде, —
Ох пред кога? — Пред Германа!

Мислиш то им доста бруке?
— Њима ни то доста није, —
Дочекаше
Да их и тај
Герман
Гурне
И
Одбије. . . .
(Продужиће се, — јер крај мора бити
другчији).

Стојану Новаковићу

по чијем се предлогу деле колајне св. Саве.

О Стојане, Бог те видô,
Шта учини с пусте главе!
Ти у живац осећања
Дирну браћу преко Саве.

Кад не мога помоћи нам
У обрани наших права,
Зашто снажиш ону руку
Што нам жиле поткопава.

Од ког цео народ бежи
Kâ од море, kâ од куге,
Ти га тражиш и налазиш,
Ти га молиш за услуге.

Од онога коме народ
Само клетвом својом суди,
Ти му грешну љубиш руку,
Пакосне му красиш груди.

Теби, јадном, није стало
До поноса наше свести;
Ти не питаш шта ћеш тиме
На дну душе нам потрести.

Ти — и друзи твоји вајни
  Привлачите удар грома
На мир својег завичаја,
  На врхове својег дома.

Па си дошô још и амо
  Да освешташ што је криво, —
Дошао си још и амо
  Да заједеш срце живо.

О Стојане, Бог те видô,
  Ко би с' томе надат могô!
Али има јоште нешто,
  Што је много и премного.

У слепилу очна вида,
  У заносу пусте главе
Ти огреши душу своју
  Хај, о спомен светог Саве.

Најсветије српско име,
  Што ј' позвано да нас лечи,
Ово име ти си смео — — —
  — Ох, ја за то немам речи
— — — — — — — — — — — —
Само дижем очи горе,
  Где се тушти и облачи;
Видим муње како дркћу,
  — А знам ко их то привлачи.

Само дижем очи горе,
  А на очи мећем руке —
А вера ми некуд бежи —
  Ваљда иде у хајдуке.

Гробови нису неми

Све под тајном неког сена:
Једна с' нађе обешена;
Другој судба боља била —
Она ј' само полудила.
Кам' чувара да нам рече...?
Њега згоди зрно нечê,
А четврта, Боже прости,
Под заштитом од милости,
А четврта, опет жена,
Угушена, удављена...
  Трзамо се од тог свега,
  Кâ на додир ледних змија;
  А циници на то веле:
  »Свршена је комедија.«

Комедија!!!?
Тако ли се то зар зове, свете,
Од чега се кожа наша јежи,
Што нам мили кроз срч од костију,
Што нам снове кида на уздахе,
Што нам леди крвцу у жилама,
Те нас сећа на векове тама,
На векове поганства и срама.

Србијо мила,
Мајко наших деда,
Што дркћеш тако,
Што си тако бледа?
Што клону чамом
Јуначко ти плеће,
Сад кад ти треба
Снаге понајвеће.
Зар подлаци већ не умȳ
Да се стидом красе,
Већ ти јадна примат мораш
Стиде њине на се.

Подлаци се смеју
Огрезли у греју,
И док земљом лете
Јади преголеми,
Они с' 'вако теше:
»Гробови су неми...«

Гробови нису неми —
Из њих је много пута
Викнула срџба љута.

Гробови нису неми,
Многи се од њих жасн'о;
Знали су много пута
Запитат здраво гласно.

Гробови нису неми —
Већ савест каткад глува;
Ал' земља није за то
Да тајне чије чува.

И што се дубље копа,
Све јаче у вис стреми; —
Савест је кашто глува,
Гробови нису неми.

Ни ови нису неми.
Из њих се нешто рађа, —
И што се скрити хтело,
Шапће се и нагађа.

Ал' ја нећу шапутати само;
Имам гласа који се не жаса.
(Не било га кад би њиме ћутô,
Кад је српство срамом притиснуто!).

Што се збива по Србији тужној,
Што се збива по ноћи и мраку,
Грдило је којем равна нема, —
Зло се чини а горе се спрема.
И мисô се често пута крене:
Раде ли то људи — ил' хијене?

Образ пати и то земље целе,
— Враг се смеје и запиње стреле;
Где се рана на образу црни
Од трулежа, подлога насиља,

То му ј' нишан, у то ће да циља.
Рана срама, а собом задана,
Разједа се од дана до дана.
То је куга, то је трулеж прека, —
Ова рана иште брза лека.

Ко то пушта да се тако ствара.
Што ко виши, већма одговара.
Који може, а не даје лека,
Туђе грехе прима на себека.
Нема л' лека откуда се чека
Против тога срама,
Јадна земља наћи ће га сама...

* * *

Лети песмо мојег горког бола,
Лети песмо преко брда, дола,
Падни тамо где још никад ниси,
Где се престо над Србијом виси, —
Гурни слуге што ти ућ не дају,
Падни лако на колена — краљу,
Поклони му с' као рањен орô,
Реци: песник овако је морô.
(А и отсад тако ће да каже
Како дужност Србину налаже).

Долијали београдски лиси

Сила им је у руци,
  Пакост им у души,
За леђа им роми даба
  Што на чвору буши.

Њихови су сејмени
  Њихови тесаци;
Њихово је Видело
  И виделски зраци.

Њихови су дукати,
  Касе и касири;
Начелник и капетан
  Њиним смрадом мири.

Њихова је удица,
  Њихова цензура;
Њихове су тамнице,
  Њихова тортура.

Тамнице им дубоке —
  Пуне апсеника
(Кад се ко сам обеси,
  Нема записника).

Колеса се њихова
  Страшно захуктала, —
Митрополит, владике,
  То је њима шала.

Њихова су лагала
  И ујдурме странске;
Њихове су новине
  Бечке и пештанске.

Под заштитом комшиском
  Они су одрасли,
И самом су Бизмарку
  За срце прирасли

Туђу помоћ моралну
  Обилно су брали, —
Само свом су народу
  Горко додијали.

Чим се народ пренуо,
  Ни длан о длан ниси,
А већ, ево, срамотно
  Долијали лиси.

Сад се врти по глави
  Гара — Пиро — Чеди:
Овај народ аманати
  Ипак много вреди.

Искрено признање

Видело ми давно не дође до руке,
  Па ево га сада преврћем овлаш.
У подлиску нађох искрено признање:
  »Ђаво је био мој кочијаш«.

Само наслов читам, не треба ми више,
  Несносно би било ући у детаљ,
Бог и душа, искрено признање, —
  Заслужује да га чује и сам краљ.

Ђаво им је, дакле, седео на боку!
  У ђаволској руци били су кајаси!
Ако икад, браћо, сада запевајмо,
  Химну: »Боже, храни«, химну: »Боже,
спаси!«

Ђаво ли је, даклем, бичем швићукао
  Кад се вид'ло да су пути страшно зли,
И кад се већ кола хтела да изврате,
  Тад је, даклем, ђаво викô: ђи! и хи!

Е онда се нећу чудити ни дивит .
  Што нас место сунца завејавô снег.
Што је било шкрипе од точкова наших,
  Што је руда тако бубнула у брег.

Труцнула су кола, а господу слатку
  Из њихова сица избацио трес,
Хвала милом Богу е је на том прошло
  Кад кочијаш беше ђаво или бес.

* * *

Док господа ова леже украј пута
  И ногама у вис шарају параду,
Донде бих ја могô, — и то чиним радо,
  И поздрављам нову, непознату владу.

Добро сте нам дошли, господо незнана,
  Који ћете сести у горње седиште,
Ваљда ћете знати шта се од вас чека,
  Ваљда ћете знати шта се од вас иште.

Борити се мора с приликама разним,
  Јер на сваком путу нека стрмен прети,
Сиренски ће гласи мамити вас с пута,
  Да не стигне само Србин својој мети.

Па Бог вам и душа, пођ'те нови људи,
  Пођи, нова владо, пођи како знаш, —
Само паз'те добро, на колима српским
  Да не буде никад више ђаво кочијаш.

Стармалом

Из Београда

Ти ономад рече у лепоме наду
Да поздрављаш нову, непознату владу,
Ал' си се Стармали затрчао чио, —
Као да си и ти у Хомбургу био.

Прекрсти се, Старко Малко, од тог затрчаја;
Поспи се пепелом поради кајања;
Свом налету кривом сад се насмеј гласно,
Насмеј се што прије, да не буде касно.

Мислио си: ето кривом путу краја,
Јер тако диктира сила догађаја;
А да ко продужи онај правац криви,
За то с' не мож' наћи нико, нико живи.

Нико, нико живи, то стоји кô свето,
Али ти си, море, нешто с ума смет'о.
Што не смеју живи, може да с' пробира
Са мумијом каквом кад с' галванизира.

Нико живи, зато ј' срећица опака
Морала извући мумију из мрака,
Са негдашњим њеним злосрећним еспапом
И с капларским штапом.

Ето нове класе наших дугих школа!
Ето ко нам седе на државна кола!
Ето ко ће с' возат преко права наши' —
— Јербо стари ђаво даље кочијаши.

Ето куд смо дошли, ето где смо стали, —
Па шта ћемо сада, мој драги Стармали,
На питање ово ни мислит не смемо
Од тешкога чуда док с' не разберемо.

Зле прилике

Тешко је рећи, још теже не рећи,
што данас човек мора да мисли.

Народ рекô шта га тишти
Рекô мирно, рекô часно:
Шта не може више трпет
Рекао је гласно, јасно.

Народ рекô, па је чекô —
  А како се одговара?
Тековина крвава му
  Гурнула се под каплара.
    Е, ко мисли да се тиме
    Престо снажи, круна крепи,
    Тај се морô окупати
    У Виделу свију слепи'.

Нов се раздор тамо сеје
  Где се могло лепо мирит;
Где је свести било места,
  Ту се поче пркос ширит.
Ево жучи, место хлеба!
  Ево крви, место вина!
А томе се слатко смеје
  Мефистофел из Берлина.
    Ал' ко мисли да се тиме
    Престо храни, круна чврсти.
    Грану мира његовога
    Туђа коза већем брсти.

Устав деру, — а што не би!
  Хартија се дерат даје.
Ој ђаволе, благо теби,
  Имаш масне залогаје.
За̏магли се са висине,
  А по магли јуре звери, —
Зар је Устав вам на одмет?
  Кад је тако, — е па дери!

Ал' ко мисли да се тиме
Престо држи, круна јача,
Савет ће му остат сраман
И под девет покривача.

Јесте л' стегли српска грла,
Да с' не чују мушке речи?
»Јесмо, — сад ће, ено, неки
Да пред пушком везан клечи«.
Кога вежу клечат мора;
Пуцај, сило, на свог сина!
Пробудићеш одзив гора
И громове са висина.

Ал' ко мисли да се тиме —
Стан', ја видим коби љуте,
Које носе друге зборе,
Пред којима песме ћуте.

Зар још није доста клетве

У тамници леже људи
Што им српска крв и душа;
У оков'ма леже људи,
Који нису ни вид'ли оружа.
У тамници леже људи
Несумњива карактера,
Људи свога уверења,
Људи књиге, људи пера.

Слободну им штампу дасте
Да с' измами вера њина, —
Па што закон није смео,
Постигосте — указима.

У тамници леже људи
Што писаху само јавно, —
А да беху бунтовници,
Горчина би с' дигла давно;
У тамници леже људи,
Што упливом својим знаше
Утишават, умириват,
Да с' не преспе јед из чаше.
Леже људи, на које су
Подизани револвери,
(Присталице донде њине
Хтеле су их да умлате:
»Нама ј' црно пред очима,
А ви с' нашли да не дате!

У оков'ма леже људи
Што би могли први бити,
И још многе горке јаде
Предохранит, отклонити.
У тамници леже људи,
Што ни близу нису били
Где су јадни срцбеници
Крвав барјак развили.

Око болних и преболних
Вију с' ланци као гује;
Над главом им ханџар виси,
А обест га заљуљкује.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Ко је жедан српске крви,
Нек у себе нож забије;
Ваљда и сам крви има, —
Кад је жедан, нек је пије!

У тамници труну болни,
Уз њих авет ханџар глади...
Зар још није доста клетве
На Србину — Бога ради!

А нама се ништ' не може
Само гутат своје сузе —
Јер зборити нема с' коме —
Наше речи не чују се.

Има што може бити, има што не може

Ватра може бит без дима,
Дим без ватре никад, роде.
Вода може бит без рибе,
Али риба не без воде.

Гора може бит без ловца,
Али ловци не без гора.
Фосфор може бит без мисли,
Ал' не мисô без фосфора.

Сунце може бит без земље,
Ал' без сунца не мож' земља.
Темељ може бити снажан,
Ал' не снага без темеља.

Шкољка може без бисера,
Али бисер не без шкољке.
Мома може бит без среће,
Ал' не срећа без девојке.

Вино може без игумна,
Ал' игуман не без винца.
Коњиц може без јахача,
Ал' не јахач без коњица.

Ова песма нема смисла
Док се нешто још не дода:
Народ може бити' без краља,
— Ал' не и краљ без народа.

Из Београда

У Београду се,
Као што чујемо,
(А чувењу томе
И веroват смемо)
Основало друштво
Ни на штогод више
Ни на штогод мање
Него за — клизање.

На ово ми друга
Примедба не оста,
Већ: могу се клизат, —
Клизаво је доста.

Нови избори у Србији

Ново с' лето захукало
С нови нади, или снови.
У Србији, тужној земљи
Ево носи избор нови.

Хајд' на избор, српски сине!
У Виделу читам фином.
Хајд' на избор — (јер Христићу
Пуца срце за скупштином).

Где је јоште избор био
Без припреме, тако т' Бога!
Где је јоште избор био
Без састанка слободнога!

Али ништа, српски сине,
Задовољ' се и тим чином,
Хајд на избор, — јер Христићу
Пуца срце за скупштином.

Кад је игде избор био
Где још преки судац вири,
Где органе јавног мњења
Један хладни задај спири!

Али тебе, српски сине,
Та маленкост нек не једи;
Јер Никола избор хоће, —
Неће устав да увреди.

Сви листови загушени, —
Видело се само печи,
Зинуло је на сва уста,
Па оваке рига речи:

«Слободан се избор даје,
Слободан је он у свему,
Ал' ко неће напредњаке
Да избира — тешко њему!«

И Стармали јоште живи,
Само даље, преко воде,
Ал' зато ће ипак рећи:
То је ругло од слободе!

Ако с' неће земљи дати
Да јој с' чује жеља права,
Онда боље, много боље
Нек и даље Устав спава.

Боље устав нека спава,
Нек преспава своје јаде,
Нег' од ове свете речи
Да правите накараде.

Никола је пао

Опет једна новост,
А смрди јој траг.
Мумија се враћа
У свој саркофаг.

Кад би се брига веселити знала,
Вио би се усклик, скоро не би стао,
Гора би гори дозивала мигом:
»Никола је пао!«

Кад би се патњи отворила уста,
Да може викнут само једно јао!
У тај би уздах увиле се речи:
»Никола је пао!«

Када би се когод стидом наших дана
Немуштим збором разговарат знао,
Чуо би много, ал' прво би било:
»Никола је пао!«

Гробови кад би смејати се знали,
Пре нег' што би рекли шта је коме жао,
Из црне земље избило б' смејање:
»Никола је пао!«

Кад би се наду, полумртвом наду
Мелемом каквим нови живот дао,
Кô камен с груди клизле би му речи:
»Никола је пао!«

Кад би се сишô краљ с висине своје,
Откуцај срца српског слушат стао,
Милион пута чуо б' шапат исти:
»Никола је пао!«

Мумија се враћа
У свој саркофаг.
Новост би била лепа
Ал' јој смрди траг...

Српском листу у Задар поздрав из Београда

Ко год само хоће свако може знати
Са чега Србија данас горко пати;
У какав је вртлог судбина јој пала,
Од чега је до дна душе задрктала.

Да ли може нада бити тако смела,
Да од оних људи чека добрих дела,
Којино на челу своје холе главе
Носе гнусне жиге срамне и крваве!
Да л' се од њих може надат добру коме?!
— Ти се надаш томе...
Далеко буди сумња
У твоје поштење;
Ал' то не мож' бити
Твоје уверење.

* * *

Наше је грло стегô зор ужаса
И народ не мож' пустит свога гласа,
Ми смо на свом дому неми кô камење;
Пуста сила ствара лажно јавно мнење.
Ниједан листак не сме да се јави,
Који би био израз бола прави
Тог патничког рода, —
Тако је у млев стрвена слобода.
Зато смо очи у браћу упрли,
Који су правде поборници врли,
Чекајућ' од њих њину дужност свету:
Да наше јаде довикују свету.
И где год које српско перо има,
Код вас, у вашим дол'ма и брдима,
То пише за нас, за скучено право,
И виче сили, да је грешна здраво.

То нам лакша боле, што нам душу муче,
— Само ти један поче писат друкче...
Далеко буди сумња
У твоје поштење; —
Ал' то не мож' бити
Твоје уверење

* * *

Јесам ли добро чуо, или пречу':
Ти »свакој српској влади желиш срећу«
Да глатке фразе галантомска циља!
Да страшна смисла — ако ти је збиља!
Да кобне жеље у данашње дане,
Мој Србе Задране!
Кад ти се жеље већ мораху прелит,
Требô си срећу српском роду желит
Јер ако срећу Бог народу даде,
Имаће увек најврсније владе.
Но теби пишу још и више, брале,
И ја би с' смејô да ми је до шале.

* * *

Далеко буди сумња
У твоје поштење;
Ал' то не мож' бити
Твоје уверење.
Зато ти поздрав из плачевног краја,
Из мога милог српског завичаја,

Укор — не, укор ми ти не шаљемо,
Али те барем братски молит смемо:
Ако ти перо не мож' да се вине
До чисте сфере правдине висине;
Ако нам не знаш речима помоћи
(У смелим реч'ма има много моћи),
Ако ти с' неће да слободу браниш,
Да муку нашу од срамоте храниш;
Ако се бојиш с власницима с' мразит
Што нам почеше већ и наду газит;
Ако не смеш рећи: врашки су вам пути!
А ти барем ћ у т и...
Пусти нас судби — — и не глади змије
Којих нам се котур око грла вије.

Реглама за нове сејмене

(Чија је то идеја — то се већ разуме; а у стихове изгледа као да је сложио Абердар, — и то би био његов трећи »Јек«).

§ I

Вашему Сејменству
  Име је »жандарм«.
Ми мигнемо, а ви
  Вичете: alarm!

§ II

Сваки жандарм мора имат
  Фантазију јаку,
Кад устреба да нам нађе
  У јајету длаку.

§ III

Ред је главни принцип
  Пред нашим погледом;
За то ћете и зулуме
  Свуд правити редом.

§ IV

Овај параграф неће се написати, — јер се зацело зна да га краљ не би потписао. Него ће га Гарашанин сваком сејмену у уво пришанути.

§ V

Попови нам кажу:
  Брак је нека тајна;
Ви на тајне насрћете, —
  Не фали колајна.

§ VI

Ако народ много ћути:
  То добру не слути.
Од вашег се чека труда
  Потребица ванреднога суда.

§ VII

Што се тиче ваше плате,
  Буџет неће бити тесан,
Јербо сејмен треба да је
  И пијан и бесан.

§ VIII

Ради веџбе ваше,
  И кô неки шпас,
Претстављаће с' сваког лета
  По једанпут Рабагас.

§ IX

Боље ј' смаћи онога
  Који није крив,
Него један сумњив
  Да остане жив.

§ X

Ко пред судом сведок буде
  Дисциплине нек се сети;
Вама ће се веровати,
  Не морате с' ни заклети.

§ XI

Од хајдука клоните се,
  У њега је бојна спрема;
Ал' на народ, — кад вам воља,
  Он оружја нема.

§ XII

Држава се за вас брине,
Ал' ко жели више плате,
Само треба, ви већ знате, —
Да измишља атентате.

§ XIII

(Овај параграф са несрећним бројем XIII садржава неке ситнице које није вредно подносити краљу на потпис. Но о томе ће се Европа већ обавестити у своје време).

§ XIV

Тесаци су ваши оштри,
Само рука не буд' лења
Vorwärtz, даклем, носиоци
Створиоци јавног мњења.

Ко ће као Бог

Пригодом кад се краљ Милан спасао блиске опасности

Да л' је опет осветна
Или злобно пуста рука
Завела се хуком
Непромисла крајна,
Ил' је случај само бесцелице хитô,
Путе подлокао, шине раскламитô,
— То је јоште тајна.

Можда ј' какав ветар који радо праши
И прашином страши
На праху и страху хтео да утврди
Провидљиве куле својих снова грди'.
Можда ј' — можда — али та ко ће да вија
Траге и бестраге разних мождарија,
Што су сад обилна новинарска грађа,
Да се о том дуго прича и нагађа.

Нагађати нећу, то ми чисто стидно,
Жацам се већ оног што је очевидно.
Био случај, застрах, освета ил' злоба, —
Ал' Краљев је живот био близу гроба.

На миру је прошло и за ото хвала
Вишњој сили што је злодес задржала.

Већ зинула беше црна кивна без'на,
(Шта би данас било нико живи не зна)
Један корак напред, — враг би стегô замку,
Тај судија адски већ ломљаше сламку,
Осуди га на смрт, — да кивна ли суда!
Бездушне обести! Паклена кривуда!
Али Бог је с неба милошћу засјао
И Милану краљу амнестију дао.

Јест, милост је први
Мелем уздисаја, —
Ох, ала је амнестија
Божанствена сјаја.

Вељко Јанчић

Ја те не знам ко си, ти Јанчићу Вељко,
Знам да ти судише преко, здраво преко.
Не знах ни грдобу греха ти голема,
(А и ко би знао, — записника нема).
Планули су гневи с праскавином јаком, —
Шта ће им параграф, — шта ће њима
закон!
Гурнуше те људма и савести њиној,
Који те мржаху партијском жестином.
А они ти даше — (строгост је врлина) —
Један оков само, ал' десет година.
Ако с' имô мајке живе, кад то чула
Можда ј', лак' да ј', умах пала, пресвиснула.
Ако с' имô деце, са грома су тога
Изгубили веру у правду, у Бога.
Ако с' имô љубе, чудо ако није,
Ил' кад није от'шла у јакрепе, змије.
Ти си доста дуго тешки синџир нео;
Суд си бољи искô, — он је рећи смео:
»Иди, Вељко, иди, пуштамо те радо,
Ти кривице немаш, на правди си страдô.

Ево нам те жива, да се чује свуда,
Каква беше савест у прекога суда.
То не беше савест, већ то беху страсти,
Оне слепе страсти, — заметак пропасти.

Ти си на слободи, ал' још многи чаме,
Душе им се даве сред загушне таме.
Има л' њима спаса, има л' њима лека,
Жртвама тог истог, тога суда прека?
Ох стресите једном слепу мржњу, худу,
Предајте их, бедне, редовноме суду.

Па шта сад

Ој Србијо, земљо млада,
Пуна туге, пуна јада,
Ја те љубим очајнички
Данас већма нег' икада.

Није тебе обрвала
Та сливничка магла, тама;
Твоју снагу ломе, гњече,
Море, трују годинама.

Дизало се у висину
Свако пашче, свако звере,
А лозинка била им је:
Убијајмо карактере!

Младом лету — салом крила.
Живљој крви — пут изгнања.
Здравој мисли — сто жандара.
Ведром челу — жиг издања.

Себичњаштво, шарлатанство,
  Пустоловље, кривосуђе,
Хајка, јуриш, бес на своје
  Подли прихват жеље туђе.

То је семе што се смело
  Сејат широм на све стране.
Смеш ли рећи: није тако!
  Смеш ли рећи, краљ Милане?

То је семе из којег су
  Данас никле црне гране.
Смеш ли рећи: није тако!
  Смеш ли рећи, краљ Милане?

А под чијим пустим крилом
  Дочекасмо ове дане?
Питаће те правда Божја,
  Питаће те, краљ Милане!

Божја правда споро суди,
  Али дође изненада, —
Сме ли бити, сме л' се хтети
  Да за кривце народ страда?

Где год жандар глас не дави,
  Виче ти се одасвуда:
Силази се својевољно, —
  Ил' још чекаш горих чуда!

Два анђела

Састала се два анђела
  Врх балканског оног шира:
Гарашанин — анђô рата
  Кевенхилер — анђô мира.

Гарашанин — анђô рата
  Само ј' »servus!« рећи знао;
Кевенхилер — анђô мира
  Одговора само »чао!«

Даљег збора није било,
  (Осим можда у погледу)
А и нашто много речи —
  Анђели се разумеду.

Не тако, нечастиви, не тако

Креатуре неке јадне
  Дигле на ме хајку бесну,
Кад би њима говет хтео,
  Морô б' леват 'ваку песму:

»Чуј ме, свете, чуј ме, вечê,
  Краљ је Милан соко сиви,
А његови доглавари
  Најмудрији цини, диви.

Њина мудрост велика је
  Каку Боже ретко ствара;
Врлина им неизмерна,
  Поштењу им нема пара.

Та сваки је станац камен
  О ког би се гром расцепô, —
То су звезде нашег неба,
  Хајд' за њима, хајд'мо слепо!

У њих нема трунке злости,
  Ни кривуда, ни пакости,
У њих нема гадних страсти,
  Нема подле себичности.

Досад Србин није знао,
  Шта је понос, шта је дика, —
У њима је српска мисô
  Нашла правих поборника.

Благослов је увек стизô
  Траге дела њиних разни'
Руке су им тако чисте,
  А џепови тако празни.

Да имају сто живота,
  Све би дали своме роду,
Да га дигну у висину,
  Да га дигну у слободу.

У сваком су искушењу
  Своју душу спасти знали;
Све је дивно, благодетно
  Што су досад посејали,

Туђе мреже они деру,
  Туђе замке знају стрести,
Врли синци, заточници
  Српског бола, српске свести.

Да л' је који народ имô
  Таких људи у злих дана!
Напусте л' нас они сада,
  Пропали смо до тамана.

То су људи, то су дуси,
  То су џини, то су диви,
А краљ Милан што их сабрô,
  А краљ Милан соко сиви.

Не питајмо куд нас воде,
  Коме крају, којој страни, —
Ти су људи опробани,
  Ти су људи богодани...«

Кад би дужност српска звала,
  Ја бих и те речи дао,
Рекао бих, — рекао бих —
  (Ал' преживет не бих знао)

Ако дужност српска иште,
Ја ћу и то рећи знати,
Ја ћу рећи — ја ћу рећи —
Ал' ко ће ми веровати?!?

Амнестија

Зашкринуше седамдесет кључа, —
Отворише с' седамдесет врата, —
Изиђоше седамдесет Срба,
Слобода им (кâ што веле) дата.

Заиграло срце у меника
Од радости седамдесет пута,
Дому треба што више синова,
Јер је мајка здраво забринута.

Збрисало се седамдесет туга,
Залечило седамдесет рана.
— Да л' да певам амнестији лепој
Кâ невести срећнијих нам дана?

Перо, Пајо и Коста и Рашо,
И ви драги, (не знам име свију)
Две године бејасте у мраку,
Мрак се тешко скида са очију.

Кад сте пали у те казамате,
Одлучени од браће и света,
Онда вам је (то већ тако бива)
Онда вам је слобода узета.

Сад се врата ваших казамата
Отворише — ви смете изаћи,
И ви смете по Србији ходат —
Да ли ћете сад слободу наћи?

То не питам, — већ у песак турам
Главу своју на прилику ноја...
Не бих хтео радост да замутим
Првој песми новолетног броја.

Зато радост нека пева сама
Као птица добродослутница:
Амнестија ј' из несреће никла,
Сад нек срећа никне из тамница,
Из тамница разних,
Из тамница празних!

Гарашанин и радикали

Има л' јоште баба у српскоме роду?
То Стармали пита испод трепавица.
Где се нешто љуља, мора бити баба,
А где има баба, има и преслица.

Од краја сам почô, — видим да не ваља,
Требô сам почети од горе, од краља,
Ал' кад нисам почô од горе, најгоре,
Данас ћу обићи пресветле му дворе.

Ако има права памтит и Стармали,
Сећа с' да су Мићу дигли радикали.
А кад смо се већем на сећање дали,
Сећамо се како Мића им захвали.

Опет казан стари клокће, кипи, врије,
Под њега се пири (зар из емпирије).
Вешто с', вешто пири, — а та пирна
жица
Није од вештака, него од вештица.

Гарашанин грца у блату, у глибу,
И преклиње дабу, и Добу и дибу.
У казан (расказан) мефистофски гледи,
Телеграфом вешто домигује Чеди.

Криза му је близа, — ал' ако га и сад
Радикална браћа из блата извуку,
Онда треба да их, — онда треба да нас
Најстарије бабе преслицом потуку.

Последња (или претпоследња) трагикомедија

Кад је пао Мића,
Подигла се нада;
И већ беше спремна
Слава и бакљада.

»Хвала милом Богу,
  Сад се трулеж руши!«
Шаптало ј' у свакој
  Патриотској души.

Мислио је свако
  Ко с' опире шуги,
Да је Милан први
  Сад постао други.

И све уздисаје
  Пирнувши на страну,
Радовô се свако
  Њег'вом аванжману.

Паланке и села
  Посланике шаљу,
А коме ће другом
  Него своме краљу.

Велико и мало
  У Београд хита,
Срцу да одоли,
  Краљу да честита.

О великом добру
  Тешко је и снити,
Али свако мисли:
  »Бар ће боље бити«.

Па из таких нада,
Из праведних жеља
Поникла у Србији
Тиха радост веља.

Краљу беше мило,
Сазнат стање ствари:
Радост — не да прими,
Већ да је поквари.

Рукољуб не прима,
Руку пружа ипак,
И народном наду
Показује — шипак.

Душманима нашим
То ванредно гове,
Ал' ја питам, како се
То по српски зове.

Како се то зове —
И како се схваћа —
И како се прима —
И како се плаћа — —

Бирај, бирај, Србијо

Не чује се ни веска
Од слободне речи,
Само с' чује жалосно
Како сабља звечи,
Скупштина се сазива
— Јер су касе болне —
Бирај, бирај, Србијо,
Људе туђовољне!

Опет прете *апсима*,
А *пси* бесно реже —
Ако се ко отима,
Нек се брзо веже.
Скупштина се сазива
— Хали треба каше!
Бирај, бирај, Србијо,
Бирај аминаше!

Треба ићи *напредно*
(То јест туђој мети),
Ко не уме тога ће
Учит бајонети.
Скупштина се сазива,
Финанције журе:
Бирај, бирај, Србијо,
Старе креатуре!

Устава се сећају
Да их форма спасе,
А уставност негују
Кâ божићно прасе.
Скупштина се сазива,
Јер треба динара;
Бирај, бирај, Србијо,
По жељи жандара!

Договору и збору
Загушили право;
Каплар-Нику молују
Око му крваво.
Скупштина се сазива,
Гаду треба праље;
Бирај, бирај, Србијо,
Слепце и богаље!

Ова моја иронија
То су празни звуци,
Али твоја судбина
У твојој је руци.

Из Србије

(После избора)

Хвала Богу! викнули жандари,
Свршило се макар и неславно.
'Вака посла и така притиска
Нисмо богме произвели давно.

Свршило се! вичу полицаји,
  Ни дан ни ноћ не имасмо санка.
Оно с' зове: избори су били, —
  Ал' у ствари то је била хајка.

И профузи одахнули душом,
  Падоше им кључеви у крила:
Ваљда ћемо сад имати мира,
  Изборна се куга прекужила.

Свршило се најсветије право,
  Муклим гласом и Видело каже,
Српска деца у шуму се крећу,
  По шумама родитеље траже.

Начелнике мучи грижа, страва,
  Писарчиће у сну дави мора.
То је отсев уставнога права,
  То је слика слободних избора.

Па ма да је тако (и још црње),
  Народ ипак рекао је јасно:
Виделовце не можемо трпет!
  — То је народ изрекао гласно.

То ће чути цела Еуропа.
  Одбијаће с' од брега до брега,
Само Милан можда чути неће, —
Његов оклоп од пете врх главе,
  Његов пркос дебљи је од свега.

Куд се гони српска војска

Куд се гони српска војска
  Уморена од Сливнице?
Она не зна. — Ал' је брижно
  И суморно свако лице.

Да л' је кака виша мисô
  И задатак свете цели?
Да је тако, сви би били
  Обасјани, превесели.

Да л' се стара љага спира?
  Да л' се терет какав скида?
Да л' се мудрост снаге збира?
  Ил' се боље доба зида?

Не диже се з а т о војска
  Са огњишта хладног свога, —
Већ се боје несрећници
  Боје с' суда праведнога.

Место да се у прах згњуре,
  Па повикну: милост, роде!
Из паклених мисли њиних
  Избијају непогоде.

Света дужност диже с' од сна,
  Скупштинаре на збор купи.
Бајонети сад су оштри —
  (На Сливници беху тупи).

Развратници, отпадници
  Уставну су метли маску —
Да понове, да доврше
  Пусту игру рабагаску.

Цичи гуја у процепу,
  Ал' не трпи таке муке.
Овде мораш у робове,
  Ако нећеш у хајдуке.

Црна је то облачина
  Над Србијом што се нија.
Закукаће кукавица
  Али коме? — Али чија...

Encouragement

(наравски, не хајдуцима — јер они и не знају шта значи та француска реч, него напредњацима.)

Не бојте се, скупштинари,
  Од хајдучких злића!
Не плаш'те се, министари,
  Од Солдатовића.

Они пишу ситне књиге
  Из горског нестижа,
Ситне књиге — ко би с' бојô
  Од таких ситнижа!

Ко би с' бојô таких гоља
Таких скиталица!
И мачеви голи су им
Немају корица.

И барут им тако ситан,
Ситнији нег' лане;
Пушке су им тако танке
Једва уђе тане.

Не бојте се да ће коме
Испразнити шпага.
Ти су људи тако луди:
Не треба им блага.

Не бојте се, напредњаци,
Од шумских другара, —
Видело је бедем јаки,
Амајлија стара.

Оно јесте — окретни су
И ноге им брзе,
И умеју вешто стићи
Оног кога мрзе.

Коме мисле да су дужни
Томе тачно плате;
Ал' на муке не мећу га
Као ви што знате.

Не боїте се, напреднаци,
  Хајдучке бригаде, —
Можда их ни тол'ко нема
  Кол'ко вас имаде.

Не бој с' ни ти, Краљ Милане,
  С оклопом до пете, —
Та хајдуци, ти зликовци
  Теби и не прете.

Немојте се обзирати
  Ка̂ невешти ђаци;
»Или — или« — то је мушки
  Напред, напредњаци!

Нека тера до ижице
  Ко седи на власти.
Је ли српски и поштено —
  То ће време каз'ти.

Дванаест милиона

У велика бију звона,
Ишту двана̂ст милиона;
Ишту зајам, ишту паре,
Од народа, од »фукаре«!
Ишту зајам од радника
Ком су скоро све отели;
Ишту зајам од патника
Ком је дошло да се сели.

Ишту зајам од онога
Ком су сузе и крв пили;
Ишту црно испод нокта
Ком су руке поломили.
У велика бију звона:
Ишту дванêст милиона — —
Народ једе суха хлеба
Под теретом и у зноју,
Ал' за ону свету мисô
Кошуљу би дао своју
Продао би кров са главе
И путире својих храма;
Он би нашô колко треба
Он би дао —
Ал' не вама.

Нема вере у невере;
Неће дати кивничар'ма
Неће дати туђим слугам'
Неће дати Сливничар'ма.

Мислите ли да је време
За векове гинут сјајне,
Мислите ли да је доба
Коме треба жртве крајне.

Жртвујте се најпре сами,
(Једна жртва другу буди)
Сиђите се, недостојни,
Па нек ишту — други људи.

Народ једе суха хлеба
Под теретом и у зноју
Ал' за ону свету мисô
Кошуљу би дао своју,

Дао̑ би капу, дао̑ би главу,
Улетио б' у све муке. —
Али неће, али не сме
Тим да гоји своје вуке.

Сиђите се, недостојни!
Ви сте сметња братској слози.
С вама пашће клетва наша,
Просуће се горка чаша,
Снага ће се зановити
И народ ће соко бити
— Боже му помози!

Гарашанин путује

Гарашанин коња седла;
  Срећан пут му, роде, кажи.
А куда ће? — Рад си знати;
  Он блажију климу тражи.

У Нишу су скупштинари
  Климали му из свих снага,
То климање и та клима
  Не беше му доста блага.

Не могла му здравља дати,
  А народу сок исцеди.
Така клима, ето вид'те,
  Баш никоме ништ' не вреди.

Нек путује један, други,
  Куд се лека ради прати;
Али народ корен има,
  Он не може путовати,

Ведрите се, српски дани,
  Што сте тако расклимани,
Да се здравље српског рода
  У свом дому опет стани.

О министарској кризи у Србији

Очешô се В и д е л о в
  Мрко-шарен маз
Испод ногу министарских
  Распукô се јаз.

Језичници стари
  Пригнуше се паду;
Јогунлук им рече
  Да се још не даду.

Терет греха гњечи,
  А нога се клиза, —
И то вам се звала
  Министарска криза.

Потргоше средства
  Волшебија свога,
Да запуше рупу
  Испод својих нога.

И њихова страва
  Преко Саве зађе,
И голема рупа —
  Закрпицу нађе.

Седам милиона —
  То су нови дари,
Ал' тим се не живи —
  Већ само крпари.

Седам милиона
  Немају могућства
Да зајазе рупу
  Њина распикућства.

Седам милиона
  Тананих банака, —
Сад на томе стоје
  Та господа јака.

Докле ће их држат
  То постоље лоше?
Е па дотле док се
  Банке не потроше:

А ветар им већем
  Око уха свира:
«Банчица све мање,
  А рупа све шира".

Поздрав новој влади у Србији

У добри час — ал' и у час крајни
Син'о Србу један зрачак сјајни,
— Велим »зрачак«, јер му ваља расти,
Да обасја све што треба спасти.
Седам лета — ох доба проклета! —
(Седам низа срамота и штета —)
Затворени беху нада храми,
И Србија гушила с' у тами.
Многе борце куга прогутала,
Понекима душу отровала,
Сад у српских у стегнути' груди'
Једва радост сме да се пробуди.
Одвикла се уста од усклика,
И весела песма од поника;

Одвикле се очи од светлости;
Одвикло се срце од радости —
Доба гњило
Нигде те не било!

Срушила се губа и губиво —
Скокни срце, ваљда си још живо!

Нови дани у сусрет нам хите —
Сузне очи, весело гледните!

Змијурине искидане циче —
Призови се, заспало нам жиће!

На поприште стају људи врли —
Повраћај се, наде обамрли!

Радоват се можемо и смемо —
Радовање, не остани немо!
Збери речи у простоме складу
Да поздравиш нову српску владу,
Уздање и наду!

Ал' влада много не може сама.
Помоћи треба са свију страна;
И свака снага и сенка снаге
Прионут мора од воље драге,
Да се извида образ од стида
И срећа да се у слози зида
Ту нико није слабачак, мали
Ваљда ни Стармали.
Не могне л' с грдним каменом доћи,
Не могне л' с гредом згради помоћи,
Он ће иверцем...
Србији српској служиће вољно,
Срцем и душом
— И слабим перцем.

Из Србије

Још се миче нога која
У паука погажена,
На уста му виделовна
Јури пена.
Па и нешто новца има
Паук стари;
То су, кажу, Бог зна чији
Благи дари —
Таман доста да сплеткари.
Таком створу не мож' бити

Ни смрт лака —
Без сплетака.
И умируħ' пакост бљује,
Људе трује,
Претње кује,
Забун снује —
Лажне гласе протурује.

Да је време за смејање,
Ал' би било слатка смеја,
Гледајући како злица
Бори с' с душом испод греја,
И у ропцу још би хтео
Да посеје семе злости —
Док не мањка, док не здакне
Док не свисне од пакости.
Али Србин нема када
Трзавице гледат ове,
Јер га дужност, јер га разум
Другом, светом раду зове.
А што Мића јоште сикће
Трзајућ' се смртном муком,
То можемо дати барма
Чивутскима новинар'ма, —
И на част и с белим луком,

Гарашанство на издиханију

По буџаци можда ћеш још наћи
  Од те багре који егземплар.
Из виделског мрака помоли се
  Још гдекоји, желећ' Србу квар.
Али, али, — гле, тако ми Бога,
У скупштини нема ни једнога.

У апсани злочинци се лече,
  То је мета тако гадном труду.
Некол'цина у апс ће да сађе,
  А некол'ко још седе у суду.
Али, али, — гле, тако ми Бога,
У скупштини нема ни једнога.

Пређ' ће и то, — и онда ће само
  Фантазија цајтунга, ујшага
Варат' друге, а варат и себе
  Да им јоште живе браћа драга.
Свуд ће она наћи зеља тога —
У скупштини никад ни једнога.

О пушкама и њиховим ка-либерима

Бивало је овако
  И онако време.
Према вољи мењали сте
  Различне системе.

Ал' то беше политика,
  (Често исмејана) —
Зато сада мора се
  Зборит о пушкама.

Било ј' негда пушака
  Као стаблић бора,
А из њих је летело
  Тане као ора';

Ал' и мањем од орâ
  Била б' снага јака, —
Само да смо имали
  Узданих ортака.

Тад све пушке сузили,
  Да нам буду дика,
Танад су им бивала.
  На форму лешњика,

Лешњици су летели
  Тамо, — ал' и амо.
Имали смо лешина,
  Памтимо па знамо.

А потом смо траћили
  Милионе скупе
Да се цеви пушчане
  Мање, тање купе.

У њих беху тананад
  Кô коске трешања;
Сад се вели: не ваљају
  Требају још мања.

Хајд', мењајте сваки час;
  Ту су делегати —
Они барем разумеју
  Реч: ћути па плати.

Истина је, на свету би
  Било мање беде,
Да су танад која се
  Кроз микроскоп гледе.

Али кад се до те среће
  Скоро доћи неће,
Пристали би, драге воље,
  На — министре боље.

Који би се показали
  У свом послу зрели,
Који не би сваког лета
  Друге пушке хтели.

Које не би распињала
  Новотарска жеђа,
Па нам не би дерали
  Милионе с леђа.

Који не би трчали
  За скупим на слепо —

Друго нешто хаснило би
  Јефтино и лепо.

Уочи нове године 1888

Поздрављам вам ново лето
  А кроз маглу старе таме.
Жеље никад не усишу, —
  Па нек лете, ево, саме:

Нек је сваком савест чиста,
  Да с' не каје свога рада.
Кога срећа још не нађе,
  Бар заслужан нек је нада.

Нек нам чешће буде светло
  Кроз новине што се јавља.
Милетићу нашем птићу
  Да поврати Господ здравља.

Жеље нисам у ред ређô,
  Већ како ми у стих дође.
Дај нам, Боже, што нас боли,
  Да нас прође.

Српском роду даруј, Боже,
  Ноћи краће, дане дуже,
Министрима, етцетера, —
  Што заслуже.

Радикал'ма у Србији
  Много дела, мало фразе;
А рад здравља и чистоће,
  Да се што пре разфраназе.

Либерал'ма у Србији,
  Да увиде своје грехе,
Што не хтеше лепо дати
  Радивоја за успехе.

Анђелићу, — чак и њему —
  Да у Крфу сласт ужива,
Да га никад у Карловце
  Не повуче жеља жива.

Ја не стављам жеље у ред
  (Одкуд реда у песника?!)
Даруј, Бого, и Стармалом
  Бар хиљаду претплатника.

Младе Србе и Хрвате
  Да не дели смутња врашка,
Kôм у Бечу Гундулића
  Прослављају, — свако башка.

Даруј, Боже, слози срећу.
  Добре следи добром чину.
Мађарима покајање,
  Чивутима Палестину.

Ја не врстам жеље своје
  Ни по вису, ни по рангу.
Даруј, Боже, сложном »Ost«-у
  Да одоли сваком »Drang«-у.

Неће шкодит ни Застави
  Не сипати много праха,
Неће шкодит ни Бранику
  Ако с' тргне (не од страха).

Неће шкодит Омладини,
  Коју Кукић уређује,
Да не ствара у невреме
  Јаловога ветра струје.

Даруј, Боже, сиротињи
  Да до права дође свога,
Да се за њу борци боре
  (Са програмом, — ил' без тога).

Даруј, Боже, целом свету...
  — Ал' мален сам за те жеље...
Даруј нашем роду, дому
  Срећу, здравље и весеље.

Даруј, Боже, боља мира
  Ил' од мира лакшег боја;
(Нека правда начин бира —
  Ствар је њена, није моја)

Даруј, Боже, свакому своје,
  Да се свако за се стара,
Да просвета не запиње
  Ни за каквог комесара.

Даруј, Боже, сваком попу
  Поштовање од свог »стада«.
Владикама да се сете,
  Да са кућом и кров пада.

Просијаку комад хлеба
  Из ручице милостиве:
Сваком норцу по бисерак
  Сваком орцу парче њиве.

Гадовима српског рода
  Лепу кућу (ма и село)
Ал' далеко, ал' далеко,
  Што но кажу »у непело«, —
(Тамо собом да понесу
  Наше доба и Видело)

Кад осуши

(Крајкача)

Позната је прича свима
О мокрима обојцима,
Што их сељак (не баш јуче)
Обесио испред куће
Да се суше.
Ал' на пољу зимац стегô
Више градâ испод зере, —
А од таке атмосфере
Све се мрзне.
С јутра сељак протр очи,
К обојцима својим крочи:
»Шта је ово?!«, виче жени —
»Та обојци укочени
Као кост!«
Вајкао се јадан сељак,
Невесељак,
Па и сузе мал' не проли:
»Ао Боже, враже, ко ли. —
Кад осуши,
Што пресуши?!«

Кад осуши
Што пресуши?!
Ове речи тако сличне
Постале су пословичне;
Па и мене нек је дêт
Сабрати их у пукет

И заденут — а да шта ћу —
У песму ми у крајкачу.

Еврôпскога (уху) мира
Меница се пролонгира.
Хајд'мо напред! — дајте штаке! —
Две су струје, о б е ј а к е,
Јесу л' две баш, не знам тачно
(Ал' нешто је обојачно)
Је л' схватање наше тупо,
Ил' што ј' скупо, баш је скупо!
И већ терет у дно гледи —
Да л' тај трошак чега вреди.
Хоћемо ли с у ш и т с у з е
Наше беде
Или ће се можда рећи,
Кад се слêде:
К а д о с у ш и,
Ш т о п р е с у ш и?!

У листова наших току
  (Боже, покои)
Бивало је тма песама,
  Па и мокри'.
Сваке воде нисмо жедни,
  Истина је.
О м л а д и н а — Кукићева
  То признаје.

И од влаге има лека,
  Али кака?
(Случај'но се сећам оних
  Обојака).
Шта, зар вили Равиојли
  Грло стезат?!
Ил' на струни гусала нам
  Чвор завезат?!
Водене су многе песме.
  То признајем ја у души, —
Али, али «О м л а д и н о,»
  К а д о с у ш и,
  Ш т о п р е с у ш и?!

Јест, Светозар Марковић је
Добро хтео;
Вишој мети он посвети
Живот цео.
Ал' је дошô нешто рано,
Не баш сретно;
А што Србу није хитно,
То му сметн'о.
Његових је ђака била
Бројна руља,
Кад би устô нашао би
Сад и хуља;
И он би се у јачини
Свога духа

Јако тргн'о, тргн'о би се
Од п р е с у х а.
Рекао би својој школи:
То ме боли:
К а д о с у ш и
Ш т о п р е с у ш и?!

У Србији — граду српском —
Све се мења,
Ту је много искушења,
Па и трења.
Јуче чусмо реч која нам
Тако прија;
Много ј' лека у тој речи:
»Амнестија«.
И реч ова кључ је златан
Родних врата,
Кроз која се враћа снага
Обилата.
Тим се суше сузе многих
Породица;
Место тужних, сад веселих
Има лица.
Али »пардон« овај грли
Чак и кривце подлих чина;
Одговорност тешку скида
С Гарашана, с Вукашина.

Па ту морам опет рећи
(Не знам коме)
Пословицу што се сада
Служим њоме.
(Ком не прија нек запуши
Своје уши),
Ал' ја морам рећи што ме
Тре у души:
Кад осуши,
Што пресуши?!

Молитва виделовског ђавола

»Бог мађарски«. — Бог немачки«. —
Или »српски Бог« — !!!
— Зар се може Бог разделит —
Може л' бити тог!?

Је л' хришћанству то на дику?
— То излети ком песнику
У заносу их' гордости
Или бола.
Бог је један сваком, свима —
Учи школа.
Али сваки народ има
Свог ђавола.

И ми Срби у тој срећи
  Нисмо празни;
Ми имамо, — хој — ђавола
  Више, разни'.
Под кол'ко смо раскидани
  Разних крова,
Бар толико ми имамо
  Ђаволова.
И још више, — ал' ја нећу
  Да их бројим;
Од бројања ја зазирем,
  За се бојим.
Један мањи, други већи;
Један пусти, други кечи.
Један ласка, други прети,
Трећи гледа да се свети,
Један куди, други хвали;
Један хлади, други пали.
Један легне, други кречи;
Један чучне, други скочи.
Сваки за се зна шта може;
Каткад (ретко) сви се сложе
И пирују на свом лову
(Kâ, на пример, на Косову).

За не могу на све ђав'ле
Вид обратит,
Уједаред њима свима
Реп ухватит;

Ни овога о ком данас
Песму пратим
Ја не могу за реп кратак'
Да ухватим.
То је ђаво у кога су
Силе мале,
А свој шатор разапô је
Крај Авале.
По изгледу наликује
Дивљој мачки, —
То је ђаво виделовски,
»Напредњачки«.
По јаду би српском хтео
Да се ваља, ...
Гледа народ да превари,
Па и краља.
Ал' му нешто није згодно,
Није лако.
У невољи ђаво с' Богу
Моли 'вако:

»Пусти, Боже, да изведем
Мало шале,
Да разљутим, да напујдам
Либерале!

Пусти, Боже, ил' зажмури
За час мали,
Да ја уђем где зборишу
Радикали!

Па ја да им запоновим
Старо поље,
Да их гурнем ја до слоге
До ђавоље.

Да изведем мисô моју
Таку смелу,
Да угасим светлост њину
У В и д е л у.

Жеља ми је пакложарна,
— Снага слаба —
Т о да могу, љубн'о би ме
Роми даба.«

Тако ђаво моли Бога
— Зна шта жели.
Радикали, либерали,
Чујете ли? — — —

Људима

који су данас на влади у Србији

Ма да вам се чело
Од напора зноји,
И ма да вам нога
У процепу стоји,
И ма да сте горку
Прогутали многу, —
Ви немате каде
Молити се Богу.

Ви немате каде
Молити се Богу,
Јербо сте у неком
Журноме вртлогу.
Журе вас од горе,
Журе вас од доле.
Жури ко вас мрзи,
Жури ко вас воле.
Журе вас на дану,
Журе вас у тами.
Жури вас и време,
Журите с' и сами.
Стармалом је лакше,
Има више каде —
Зато ће он за вас
Да с' помоли саде:

»Смилуј им се, Боже,
Помоћ им подели,
То су нови људи
А добро би хтели.

Новајлије људи
Обећања стари', —
То би већ по себи
Биле тешке ствари.

А још кад се под њих
Гурне »трула даска« —
Ох каква ће онда
Да буде изласка!

Помози им, Боже,
Рад поштених жеља
С којима су стекли
Много пријатеља.

Помози им — — —
— — — — — —
— — — — — —
— — — — — —
— — — — — —

— — — — — —
— — — — — —
— — — — — —
— — — — — —

Ал' ако им нећеш
Да помогнеш збиља, —
Сачувај их барем
Од веље срамоте
Која на њих циља«.

Разгласише

Разгласише тамо, туна:
»У Србији већ је буна«
И ко сумња у све »ново«
То је »ново« поверовô

У Србији није буна
  То тек жидска жица гуди,
Ту је мирно, страшно мирно, —
  Притајô се дах у груди'.

Ту је мирно, страшно мирно,
  Нит ко стење ни беседи
Ту је мирно, тако мирно
  Као да се крвца леди.

Ту је мирно, страшно мирно
  Кô да свака мисô бега,
Или бега или тоне
  У горчину не знам чега.

Не од страха, страха нема, —
  Ко то вели, тај се вара,
Та мирноћа глухонема
  Има срца, има жара.

Та тишина то је књига,
  Коју народ краљу даје,
Народ даје — последња је —
  Ал' краљ Милан не чита је.

А зашто је он не чита?
  Или не зна? Или неће?
Ил' се боји да је чита
  Кâ што с' боји мрак од свеће.

Прочитај је, краљ Милане
  Што ту пише читко ј', јасно
Преврне ли ветар страну,
  На тој страни биће: „Касно“.

Хај! Хај! Хај

Има људи којима је
  Неко чудно својство дано,
Па не трпе близу себе
  Што је добро и ваљано.
Све што ј' добро и ваљано
  Кô прашину даље пире —
Зашто? — Јер им већма годе
  Вратоломне авантире.

Има људи, има, има,
  Којима је љубав шала,
И та шала све им слађа
  Што је даље од морала.
Не знаш друкче растумачит,
  Већ кâ да им шапће ђаво:
»Немој никад чинит оно
  Што би народ одобравô.«

Има људи који верност
  И заклетву вргну смеју;
(Ако је то рад примера,
  Нек им буде све што сеју!)
Који веле: »Ја с мог виса
  Даље видим него други,«
Мислећ да су на висини
  Кад су на дну, у јаруги.

Има који мрзе цвеће
  Смерно, здраво, мирисаво,
Милије им што с' намеће, —
  То им годи, то им право.
Има људи таких ћуди,
  Што се воде блудњом нагом, —
(Па ти смели још би хтели
  Да сви пођу њиним трагом)

Има људи којима је
  Бог даривô ретке даре,
Ал' разуму̑ своју срећу,
  Исто кол'ко за род маре.
Има људи који силом
  Својој срећи плету биче. —
И они се јоште љуте
  Кад им кажеш: несрећниче!

Има људи који воле
  Да голубу срце згњече.
Има људи којим прија
  Када кога унесреће.

И сотони своје страсти
  Жртвоваће благо јање, —
Уздисаји музика им,
  А светиња за титрање.

Меке су ми данас речи
  — Можда тиме грешим Богу —
Знам како би викнут требô,
  -- Али данас то не могу, —
Не пушта ме слика коју
  Видим тако тужно тију,
— А та слика тако личи
  На краљицу Наталију...

Часној Конзисторији у Београду

Пред висом, пред низом,
  На дану, у ноћи,
Црква од вас иште
  Отворене очи.

Власник иште друго, —
  Шта? — Послушност слепу,
Ох пречасни оци,
  Ви сте у процепу.

Али вас је седам
  — Лица одабрана -
Сетите се седам
  Христовијех рана.

Судите по правди,
  Судите по души;
Ал' по души својој,
  Не по Милановој.

Може с тога бити
  Муке вама свима,
Ал' сећајте с' Хаџи-Ђере
  И Хаџи-Рувима!

По закону само
  Нек вам уста суде.
Како правда хоће,
  Тако нека буде.

Ком је трулеж мила,
  Нек се с њоме дружи.
Али црква неће
  Да разврату служи.

„Дан 26-ог августа неће се ове године празновати

(Српске новине бр. 180)

Је л' то рекô каплар Ника,
  Ил' је рекô хусар Тиса?
То је тајна, то се не зна
  — Јер нема потписа.

Загонетку сваку мора
  Замумурит нека тама;
— Али откуд загонетке
  У званичним новинама?!

Дај календар да видимо
  Што без њега лако није,
Двадестшести септембрије:
  Шта се под тим даном крије.

Да то није каква Илка?
  Није, није, није, није;
Календар нам јасно каже
  То је данак Наталије.

Наталија то је име
  Једне жене врло смерне;
То је име краљичино,
  Мајке брижне, жене верне.

Па ко ли је ту наредбу
  У званични орган кан'о?
Одговора нема, — то је
  У штаубмантл замотано,

Тако бива кад заблуди
  Страшна душа у непуте,
Тако бива кад гаврани
  Српском дому на зло слуте.

Тако бива — ретко бива —
  Кад у пропаст глава хити;
  И ти јади, ти шкандали
  Морадоше н а ш и бити

Отац отô мајци сина,
  Што му српски наук дава,
А гаврани српски кликћу:
  Ех, ала га васпитава!

Не сме мајчин данак славит
  Јер се на њу дигла хајка,
И то дете сузе гута:
  »Шта је крива моја мајка!“

Али данак тај запретни
  Није прошô како с' хтело.
Светô образ, светло чело
  Што је хтело, то је смело.

Гавранима злослутнима
Очи сузне, очи мутне.
Ал' за то су веселије
Друге птице — доброслутне.

Велика скупштина

Велика скупштина ево ј' обећана,
И то обећање нема других мана,
Само што је никло из намере худе
Да скандалу већем забашурка буде.

Велика Скупштина ево ј' обећана;
Око ње се врзу мисли нових дана,
А врхунац гнева мало се прићута,
— Е па куд ћеш лепше! Циљ је постигнута.

Хоће л' сада бити што од обећања?
О томе се мисли, о томе се сања,
И ако је буде, хоће л' бити така
Да у њојзи седе јунак до јунака.

Ал' ја боље сумњам као човек грешан,
Па кô човек грешан можда сам и смешан.
Сумњам и о Милану и о каплар-Чичи,
Да би смели пред таку Скупштину изићи.

Madame Keško

Кога се не тиче,
Тај би се и смешко,
Краљица се титулира
Просто: Madame Keško!

Титула је кратка —
Ал' је дуга злоба,
Разуздана обест,
Подлост и грдоба.

Гнусно изагнаној
Из права и двора
Пишу: »Madame Keško!«
— То је болет мора.

А шта синак мисли
Кад ту ругу види?
На кога се гади?
Кога ли се стиди?

Да л' му с' капље жучи
У подгрлац пењу
Гледећ' таку награду
Мајчином поштењу!

Ох да чудне хране
За млада му века!
То Краљицу боли,
— Али нека, нека...

Јер кад тако пати
Краљевића мати,
То се може догодити
И његовом тати.

За неправдом увек
Одмаздице лете,
— Ох несретни народ!
— Ох кукавно дете!

Две три речи

о нацрту новог устава за Србију

»Краљ Милан се ближи свом
народу милом,«
Таке вести туткају у уши нам шилом,
Оним истим шилом, они исти смели,
Који су нам често очи бости хтели.
Ал' сад очи тремо,
С ухом даље гремо,
Питамо да л' смемо
То да верујемо?!

»Краљ Милан се ближи свом
народу драгом«.
Тако пишу целом пера свога снагом.
»Он народу пружа од слободе
дара,« —
(Ено му сведока — Николе каплара!)

»Милан, он је само у слободи весô« —
(Стегу мрзи — зато ј' брачне везе стресô)
»Па шта јоште пусти сумњичари
ишту?
Нов ће устав да им дâ — (у позоришту).
»Тог устава нацрт већ је штампан цео« —
(Само се још цеди по гдекоји део).
»Ако томе Краљу вероват се неће«
(Онда да коме ће!!).

Поменуше нацрт. Тачака је много; —
Ко би их на брзо све прозрети могô.
Али једна тачка истиче се сама
Баш као салама међ' кобасицама.
»Ако кадгод«, чујте, тако тачка гласи,
»Ако кадгод лија бумбара опраси
Ил' се слично штогод у Европи роди,
Миланово ј' право да Србију води, —
Викне ли он: **у рат!** — па ма усред мира —
Сва Србија мора то да респектира.
Викне ли он: **у мир!** — па ма ђорнут био,
Душанова крв се мора скунит ти'о — —«

За ту тачку и сад гледим, гледим, гледим,
Хтео би да је штедим, да је не увредим;
Али она на ме таке очи бечи,
Да ја, мален човек, морам нешто рећи:

Има, има таких држава, земаља,
Које упру очи у свог врлог краља;
У њему им вера — његова у њима —
— Е тако се штогод и прима и штима.

Ал' Милану краљу, ја бих друго реко̂
Ја га питам где је о н то право стеко̂?
— Аха, чујем, чујем грло недалеко:
»То је право Милан на Сливници стеко̂.«

Коме треба

Коме треба атентата
  — Питао ме јуче неко —
Атентата и »зецова«
  (Ал', наравски, подалеко).

Коме треба изгнаника
  Бар некол'ко заверених
И њихових крвних смера
  (Ал', наравски, измишљених)?

Ко то воли да с' напуни
  Пиштољ сачмом (ал' од греша)
И на њега да се шкљоцне
  (Ал', наравски, из Букреша)?

Коме треба да се о том
  Пише, чита, збори, чује,
И понеки да га жале
  (Али сам да не верује)?

Један ли је ком то треба,
  Па ма био у панциру.
Треба — ком је устав спрдња,
  Надрљана на папиру.

Те ујдурме онај треба
  Ко би за њих да се хвата,
Па са њима да оправда
  Дела худа и саката.

Те смицаљке онај треба
  Ко с' не жаца ни најмање,
Да заплете разне конце,
  Да замрси худо стање.

А који је тај делија
  Што се таким перјем кити?
— Није нужде да ја кажем,
  Кад ће свако погодити.

Поздрав новом стању у Србији

Љубичицâ јôште нема, —
  Али нешто лепше мири:
Свежи задах претпролећни
  Лахор ветар к нама шири.

На Србију као да је
  Неки мелем вишњи лин'о,
Као да се разведрило
  Свето лице Немањино,

Паде с душе камен сињи,
  Што стењасмо сви под њиме;
Овај камен, у радости,
  Не бацимо ни за киме.

Као да је грозни санак
  Утекао у поноћи, —
Није поноћ, то је зора, —
  Ми таремо мутне очи.

С 'ваким надом сад можемо
  Кренути се у луг цветни;
Сад се истом може славит
  Видов данак петстолетни.

—

Ново перо и мастило
За нове смо нашли слике,
Да здравимо новог краља
И његове заступнике.

Ново перо и мастило
Узимамо к нôвом складу,
Да на путу српске среће
Поздравимо нову владу.

Љагу, кавге и трвења
Анђео је Божји збрисô, —
Сад нек сине љубав братска
Коју греје једна мисô.

Срећан био започетак,
Срећан сваки корак нови!
Сваки Србин нек примогне
— А Бог нека благослови!

Хвала

Сад Србији можеш рећи:
»На своје си ноге стала.«
То је истом услов срећи —
И на томе Богу хвала!

Што ју није слутња стигла
  У мутници, у вртлогу,
Црна слутња — (близу ј' била) —
  Сад се губи — хвала Богу.

Што ј' поштеном српском раду
  Ум и рука подрхтала,
Па се снага враћа наду —
  Е, на томе Богу хвала!

Што сад може, без тешкоће,
  Србин наћи своју слогу,
(Барем може, — ако хоће)
  Е, на томе хвала Богу!

Н' ако ј' у том, у расплету,
  И сам ђаво »имô ролу«,
— Припомагав нехотице,
  Онда хвала — и ђаволу!

Либералима и радикалима у Србији

Драга браћо радикали,
Драга браћо либерали,
  (Трећи како знаду —)
Примате ли не кâ налог
Већ кâ молбу од Стармалог
  Једну лекцијаду.

Ако нам је рећи дет,
А ви чујте и наш свет.

Немојте се борит грдњом,
Тим стрелама отровнима, —
Ако борби бити мора
Оружија другог има.

Од разлога овејаног
Није ником срама, —
Пред доказом непобитним
Недоказ се слама.

Не у срце, не у чело —
(То душмани раде)
Крес' начела о начело
Светлост ће да даде.

А та светлост поразиће
Општег Полифема,
И показ'ће да разлике,
Бар замашне и велике,
Међу вами нема.

Нема, нема, и не треба
Душман да је нађе.
Само вашу слогу чека
Крма наше лађе.

— Ала — ала — ала

У Србији нешто цвета
— Милом Богу хвала —
Ако није ружа,
А оно је лала.

Што је могла прва брига,
То је лепо дала.
Одахнула колиба
А и многа сала.

Где је туђа налепа
Јефтин бостан брала,
Ту сад трза ручице, —
Не воли игала.

Испод дуга великог
Земља застењала, --
Сад притичу лекови
Из разних канала.

Безакоње додијало
— То не беше шала,
Сад се закон повраћа
Милом Богу хвала!

Мал' се није над и вера
У ад стропоштала,
Сад не зјају чељусти
Прождрљивих хала.

Вратили се патриоти
Преко камивала,
Поље се отворило
Правде и морала.

Већ и каса државна
Није с' српском звала, —
Сад у благу народном
Туђин нема тала.

Народу с' отварају
Двери арсенала; —
Чисте руке рукују,
Милом Богу хвала?

Просули се отрови
Из златних бокала;
Краљ ће скоро весô бит,
Мајка му се дала.

— — — — — — — —

— — — — — — — —

Ипак српски листови
Разјапили зјала,
Па не вичу праведно:
Милом Богу хвала!

Већ варају страни свет
Без мрве морала,
Како «расте шкала
Радикалних зала!«

Ала, ала, ала,
На том им нехвала.

Дошла је Краљица мати

Е добро дошла, патнице висока,
Рањених груди а сузнога ока.
Грдне су врсте твоји тешки боли,
Само им љубав може да одоли.
Љута је гуја твоје груди стегла,
И ти би њојзи давно већ подлегла,
Ти не би могла
Отпора јој дати
Да краљица ниси,
Краљица — и мати.

Е добро дошла, мученице млада,
Надом се крепиш, — и просјак се нада.
Твоји су нади са народним надом
У често сплетени,
И он разуме
Шта бива у мајци,
Шта бива у жени.
Још из далека, чим Авалу спази,
Твоје се лице жаром преобрази.
»Ево ми свега!«
Шапну уздах твој —
»Отаџбино мила
Драги сине мој!«

Пред сузним оком разбише се таме,
Твоје се руке раширише саме,
Руке ти шири осећај надземни,
Занос неисказан,
И лађа стаде, и ти руке склопи
У загрљај — празан.

Е добро дошла, мученице млада!
Ти ниси жељна званичних парада;
Та часу томе не треба сведока
Кад мелем нађе рана предубока,
Кад љубав цикне
Од рајских милина, —
Или кад мајка
Не нађе сина.

Прошла си поред затворена двора...
Ал' истрај, жено, истрајат се мора.
Загушуј ваје
Што ти срце гризу,
Јер ти си сада
Сину своме близу.

Остани, мајко, а тако ти Бога,
Остани где си, близу сина свога;
Близину твоју
Син осетит мора
И кроз десет врата
Затворена двора.

Остани овде, пред иконом клечи,
Близина твоја сина ће да лечи,
Мајчина близина
То је сила света,
Њу више не крећи
Од свога детета.

Издрж' и ове дане искушења,
У једном часку прилика се мења.
Па ако сада политика чудна
»Не може друкче« — правда је још будна,
Она ти вели,
Она те теши:
Све ће то на добро
Скупштина да реши.

Штедња

Заређала нека редња,
Та се редња зове: ш т е д њ а,
Тако с' зове, тако с' пише
И за њом се и уздише.
Те су речи пуна чуства,
Те су речи пуна уста
На многима
Саборима, —
Управо на свима.

У разнима
Језицима
Штедња своје име има.
Том се речи много каже
(Не лез', враже!)
Том се речи много маже,
Том се речи много лаже,
— И баш зато не помаже.
Том се речи много вели,
Том се речи много жели,
И од ње се много дели,
Па зато смо по градови'
И по сели'
Невесели.
Том се речи много кара,
Том се речи много шара,
Том се речи много вара,
И крај ње се много хара,
Али народ нема дара
Ни шићара.

У Србији други ветар
Данас веје,
Па за ото
Друкчије је.
Том се речи у циљ циља.
Ту је штедња права збиља,
С њом се иде мушки, смело,

Да од речи буде дело
— Бар тако се започело.
Oj Србијо, драга Kоно,
Неђу зборит ово, оно,
Да те дуги збор не једи
Само велим: Штеди! Штеди!

По начелу, mente docta,
Штеди црно испод нокта;
Штеди паре
И динаре;
Штеди банке оне фине,
И талире и цекине.
Штеди увек, штеди свуда,
Код палата и код суда,
Свугде, свугде штедња прија,
И код плата и пензија,
И у цркви и у клиру
И у светом намастиру,
Свуда штедња много вреди
(А већ народ и сам штеди
С оног чвора:
Што то мора).

Ал' не штеди, коно мила,
Да ти с' благо нагомила,
(Та би штедња грешна била),
Већ да ти се благо проспе.
Да ти благо тамо доспе
Где се живот српски гаси

У мукама и уздаси';
Где нас туђа школа стреља
Посред груди, посред жеља,
Гдено цвили патња веља
А без српских учитеља; —
Где на српске задужбине
Ударају хајдучине;
Где се руши од обести
Уточиште српске свести.
Где будућност твоја чека
Прека лека — —
Ту просипај, шаљи, стачи,
Ту не штеди, не комрачи,
Молимо те сви, па и ја
И Македонија,
И Србија она стара
Испод ига и ханџара.

Плава књига

У-по зиме, испод снега,
  Скоро рећи изненада,
Шта се оно тако плави
  Усред бела Београда?

То је цветак књиговидан,
  То је књига с новим цветом, —
И скупштина из ње виђа
  Да постаје парламентом.

И то су нам радикали,
  Без параде, мирно дали,
Њоме су нам оно дали
  Што нису ни обећали.

Сад се губи оно старо:
  »Језик за зуб, порезниче!
С висине се даље види
  Ћут', фукаро, шта те с' тиче!«

Ал' тиче се, још те како
  Претставништва народнога
Све што роду носи срећу,
  Ил' с чега би ћијат могâ.

Сад скупштина неће бити
  Сенка неке креатуре,
А господа са портфељи
  Неће с' с њоме играт жмуре.

И неће се више сноват
  Што с' не може кројит, шити,
И неће се више радит
  Оно што се мора крити.

П' онда неће падат »бомбе«
  На срамоту пред свим светом;
И што многе главе приме,
  То ће бити с беритетом.

Србија је јавним радом
  Отресла се турских спона.
Сад ће влада у скупштини
  Имат стуба и наслона.

Здраво да си, *Плава књиго*
  У рукама нових људи,
Ти ћеш отсад компас бити,
  Да се више не заблуди.

Нису ово *плава* слова,
  Што с' народу о цик ломе,
Што Гарашан насливничи
  А на леђа роду своме.

Ово што се сада *плави*
  Застрашиће и злотворе, —
Ово ново плаветнило
  То је приказ ведре зоре.

СКРАЋЕНИЦЕ

Вр. пог. = Врач погађач, шала и потсмијевка.
Дан. = Даница, лист за забаву и књижевност.
Др. пев. I и II = Друга певанија Змаја Јована Јовановића, 1895/6, књ. I и II (св. 23 и 30 Српске књижевне задруге)
Жижа = Жижа (шаљиви лист)
Зас. = Застава, политичке новине
Змај = свеске за шалу и сатиру
Ил. рат. кр. = Илустрована ратна кроника
Ком. = Комарац, лист за забаву и сатиру
Пев. = Певанија Змаја Јована Јовановића, 1882
Све д. пс. = Све дојакошње песме Змај-Јована
Стар. = Стармали, хумористично-сатирични лист
Јовановића, 1871

САДРЖАЈ

Стр.

Стр.

Стр.

САДРЖАЈ

(по азбучном реду)

Стр.

Стр.